

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Tuarascáil agus Cuntais don bhliain dar críoch
31 Nollaig 2008

National Treasury Management Agency

30 Meitheamh 2009

An tUasal Brian Lenihan T.D.
An tAire Airgeadais
Tithe an Rialtais
Sráid Mhuirfean Uachtarach
Baile Átha Cliath 2

A Aire, a chara,

Tá sé d'onóir agam Tuarascáil agus Cuntais Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 a chur faoi do bhráid.

Is mise le meas,

Michael J. Somers
Príomhfheidhmeannach

Príomhfheidhmeannach & Stiúrthóirí

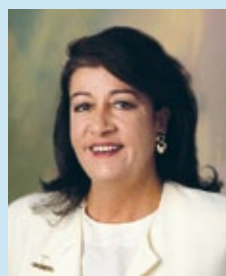
Michael J. Somers
Príomhfheidhmeannach

Ciarán Breen
An Gníomhaireacht
um Éilimh ar an Stát

John C. Corrigan
An Cúlchiste
Náisiúnta Pinsean

Anne Counihan
Gnóthaí Dlí &
Corparáideacha

(ar saoire speisialta mar
ionadaí na hÉireann ar
bhord an Bhainc Eorpaigh
um Athfhoirgníocht agus
Forbairt)

Eileen Fitzpatrick
Sócmhainní
Malartacha, an
Cúlchiste Náisiúnta
Pinsean

Brendan McDonagh
Gníomhaireacht Náisiúnta
Bainistíochta Sócmhainní
(Stiúrthóir Bainistíochta eatramhach).
Airgeadas, Teicneolaíocht
agus Riosca

Brian Murphy
An Gníomhaireacht
Airgeadais D'fhorbairt
Náisiúnta

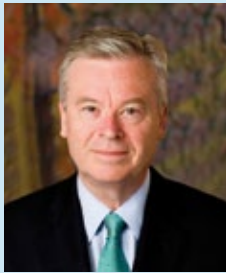
Oliver Whelan
Bainistíocht
Maoinithe agus
Fiachais

Adrian J. Kearns

Scoil Adrian J. Kearns mar
stiúrthóir an GBCN ag deir-
eadh 2008. Ba mhór againn
a rannpháirtíocht ó bunaíodh
an GBCN.

An Coiste Comhairleach

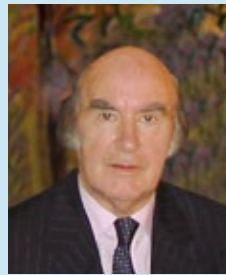
David Byrne
Cathaoirleach

Gerold W. Brandt

Hugh Cooney

John F. Daly

David Doyle

Tytti Noras

Shane O'Neill

Donald C. Roth

Bhuail an Coiste Comhairleach le chéile go foirmiúil ar cheithre ócáid in 2008. Thionólaí cruinnithe eile le comhaltaí an Choiste ar bhonn rialta. Bhuail Coiste Iniúchta GBCN le chéile ar cheithre ócáid in 2008 chomh maith. Bhí John Daly mar chomhalta ar an gCoiste Comhairleach go dtí 31 Nollaig 2008 agus bhí sé ag fónamh mar Chathaoirleach tráth. Ba mhaith leis an GBCN buíochas a ghlacadh leis as a chuid seirbhísí agus is mór againn a rannpháirtíocht. Gabhaimid buíochas leis comhaltaí an Choiste as a gcomhairle agus a gcabhair i rith na bliana agus as a dtiomantas ama agus a n-iarracht.

—TNO/AN

GBCN

TUARASCÁIL & CUNTAIS

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

Clár Ábhar

An Creat Dlíthiúil	2
Forlár gas	3
Achoimre ar Ghníomhaíocht	7
Maoiniú & Bainistiú Fiach	13
Coigiltis Mhiondíola	23
Duaisbhannaí	25
An Ciste Árachais Shóisialaigh	25
Cuntais Díomhaoine	25
Ulysses Securitisation p.l.c.	26
Trádáil Astuithe	26
Urrúis Faoi Chumhdach Sócmhainne	27
Rátálacha Creidmheasa	27
Gníomhaireacht Náisiúnta Bainistíochta Sócmhainní	28
An Ghníomhaireacht Airgeadais D'fhorbairt Náisiúnta	29
An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean	32
An Ghníomhaireacht Um Éilimh Ar An Stát	35
Airgeadas, Teicneolaíocht & Riosca	41
Comhairleacht & Caidrimh Idirnáisiúnta	44
Gnóthaí Díl & Corparáideacha	44
Acmhainní Daonna	44
Ráitis Airgeadais	45

An Creat Dílthiúil

D'fhoráil an tAcht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta 1990 chun Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta GBCN) a bhunú “ le hairgead a fháil ar iasacht don Státchiste agus leis an bhFiachas Náisiúnta a bhainistiú thar ceann an Aire Airgeadais agus faoi réir rialú agus mhaoirseacht ghinearálta an Aire Airgeadais agus le feidhmeanna gaolmhara áirithe a chomhlíonadh”. Tá an fórsa agus an fheidhm chéanna ag baint le hoibleagáidí nó dliteanais a dtugann an GBCN fúthu amhail is dá dtabharfadh an tAire fúthu.

Tá an Príomhfheidhmeannach, a cheapann an tAire Airgeadais, freagrach go díreach dó agus is é an tOifigeach Cuntasaíochta chun críocha an Choiste um Chuntais Phoiblí Dháil Éireann. Tá Coiste Comhairleach ag an GBCN chun cúnamh agus comhairle a thabhairt dó i leith ábhar a dhéanann an GBCN a tharchur chuige.

Tugadh feidhmeanna breise don GBCN faoi na hAchtanna Airgeadais éagsúla agus na reachtanna seo a leanas:

- An tAcht um Urrú (Fáltais ó Mhorgáistí Áirithe) 1995
- An tAcht um Chúlchiste Náisiúnta Pinsean 2000
- An tAcht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú) 2000
- An tAcht um Urrúis faoi Chumhdach Sócmhainne 2001
- An tAcht um Chuntais Dhíomhaoine 2001
- An tAcht um Ghníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Náisiúnta 2002
- An tAcht Tithíochta (Forálacha Ilghnéitheacha) 2002
- An tAcht um Pleanáil agus Forbairt (Leasú) 2002
- An tAcht um Polasaithe Árachais Saoil Neamhéilithe 2003
- An tAcht um Chuntais Dhíomhaoine (Leasú) 2005
- An tAcht um an gCiste Carbóin 2007
- An tAcht um Urrúis faoi Chumhdach Sócmhainne (Leasú) 2007
- An tAcht Sláinte 2007
- An tAcht um Ghníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Náisiúnta (Leasú) 2007
- An tAcht um Chúlchiste Náisiúnta Pinsean agus Forálacha Ilghnéitheacha 2009.

Forlár gas

Bunaíodh an GBCN ag deireadh 1990 chun airgead a fháil ar iasacht don Státchiste agus chun an Fiachas Náisiúnta a bhainistiú. Ba iad na cuspóirí tosaigh a bhí acu ná cinntiú go mbeadh dóthain leachtachta ag an Státchiste agus an t-ualach úis á íoslghdú go meántéarmach, faoi réir leibhéal inghlactha riosca. Leathnaíodh an sainchúram go mór ó sin de réir mar a rinne an tOireachtas agus an Rialtas feidhmeanna suntasacha breise a tharmligeán don GBCN – áirítear leo siúd an Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát, bainistíocht ar an gCúlchiste Náisiúnta Pinsean; agus an Ghníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Náisiúnta. D'fhógair an Rialtas le déanaí go bhfuil sé beartaithe aige an Ghníomhaireacht Airgeadais D'fhorbairt Náisiúnta a bhunú faoi choimirce an GBCN.

Oibríonn an GBCN mar institiúid airgeadais le sainchúram tráchtála lasmuigh de struchtúr na státseirbhíse. De bharr a socruithe eagraíochta féadann sí feidhmiú le dlúthlíon ball foirne, faoi láthair tá thart ar 168 ball foirne aici thar gach aonad gnó agus feidhm thacaíochta. Mar sin, tá an cumas aici chun déileáil le raon leathan de cheisteanna airgeadais ar son an Stáit chomh maith leis an tsolúbthacht chun freagairt do threochtaí reatha agus coinníollacha margaidh.

Mar thoradh ar an laghdú ar airgeadas poiblí agus an trá eacnamaíochta ar fud an domhain, tá athrú mór tagtha ar dhinimic féich. I rith an chuid is mó den tréimhse ó bunaíodh an GBCN, chuaigh cóimheas Fhiachas Ginearálta an Rialtais/OTN i laghad go seasta - ó 94.5 faoin gcéad i 1990 go 25 faoin gcéad i 2007. Chuaigh sé i méid go 43.2 faoin gcéad i 2008, áfach, cé gurbh é an méadú ar iarmhéideanna airgid an Státchiste a bhí freagrach as breis is leath den mhéadú sin. Tugann na riachtanais iasachta atá foilsithe sa Bhuiséad Forlíontach 2009 le tuiscint go dtiocfaidh méadú suntasach ar an bhfiachas thar an gcúpla bliain romhainn, agus go mbainfidh siad an buaic de 79 faoin gcéad amach i 2012. Ba cheart a thabhairt faoi deara gurb é an meán tuartha do limistéar an euro le haghaidh 2010 – an bhliain is deireanaí a bhfuil réamhaisnéis foilsithe ag an gCoimisiún Eorpach di – ná 83.8 faoin gcéad, agus tá sé tuartha go bhfanfaidh Éire faoin meán seo. Ina theannta sin, déanann an tAE fiach a thomhas ar bhonn ollmhéid agus ní cheadaíonn sé don fiach a chúiteamh i gcoinne shócmhainní an CNP ná do na hiarmhéideanna airgid atá carntha ag an GBCN. Is ionann na sócmhainní seo faoi láthair agus breis is 20 faoin gcéad den OTN, mar sin is é an cóimheas glanfhiachais ná díreach 23 faoin gcéad.

Maidir leis an ualach a leagtar ar an Státchiste mar thoradh ar an gcostas as fónamh don fhiachas, ba ionann íocaíochtaí úis agus beagnach 27 faoin gcéad d'ioncam cánach nuair a bunaíodh an GBCN i 1990. Bhí sé sin imithe i laghad go níos lú ná 4 faoin gcéad faoin mbliain seo caite. Tá sé tuartha go rachaidh an cóimheas sin i méid go suntasach thar an gcúpla bliain romhainn, agus cé go mbainfidh sé 18 faoin gcéad amach i 2013, níl an figiúr sin níos mó ná na leibhéil a chonacthas i lár na 1990í.

I rith na deich mbliana ó 1998 ar aghaidh, bhí barrachas ag an Státchiste nó bhí sé cothromaithe den chuid is mó. Bhí easnamh réasúnta beag ann i 2007, áfach, agus i 2008, thug an Státchiste aghaidh ar an riachtanas iasachta ba mhó riamh – €12.7 billiún. Tuarann an Buiséad Forlíontach riachtanais iasachta de thart ar €20 billiún gach bliain le haghaidh 2009 agus 2010, €17.8 billiún i 2011, €13.4 billiún i 2012, agus €9.4 billiún i 2013.

Agus na heasnaimh sin á maoiniú aici, ní mór don GBCN anois dul san iomaíocht le hiasachtaí ceannasacha eile sa limistéar euro agus iad ag maoiniú a n-easnamh agus ag déanamh a gcuid banc a athchaipitliú, agus le bainc freisin de réir mar a dhéanann siad a gcuid clár comhardaithe a athneartú le tacaíocht ó ráthaíochtaí rialtais. Táthar ag súil go mbeidh iomlán na n-iasachtaí ceannasacha ag rialtais sa limistéar euro i mbliana ag €1,300 billiún, sin méadú aon-trian ó 2008.

I 2008 d'eisigh an GBCN dhá thagarmharc nua a d'ardaigh €11 billiún san iomlán. Ina theannta sin bhaineamar úsáid as na margaí fiachais ghearrtéarma chun iarmhéideanna airgid an Státchiste a mhéadú go €21.4 billiún i dtreo dheireadh 2008. Chabhraigh sé sin le hairgead a fháil ar iasacht go fadtéarmach a thráthú i 2009, ag cinntiú go bhféadann an GBCN cistí a ardú de réir mar a thagann deiseanna chun cinn gan a bheith uirthi dul isteach sa mhargadh in aimsir chorrach.

Sa chéad leath de 2009 lean an luaineacht atá mar thréith ag margáí caipitiúla an domhain ó Lúnasa 2007 ar aghaidh. Fós féin d'éirigh linn cistí a ardú trí raon éagsúil de thionscnaimh:

- Eisíodh trí bhanna tagarmhairc nua trí shindeacáitiú – ceann amháin go luath in Eanáir, agus dhá cheann eile i bhFeabhra agus i Meitheamh faoi seach. D'ardaigh siad €16 billiún eatarthu.
- Ardaíodh €4.7 billiún eile trí sraitheanna bannaí a bhí ann a dhíol ar ceant.
- Ina theannta sin sheolamar clár nua um Bille Cisteáin i Márta a d'ardaigh €11.4 billiún go deireadh Meithimh.
- Chuir an GBCN socruithe i bhfeidhm um chlár Páipéar Tráchtála a sheolfar in Iúil chun foinsí maoinithe a éagsúlú níos mó.

Léirítear muinín leanúnach infheisteoirí i bhfiachas Rialtas na hÉireann i rath na margáí sin. Thosaigh an scaipeadh i gcostas an mhaoinithe nach mór d'Éirinn a íoc thar ráta tagarmhairc na Gearmáine ag dul i méid i dtreo dheireadh 2008, áfach, agus tháinig méadú suntasach air in Eanáir 2009 mar thoradh ar roinnt factóirí domhanda agus intíre. Áiríodh leo siúd an fhéidearthacht go leanfadh crapadh ar aghaidh in Éirinn agus sna heacnamaíochtaí móra; an laghdú tobann agus domhain ar airgeadas poiblí; agus éiginnteacht maidir leis an gcostas a bheadh le híoc ag an Stáitchiste as earnáil bhaincéireachta na hÉireann a athstruchtúrú. Cé go ndeachaigh raoin difríochta i laghad ó na leibhéil bhuaice a chonacthas i lár Márta, tá siad luaineach fós.

Chun an t-easnamh a mhaoiniú agus an stoc reatha fiachais a athmhaoiniú ní mór margadh gníomhach agus leachtach a choimeád i mbannaí Rialtas na hÉireann. Is eisitheoir réasúnta beag í Éire, le thart ar 1.5 faoin gcéad de mhargadh na mbannaí rialtais euro, agus tá an chuid is mó de bhannaí Rialtas na hÉireann – thart ar 82 faoin gcéad – i seilbh infheisteoirí lasmuigh den Stát. Déanann an GBCN margaíocht ghníomhach ar bhannaí na hÉireann agus thug sí faoi roinnt seónna bóthair cheana féin i 2009 chun aird infheisteoirí idirnáisiúnta a tharraingt ar ghnéithe dearfacha eacnamaíochta na hÉireann.

Ní thógann na teilgin atá tugtha thuas do leibhéil iasachta agus féich san áireamh aon mhéadú ar eisiúint maidir leis an Gníomhaireacht Airgeadais D'fhorbairt Náisiúnta (GNBS) atá beartaithe. Táthar ag súil go n-íocfar as ceannach sócmhainní bainteach le réadmhaoin ag an GNBS, ar lascaine a shocrófar fós, trí urrúis rialtas na hÉireann a íoc go díreach leis na bainc. Mar thoradh air sin tiocfaidh méadú suntasach ar an bhfiach agus d'fhéadfadh go rachadh an cóimheas ollfhiachais i méid go breis is 100 faoin gcéad, ag brath ar leibhéal na lascainí a chuirfear i bhfeidhm ar na hiasachtaí ceannaithe agus na heasnaimh fhioscacha. Ní rachfar i bhfeidhm an oiread ar an nglanfhiachas toisc go ndéanfar an méadú ar an ollfhiachas a fhritháireamh go mór ag luach na sócmhainní a bhfaighidh an GNBS.

Maolódh na sruthanna ioncaim as na sócmhainní a bhfaighidh GNBS an costas a íocfaidh an Stáitchiste as fónamh don fhiachas breise agus is iad GNBS agus Stáitchiste a bhfaighidh na fáltas as iad a íoc sa deireadh. Beidh reachtaíocht ag teastáil chun GNBS a bhunú, d'fhógair an Rialtas, áfach, gur ceapadh Brendan McDonagh, GBCN Stiúrthóir Airgeadais, Teicneolaíochta agus Riosca, mar Stiúrthóir Bainistíochta eatramhach ar GNBS chun dul ar aghaidh leis an bpróiseas forfheidhmithe ar feitheamh reachtaíochta.

Déanann an GBCN bainistíocht ar an gCúlchiste Náisiúnta Pinsean (CNP). Ceapadh mar bhainisteoir é in Aibreán 2001 ar feadh deich mbliana. Déanann an Coimisiún CNP a rialú: áirítear le feidhmeanna an GBCN comhairle ar bheartas a sholáthar don Choimisiún agus straitéis infheistíochta an Chiste a chur i bhfeidhm, chomh maith le bainisteoirí infheistíochta a roghnú agus athbhreithniú feidhmíochta a dhéanamh orthu.

Ba í 2008 an bhliain ba dhúshlánaí a bhí ag an gCiste riamh, ba é an toradh infheistíochta ná 30.4 faoin gcéad, ag laghdú an toradh bliantúlaithe ó bunaíodh é go 0.5 faoin gcéad ó 6.1 faoin gcéad ag deireadh 2007. Ba é luach margaidh an Chiste ag deireadh 2008 ná €16.1 billiún.

I 2009, faoi threoir an Aire Airgeadais, d'infheistigh an tAire Airgeadais €7 milliún san iomlán chun Banc-Aontas Éireann agus Banc na hÉireann a athchaipitliú. Maoiníodh na hidirbhearta ag €4 bhiliún ó acmhainní reatha an Chiste agus ag €3 bhiliún ó ranníocaíocht an Stáichiste don Chiste le haghaidh 2009 agus 2010 a thús-ualú.

Ó Nollaig 2001, tá an GBCN ag gníomhú mar an nGníomhaireacht um Éilimh ar an Stát (SCA), ag déanamh bainistíochta ar éilimh ar dhíobhálacha pearsanta agus dochar do réadmhaoin i gcoinne Airí Rialtais, an tArd-Aighne, fiontair sláinte agus údarás Stáit eile. Ag deireadh Meithimh 2009, bhí thart ar 4,140 éileamh á mbainistiú aici, le dliteanas fhéideartha de €658 milliún. Freisin tá ról bainistíochta riosca aige, ag tabhairt comhairle d'údarás Stáit ar conas nochtadh d'éilimh a laghdú.

Tá éilimh dliteanas fostóra imithe i laghad ag 78 faoin gcéad ó tionscnaíodh an SCA; tá éilimh dliteanas phoiblí laghdaithe ag 38 faoin gcéad. Meastar gurb iad na coigiltis dhíreacha costais ná €70 milliún. Tá dúshlán mór ag teacht chun cinn, áfach, maidir le dul i ngleic le líon agus luach méadaitheach éileamh cliniciúil.

Tugann an Gníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Náisiúnta (GAFN) comhairle d'údarás Stáit ar an mbealach optamach le tionscadail infheistíochta poiblí a mhaoiniú, lena n-áirítear tionscadail a sholáthraítear trí Chomhpháirtíochtaí Poiblí Príobháideacha (CPP). Leathnaigh an *tAcht um Gníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Idirnáisiúnta (Leasú) 2007* ról an GAFN, ag tabhairt freagracht iomlán dó as gach tionscadal CPP a sheachadadh laistigh de na réimsí iompair agus údarás áitiúil. Go dtí seo, rinneadh 129 tionscadal a tharchur chuig an GAFN agus chuir sí a comhairle i gcríoch ar 41 acu. Faoi láthair, is é an GAFN an t-údarás soláthair ainmnithe le haghaidh deich dtionscadal CPP.

Oibríonn an GBCN faoi threoirínte agus treoracha sonracha a eisíodh faoi reacht ag an Aire Airgeadais. Cé gurb é an tAire go príomha a dtugann sí tuairisc dó, oibríonn sí i gcomhpháirt le ceithre bhord – Coiste Comhairleach an GBCN, Coimisiún an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean, Coiste Beartais na Gníomhaireachta um Éilimh ar an Stát agus Bord na Gníomhaireachta Airgeadais d'Fhorbairt Náisiúnta– chomh maith le dhá choiste iniúchta. Tá feidhm iniúchta agus rialuithe inmheánaigh inti aici, chomh maith le hoifigeach géilliúntais. Déanann an tArd-Reachtaire Ciste agus Cuntas iniúchadh ar ár gcuid gníomhaíochtaí go léir.

Chun na sócmhainní a bhainistíonn sí ar son an Stáit a chosaint, tá córas cuimsitheach i bhfeidhm ag an GBCN chun a riosca creidmheasa a bhainistiú le hinstiúidí airgeadais eile. Déantar monatóireacht i gcónaí ar chontrapháirtithe le haghaidh aon imeachta a d'fhéadfadh dul i bhfeidhm ar a n-inchairdeacht agus bíonn gach teorainn contrapháirtí faoi réir athbhreithnithe sonraigh leanúnaigh. Tarraingíodh aird ar an tábhacht a bhaineann le bainistíocht shlán riosca de bharr na géarchéime creidmheasa. Déanann an GBCN athbhreithniú i gcónaí ar a cuid próiseas agus nósanna imeachta féin mar thoradh ar na ceachtanna a foghlaimíodh ón ngéarchéim sin.

Mar an chéad oifig fiachais a bunaíodh le blianta beaga anois, bíonn tíortha eile i gcónaí i dteagmháil leis an GBCN ag iarraidh aithris a dhéanamh ar a rath. Tharraing freagrachtaí an GBCN níos deireanaí níos mó airde ar fud an domhain.

Tá cuid mhór den eolas sa tuarascáil seo deartha chun infheisteoirí féideartha a bhfiachas Rialtas na hÉireann agus eagraíochtaí atá ag déanamh inchairdeacht an Stáit a mheas. Tugann ár láithreán gréasáin www.GBCN.ie eolas breise, chomh maith le Meabhrán Eolais na hÉireann a fhoilsítear gach bliain agus atá ar fáil ar an láithreán gréasáin freisin. Déantar an tuairisciú bliantúil is nuashonraí ag an GBCN gach bliain ar Oíche Cinn Bliana i bpreas-ráiteas cuimsitheach deireadh na bliana – a bhíonn ar fáil freisin ar ár láithreán gréasáin.

Foilsíonn Coimisiún an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean, an Gníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Idirnáisiúnta agus an Cuntas Carbóin tuarascálacha bliantúla ar leith.

JADIAN

Achoimre ar Ghníomhaíocht

FORIOMLÁN

- Ba ionann comhiomlán na punanna sócmhainne agus dliteanais a bhí á mbainistiú ag an GBCN ag deireadh 2008 ná breis is €70 billiún.
- Ba é luach idirbhearta an GBCN i 2008 ná €653 billiún.

AN FIACHAS NÁISIÚNTA

- D'eisigh an GBCN dhá bhanna tagarmhairc nua i 2008:

Datá	Banna	Díolta €m	Toradh	Cineál Idirbhearta
8 Aibreán	Banna Cisteáin 4.4% 2019	7,000	4.514%	Sindeacáitiú – banna nua
4 Samhain	Banna Cisteáin 4% 2011	4,000	4.028%	Sindeacáitiú – banna nua

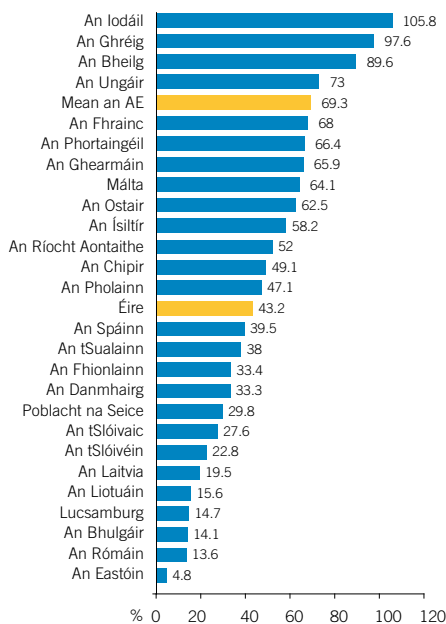
Bhí an dá mhargadh ró-shuibscríofa go mór, rud a léirigh go bhfuil muinín fós ag infheisteoirí i bhfiachas náisiúnta na hÉireann.

- I rith 2008 tháinig glan-insreabhadh de €1.25 billiún isteach sna Scéimeanna Coigiltis Mhiondiola, sin méadú faoi dhó ar an leibhéal is airde d'insreabhadh in aon bhliain roimhe ó bunaíodh an GBCN i 1990.
- Freisin d'úsáid an GBCN na marcóirí fiachais gearrthearma chun iarmhéideanna airgid an Státhiste a neartú i dtreo dheireadh 2008. Chuidigh sé sin le hiasachtaí a thráthú i 2008, ag cinntiú go bhféadann an GBCN cistí a ardú de réir mar a thagann deiseanna chun cinn gan a bheith uirthi dul isteach sa mhargadh in aimsir fíor-chorrach.
- Ba é Riachtanas lasachta an Státhiste (RIS) le haghaidh 2008 ná €12.7 billiún. Mar thoradh air sin mhéadaigh an Fiachas Náisiúnta ó €37.6 billiún ag deireadh 2007 go €50.4 billiún ag deireadh 2008. Mhéadaigh an cóimheas Fiachas Náisiúnta/OTI ó 23.3 faoin gcéad ag deireadh 2007 go 32.2 faoin gcéad ag deireadh 2008.
- Ba é cóimheas Fiachas Ginearálta an Rialtais/OTI ná 43.2 faoin gcéad ag deireadh 2008, méadú ó 25 faoin gcéad ag deireadh 2007. Bhí sé sin i bhfad níos lú ná an meán de 69.3 faoin gcéad don limistéar euro. Ní cheadaíonn an tomhas ar Fhiachas Ginearálta an Rialtais an €21.4 billiún in iarmhéideanna airgid an Státhiste (níos mó ná 10 faoin gcéad den OTI) a fhritháireamh in aghaidh an ollsheasaimh.
- Dá ndéanfaí luach an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean chomh maith le cistí eile a ndéanann an GBCN bainistíocht orthu a dhéaduchtú ón ollfhiachas thabharfaí cóimheas Fiachais/OTI de thart ar 33 faoin gcéad ag deireadh 2008. Nuair a thógtar iarmhéideanna airgid an Státhiste uaidh laghdaítear an cóimheas níos mó go 23 faoin gcéad.
- In Aibreán 2009, d'fhoilsigh an Coimisiún Eorpach teilgin le haghaidh cóimheasa Fiachais/OTI go dtí 2010 ar an mbunús "nach mbeadh aon athrú ar bheartas". Tá sé tuartha go bhfanfaidh Éire faoi mheán na hEorpa.

	2008	2009	2010
An Bheilg	89.6	95.7	100.9
An Fhrainc	68.0	79.7	86.0
An Ghearmáin	65.9	73.4	78.7
An Ghréig	97.6	103.4	108.0
Éire	43.2	59.0	73.0
An Iodáil	105.8	113.0	116.1
An Ísiltír	58.2	57.0	63.1
An Phortaingéil	66.4	75.4	81.5
An Spáinn	39.5	50.8	62.3
An Ríocht Aontaithe	52.0	68.4	81.7
An Limistéar Euro	69.3	77.7	83.8

Foinse: An Coimisiún Eorpach, cóimheasa na hÉireann arna nuashonrú de réir an Bhuiséid Fhorlontaigh 2009. Ba iad cóimheasa na hÉireann de réir an Choimisiúin Eorpaigh ná: 2008-43.2%; 2009-61.2%; 2010-79.7%.

Cóimheas Ollfhiachais / OTI le haghaidh Bhallstáit an AE 2008

Foinse: Eurostat, Coimisiún an AE, 2008 le haghaidh na hÉireann - An Roinn Airgeadas

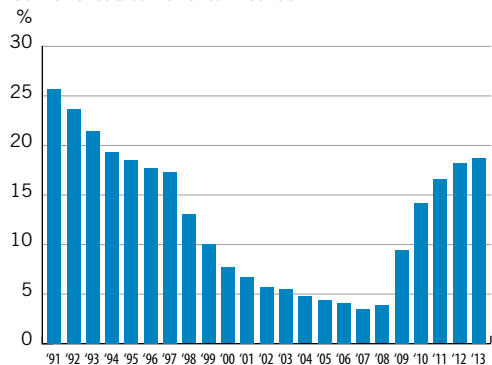
- Tá na cóimheasa fiachais tuartha le haghaidh 2009-2013 leagtha amach thíos, chomh maith le hathruithe do ghlanseasamh airgid:

Bliain	2009	2010	2011	2012	2013
Fiachas/OTI*	59%	73%	78%	79%	77%
Iarmhéid airgid /OTI	12%	12%	10%	7%	4%
Cóimheas glanfhiachais /OTI	47%	61%	69%	72%	73%

*Foinse: An Roinn Airgeadais, Buiséad Forlíontach 2009

Ní áiríonn na meastacháin seo aon athrú i dtaobh fiachais a eisíodh maidir leis an Gníomhaireacht Náisiúnta Bainistíochta Sócmhainní mar atá beartaithe.

Ús mar chéatadán d'Ioncam Cánach

Foinse: GBCN

- Bhí na costais iomlána as fónamh d'fhiachas i 2008 faoin mbuiséad ag €391 milliún. I 2007 baineadh amach coigiltis €358 milliún maidir le fónamh d'fhiachas.
- Ba ionann íocaíochtaí úis ar an bhfiachas agus 3.8 faoin gcéad d'ioncam cánach i 2008; ba é an figiúr comhionann ná 26.7 faoin gcéad nuair a bunaíodh an GBCN i 1990. I 2009 is é an méid atá tuartha ná 9.4 faoin gcéad d'ioncam cánach, ag léiriú costais úis níos airde ar fhiachas níos airde agus ioncam cánach níos lú. Cé go dtiocfaidh méadú suntasach ar an ualach úis thar an tréimhse 2009-13, ní bheidh sé níos airde ná na leibhéil a chonacthas i lár na 1990í.
- Tuarann Buiséad Forlíontach 2009 RIS díreach os cionn €20 billiún le haghaidh 2009 (lena n-áirítear ranniocaíochtaí €3 bhilliún don Chúlchiste Náisiúnta Pinsean). Ina theannta sin bhí banna €5 bhilliún dlite le haisiúc in Aibreán 2009, rud a chiallaigh go raibh €25 billiún fós le hardú. Déanfar an glanriachtanas maoinithe le haghaidh 2009 a riar trí bannaí tagarmhairc sindeacáite a eisiúint agus bannaí atá ann cheana a dhíol ar ceant.
- Táthar ag súil go n-íocfar as sócmhainní réadmhaoine a cheannach ag an Gníomhaireacht Náisiúnta Bainistíochta Sócmhainní mar atá beartaithe trí urrúis rialtais na hÉireann a eisiúint díreach chuig na bainc.
- Ainneoin na gcoinníollacha deacra agus iomaíocha sna margaí caipitiúla domhanda, d'ardaigh an GBCN breis is €20 billiún i maoiniú meántéarmach agus fadtéarmach i rith na chéad leath de 2009.

Datá	Banna	Diolta €m	Toradh	Cineál Idirbhearta
8 Eanáir	Banna Cisteáin 4% 2014	6,000	4.069%	Sindeacáitiú - banna nua
25 Feabhra	Banna Cisteáin 3.9% 2012	4,000	4.010%	Sindeacáitiú - banna nua
24 Márta	Banna Cisteáin 4% 2011	390	3.459%	Díol ar ceant - banna reatha
	Banna Cisteáin 4½% 2020	910	5.808%	Díol ar ceant - banna reatha
21 Aibreán	Banna Cisteáin 4% 2014	300	4.200%	Díol ar ceant - banna reatha
	Banna Cisteáin 4½% 2018	758	5.082%	Díol ar ceant - banna reatha
19 Bealtaine	Banna Cisteáin 4% 2014	310	3.898%	Díol ar ceant - banna reatha
	Banna Cisteáin 4.4% 2019	700	5.189%	Díol ar ceant - banna reatha
16 Meitheamh	Banna Cisteáin 3.9% 2012	650	3.056%	Díol ar ceant - banna reatha
	Banna Cisteáin 4.6% 2016	650	4.755%	Díol ar ceant - banna reatha
23 Meitheamh	Banna Cisteáin 5.9% 2019	6,000	5.932%	Sindeacáitiú - banna nua

- Sheol an GBCN clár nua don Bhille Cisteáin i Márta 2009. Ag deireadh Meithimh, bhí breis is €11 billiún fós le híoc faoin gclár, le haibíochtaí idir aon mhí amháin agus aon bhliain amháin. Freisin chuir an GBCN socruithe i bhfeidhm um chlár nua do Pháipéar Tráchtála na SA a sheolfar in Iúil.
- Tá rátaí úis seasta ag gabháil le thart ar 83 faoin gcéad den Fhíachas Náisiúnta. Baineann an t-iarmhéid leis an scéimeanna coigiltis mhiondíola agus na cláir páipéir tráchtála den chuid is mó. Is é an fáth leis an leibhéal ard d'fhíachas úis sheasta ná an beartas d'iasachtaí fadtéarmacha a ghlasáil ag na leibhéil úis ab isle riamh, ag cosaint an Stáitchiste i gcoinne na héifeachta a bheadh ag rátaí úis méadaitheacha.
- Ó thaobh na heacnamaíochta de tá riosca ráta malairte díbeartha ón bhFíachas Náisiúnta, toisc nó ndéantar an fíachas go léir a ainmniú in euro nó a aistriú go euro anois.
- Tá 82 faoin gcéad de bhannaí Rialtas na hÉireann i seilbh infheisteoirí idirnáisiúnta. Is féidir é sin a chur i gcomparáid le 22 faoin gcéad ag deireadh 1998, sular tugadh an euro isteach.
- Tugann na háisíneachtaí rátála creidmheasa rátáil ard d'fhíachas na hÉireann:

Áisíneacht Rátála	Fadtéarmach	Gearrthéarmach	Ionchas
Moody's	Aa1	P-1	Diúltach
Standard & Poor's	AA	A-1+	Diúltach
Fitch Ratings	AA+	F-1	Diúltach
Ratings & Investment Information	AA+	a-1+	Diúltach

GNÍOMHAÍOCHTAÍ AIRGEADAIS EILE AG AN GBCN

- D'fhógair an Rialtas pleananna um Scéim Tacaíochta Airgeadais le haghaidh Institiúidí Creidmheasa chun cinntiú go mbeidh rochtain ag institiúidí rannpháirteacha ar mhaoiniú fadtéarmach ó na margaí caipitiúla ionas go bhféadann siad a ról lárnach a chomhlíonadh mar atá airgead a thabhairt ar iasacht d'fhíor-gheilleagar an Stáit. Faoin scéim, féadann institiúidí rannpháirteacha iarratas a dhéanamh ar an Aire Airgeadais chun ráthaíocht a fháil le haghaidh urrús áirithe. Oibreoidh an GBCN an scéim ar son an Aire.
- Déanann an GBCN bainistíocht ar iarmhéid sa Chuntas Stáitchiste i mBanc Ceannais na hÉireann. Ba é an láimhdeachas ar oibríochtaí bainistíochta airgid i 2008 ná €310 billiún agus ba é an meánmhéid idirbhearta laethúil ná €766 milliún. Mhéadaigh an GBCN iarmhéideanna Stáitchiste deireadh bliana go €21.4 billiún, ag cinntiú go mbeadh dóthain leachtachta le haghaidh go luath i 2009.
- Oibríonn an GBCN Seirbhís Lárnach Cisteáin (SLC), ag soláthar rogha iomaíoch eile in áit na hearnála baincíreachta do chomhlachtaí neamhráchtála Stáit chun airgead a fháil ar iasacht agus a thabhairt ar iasacht. Bhí iasachtaí €44 milliún d'údaráis áitiúla fós le híoc le linn 2008; bhí €208 milliún ar an meán curtha i dtaisce ag custaiméirí SLC leis an GBCN.
- Déanann an GBCN bainistíocht ar shócmhainní an Chiste Árachais Shóisialaigh (€2.9 billiún ag deireadh 2008), ar Chiste na gCuntas Díomhaoin (€151 milliún) agus ar shócmhainní Chiste an Bhord Airgeadais Oideachais (€6.9 milliún).
- I rith 2008 rinne an GBCN bainistíocht ar phunann éighníomhach bannaí le haghaidh an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (€1.6 billiún ag deireadh na bliana) agus ar iarmhéideanna airgid an Chiste (€1.7 billiún ag deireadh na bliana). Freisin chuir an GBCN na hidirbhearta malairte eachtraí i gcríoch a bhí ag teastáil ag an CNP le haghaidh a chuid infheistíochtaí i sócmhainní neamh-euro agus le haghaidh straitéis fhadtéarmach fálaithe an Chiste. Ba é an láimhdeachas ar ghníomhaíochtaí fx ná €43.2 billiún i 2008.

- Faigheann an GBCN airgead ar iasacht ar son na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe. Ba é meánmhéid na n-iasachtaí sin ná €3.9 billiún i 2008. Ba é an láimhdeachas ná €60 billiún.
- Gníomhaíonn an GBCN mar ghníomhaire don Stát le freagracht as na creidmheasa carbóin a cheannach atá ag teastáil chun oibleagáidí na hÉireann faoi Phrótagal Kyoto a chomhlíonadh. I 2008 cheannaigh an GBCN 3.455 milliún aonad carbón a seachadadh chuig cuntas Chlárlann na hÉireann de chuid an GBCN sa Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil. Freisin rinne an GBCN conradh chun go ndéanfaí 900,000 a sheachadadh i 2009.

AN CÚLCHISTE NÁISIÚNTA PINSEAN

- Bunaíodh an CNP in Aibreán 2001 agus é mar aidhm na costais as leas sóisialach agus pinsin seirbhíse poiblí ó 2025 ar aghaidh a riar an oiread agus a d'fhéadfaí. Ceapadh an GBCN mar bhainisteoir ar an gCiste le haghaidh deich mbliana go dtí 2011.
- Ba í 2008 an bhliain ba dhúshlánaí a bhí ag an gCiste go dtí seo; ba é an toradh infheistíochta ná -30.4 faoin gcéad, ag laghdú an toradh bliantúlaithe ó tionscnaíodh an Ciste ó 0.5 faoin gcéad go 6.1 faoin gcéad ag deireadh 2007. Ba é luach margaidh an Chiste ag deireadh 2008 ná €16.1 billiún.
- Léiríonn feidhmíocht an Chiste na coinníollacha uafásach deacair a chonacthas i 2008 de réir mar a chuaigh an géarchor creidmheasa chun donais go bhfacthas an ghéarchéim airgeadais agus eacnamaíochta ba mheasa ó na 1930í. Cé gur féidir toradh dearfach an Chiste i 2008 a chur i leith fheidhmíocht a chuid infheistíochtaí cothromais den chuid is mó – bhí innéacasanna do na stocmhargáí móra idirnáisiúnta laghdaithe ag thart ar 40 faoin gcéad le haghaidh na bliana – chuaigh an ghéarchéim i bhfeidhm go dona ar gach aicme sócmhainne eile seachas airgead agus bannaí rialtais.
- I 2009, faoi threoir an tAire Airgeadais, d'infheistigh an Ciste €7 mbilliún san iomlán chun Banc-Aontas Éireann agus Banc na hÉireann a athchaipitliú. Maoiníodh na hidirbhearta sin ag €4 bhilliún ó acmhainní reatha an Chiste agus ag €3 bhilliún a fuarthas trí ranníocaíochtaí an Státchiste don Chiste le haghaidh 2009 agus 2010 a thús-ualú.

AN GHNÍOMHAIREACHT AIRGEADAIS D'FHORBAIRT NÁISIÚNTA

- Bunaíodh an GAFN ar 1 Eanáir 2003 chun comhairle airgeadais a sholáthar d'údarás Stáit a bheadh ag tabhairt faoi thionscadail mhóra bonneagair. Freisin tá freagracht iomlán ar an GAFN as tionscadail áirithe faoin gComhpháirtíocht Phríobháideach Phoiblí (CPP) a sheachadadh.
- Go dtí seo rinneadh 129 tionscadal a tharchur chuig an GAFN le haghaidh comhairle airgeadais. Tá an GAFN ag obair ar bhreis is 50 tionscadal gníomhach faoi láthair. Is é an GAFN an t-údarás soláthair ainmnithe do 10 gcinn de na 129 tionscadal a bhfuil tagairt dóibh thuas.
- Ba é tionscadal iarnróid uirbigh Faoi Thalamh an DART an tionscadal bonneagair ba mhó a tarchuireadh chuig an GAFN le haghaidh comhairle airgeadais i 2008. Is é Córas Iompair Éireann (CIE) an comhlacht soláthair don tionscadal seo. I rith 2008 sholáthair an GAFN comhairle airgeadais ar Metro Thuaidh, Ceantair Seirbhíse Mótarbhealaigh, Príosún Thornton Hall agus ar roinnt tionscadal sna hearnálacha dramhaíola agus uisce.
- Cuireadh críoch ó thaobh airgeadais de i Márta 2009 leis an gcéad bheart de scoileanna a tarchuireadh chuig an GAFN le haghaidh soláthair. Tá tús curtha le hoibreacha tógála, agus tá na ceithre scoil le bheith críochnaithe faoi Mheán Fómhair 2010.
- Faoi láthair tá an GAFN rannpháirteach i raon leathan de thionscadail CPP a sholáthar agus a réamhsholáthar lena n-áirítear iad siúd a leanas, a ndearnadh dul chun cinn mór orthu go léir i rith 2008:

- Beart Scoileanna 2 agus 3;
- An Clár CPP um Oideachas Tríú-Leibhéal;
- An Ceoláras Náisiúnta;
- Beart Tithe Cuirte;
- An Plean Náisiúnta d'Oinceolaíocht Radaíochta.

AN GHNÍOMHAIREACTH UM ÉILIMH AR AN STÁT

- Ag gníomhú mar an nGníomhaireacht um Éilimh ar an Stát (GES), déanann an GBCN bainistíocht ar éilimh maidir le díobháil phearsanta, dochar do réadmhaoin agus éilimh chliniciúla a thógtar i gcoinne údaráis áirithe an Stáit, lena n-áirítear Airí Rialtais agus fiontair sláinte.
- Ag deireadh Meithimh 2009, bhí thart ar 4,140 éileamh á mbainistiú ag an GES. Ba é an cúlchiste iomlán a bhí fós le híoc i gcoinne gach éilimh ghníomhaigh ná thart ar €658 milliún, agus é miondealaithe mar seo a leanas:

Éilimh Chliniciúla €566 milliún (86%)
 Dlíteanas Fostóra, Dlíteanas Poiblí & Dochar do Réadmhaoin €92 milliún (14%)
 (DF/DP/DR)

- Gníomhaíocht éilimh i 2008:

Catagóir Éilimh	Éilimh Nua Faighte	Éilimh Réitithe
Éilimh Chliniciúla	466	545
Éilimh DF/DP/DR	1,288	1,178
Iomlán	1,754	1,723

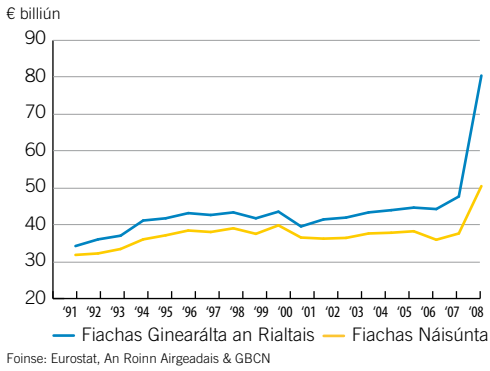
- Tháinig laghdú mór ar an líon éilimh DF agus DP a bhí bainteach le teagmhais a tharla ó bunaíodh an GES. Ó 2002, chuaigh an líon éilimh DF i laghad ag 78 faoin gcéad agus chuaigh an líon éilimh DP i laghad ag 38 faoin gcéad.
- D'áirigh an Clár Bainistíochta Riosca don Scéim Slánaíochta Cliniciúla le haghaidh 2008:
 - sraith clár oiliúna ar anailís ar chóras a fhorbairt;
 - oiliúint ar anailís ar chóras a sholáthar d'fhochéimithe agus iarchéimithe leighis agus altranais;
 - comhairle a sholáthar tar éis anailíse ar éilimh dhúnta;
 - clár cuairteanna le díriú ar aonaid mháithreachais;
 - rannpháirteachas le geallchoimeádaithe eile i dtionscnaimh cúram sláinte náisiúnta.
- D'áirigh an Clár Bainistíochta Riosca DF/DP le haghaidh 2008:
 - deimhniú leantach ar an gcóras bainistíochta sláinte agus sábháilteachta in Óglaigh na hÉireann;
 - an córas bainistíochta sláinte agus sábháilteachta a chur i bhfeidhm i suíomhanna píolótacha i Seirbhís Phríosúin na hÉireann;
 - athbhreithnithe riosca in An Garda Síochána, Oifig na gCoimisinéirí Ioncaim, Oifig Thithe an Oireachtais agus an Roinn Talmhaíochta, Bia agus lascaigh;
 - creidiúnú ar sheirbhísí aon aonad bainistíochta riosca de réir an chaighdeáin Córas Bainistíochta Cailíochta ISO 9001

ACMHAINNÍ DAONNA

- Mhéadaigh líon na mball foirne sa Ghníomhaireacht um Bainistíocht an Chisteáin Náisiúnta ó 151 go 170 i rith 2008. Rinneadh earcaíocht go príomha sa Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát agus sa Ghníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Idirnáisiúnta. I Meitheamh 2009, ba é an líon ball foirne a bhí fostaithe ag an GBCN ná 168.

Fiach Fós le hÍoc

Maoiniú & Bainistiú Fiach

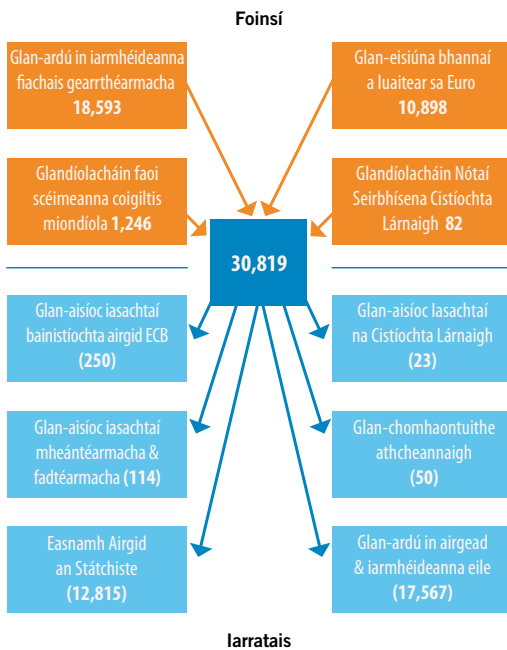
AN FIACHAS NÁISIÚNTA

Is é an Fiachas Náisiúnta, mar a dhéantar a thomhas go traidisiúnta in Éirinn, ná luach ainmniúil fhiachas an rialtais láir atá fós le hÍoc lúide iarmhéideanna airgid an Státhchiste. Mhéadaigh sé ag €12.8 billiún i 2008 agus ba é an méid iomlán ná €50.4 billiún ag deireadh na bliana. Is é an t-easnamh Státhchiste le haghaidh 2008 atá freagrach as cuid mhór den mhéadú.

Ba é an t-easnamh Státhchiste ná €12.7 billiún. Nuair a thógtar tarraingt anuas an Chúlchiste Mionchoigiltis (€101 milliún) agus tabhairt anonn leithdháiltí caipitiúla (€126 milliún) san áireamh, ba é an t-easnamh airgid ná €12.8 billiún

Tá léaráid a thaispeánann riachtanais mhaoinithe agus oibríochtaí bainistíochta leachtacha an Státhchiste le haghaidh 2008 (a rinneadh don Bhanc Ceannais Eorpach) leagtha ar chlé:

Gearrthéarmach Solúbtha agus Bainistiú Leachtacha (€m)

OLLSREABHAIDH AIRGID I 2008

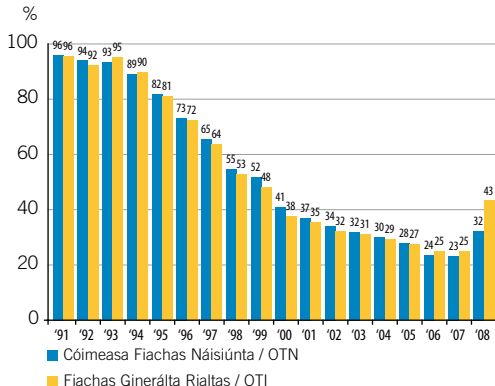
Cuntas	€ billiún
Cuntas an Státhchiste	467
An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean	74
An Ghníomhaireacht Airgeadais do Thithe	61
Cuntais Airgeadra Eachtraigh	42
Ciste Bhanc Taisce an Phoist	5
An Ciste Árachais Shóisialaigh	3
An Ciste Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla	1
Iomlán	653

ATHRÚ AR LUACH AIMNÍÚIL AN FHIACHAIS NÁISIÚNTA I 2008

	€ milliún	€ milliún
An Fiachas Náisiúnta (deireadh 2007)		37,560
Móide (i) Easnamh Státhchiste	12,714	
(ii) Gluaiseachtaí neamhairgid*	124	
Athrú ar luach ainmniúil an Fhiachais Náisiúnta		12,838
An Fiachas Náisiúnta (deireadh 2008)		50,398

* Tionchar gluaiseachtaí sa ráta malairte agus glanlascainí ar thránsí agus cealúcháin bannaí rialtais. Tagann préimheacha agus lascaínn chun cinn nuair a eisítear bannaí nuair a chuirtear ar ceal iad ar phraghas seachas a luach par mar gheall ar dhífrocht idir an cúpón ar an bhfiachas agus torthaí margaidh.

Cóimeasa Fiachas Náisiúnta & Fiachas Ginearálta Rialtais

FIACHAS GINEARÁLTA AN RIALTAIS

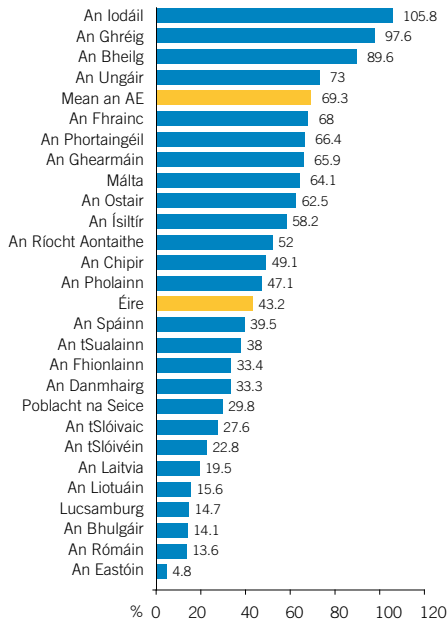
Is é Fiachas Ginearálta an Rialtais (FGR) an sainmhíniú a úsáidtear chun críocha comparáid a dhéanamh laistigh den Aontas Eorpach. Is é an Fiachas Náisiúnta an príomhghné de. Tá an FGR difriúil leis an bhFiachas Náisiúnta sa mhéid is nach gceadaíonn sé d'fhritháireamh le haghaidh iarmhéideanna airgid an Státhchiste. Ina theannta sin, áiríonn FGR fiachas rialtais áitiúil, cistí áirithe seachbhuiséid agus an t-ús carntha nár soláthraíodh dó i dtaobh na scéimeanna coigiltis mhiondíola.

Tá FGR measta ag €80.3 billiún ag deireadh 2008, méadú €32.7 billiún ó dheireadh 2007. Chuir an t-easnamh sa Státhchiste agus carnadh iarmhéideanna móra airgid an Státhchiste, go háirithe, leis an méadú sin.

CÓIMHEASA FIACHAIS

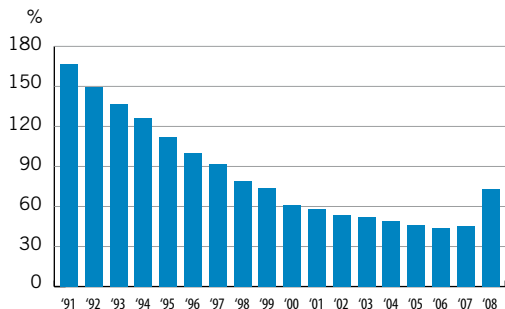
Ba é an cóimheas Fiachais Náisiúnta/OTN ná 32.2 faoin gcéad, méadú ó 23.3 faoin gcéad ag deireadh 2007. Mhéadaigh an t-oll-chóimheas Fiachas Ginearálta Rialtais/

Cóimheas Ollfhiachais / OTI le haghaidh Bhallstáit an AE 2008

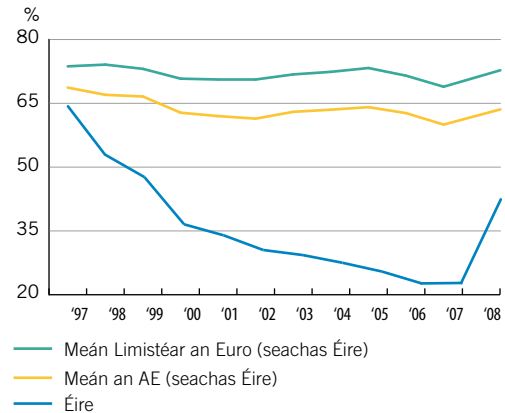
Foinse: Eurostat, Coimisiún an AE, 2008 le haghaidh na hÉireann - An Roinn Airgeadas

Cóimheas Ollfhiachais / OTI Éire i gcoibhneas le Meán AE-15 (seachas Éire)

Foinse: Eurostat, An Coimisiún Eorpach agus An Roinn Airgeadais (Meastachán 2008 le haghaidh na hÉireann)

Cóimheas Ollfhiachais / OTI Éire, AE agus Limistéar an Euro

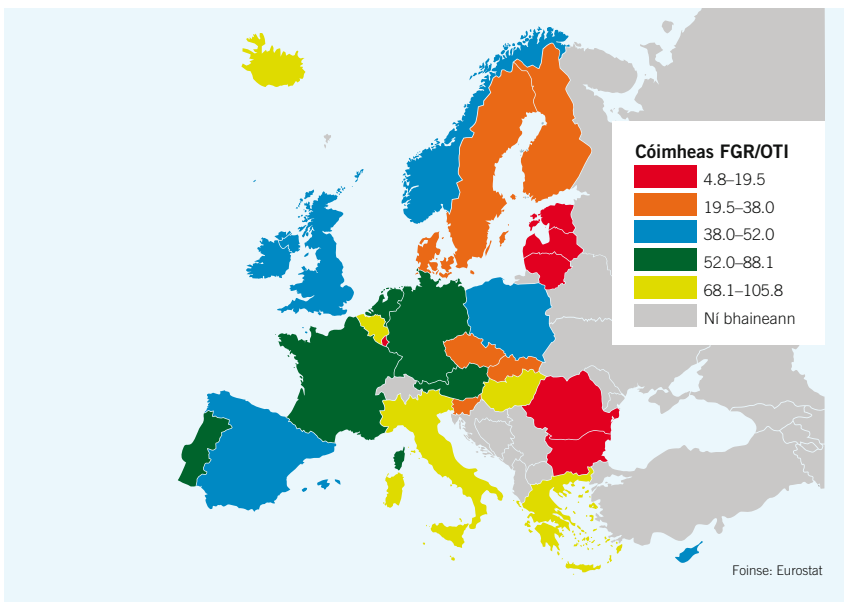
Foinse: Eurostat, An Coimisiún Eorpach agus An Roinn Airgeadais (Meastachán 2008 le haghaidh na hÉireann)

OTI ag 18.2 pointe céatadán ó 25 faoin gcéad ag deireadh 2007 go 43.2 faoin gcéad ag deireadh 2008 – bhí an t-easnamh Státhchiste freagrach as 6.8 pointe céatadán den mhéadú sin; bhí carnadh iarmhéideanna airgid an Státhchiste freagrach as 9.5 pointe céatadán.

Tá seasamh forluiteach na hÉireann níos láidre– nuair a thógtar san áireamh an €16.1 billiún sa Chúlchiste Náisiúnta Pinsean chomh maith leis an €21.4 billiún in iarmhéideanna airgid an Státhchiste ag deireadh 2008, laghdaíonn cóimheas Fhíachas Ginearálta an Rialtais go 23 faoin gcéad.

Tuarann Plean Buiséid Forlíontaigh cúig bliana an Rialtais a fógraíodh in Aibreán 2009 méadú ar an gcóimheas Fhíachas Ginearálta Rialtais/OTI thar an tréimhse 2009-2013 – ó 59 faoin gcéad ag deireadh 2009 go 77 faoin gcéad i 2013, agus go mbainfidh sé an bhuai de 79 faoin gcéad amach i 2012.

COMPARÁIDÍ IDIRNÁISIÚNTA

Foinse: Eurostat

D’ainneoin gur tháinig méadú mór ar an bhfíachas i rith na bliana, mar thoradh ar sheasamh láidir na hÉireann agus í ag dul isteach sa ghéarchéim seo bhí féichiúnas comparáideach na hÉireann ag deireadh 2008 i bhfad faoi mheán an limistéar euro.

Cuirtear é sin i gcomparáid le seasamh i bhfad os cionn an mheáin sa chéad leath de na 1990í.

Léiríonn an treocht seo feidhmíocht na hÉireann in áit aon athraithe ábhartha i meán an AE é féin, mar a fheictear sa ghraf thíos.

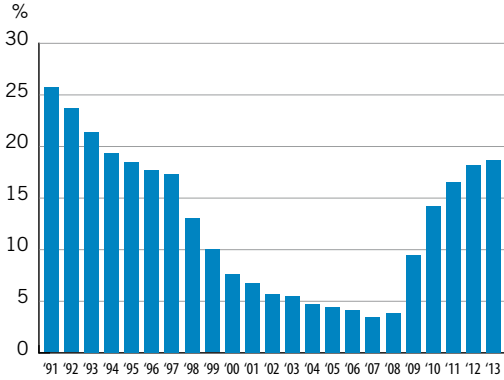
COSTAIS AS FÓNAMH D’FHIACHAS

D’ioc an Státhchiste ús €1.544 billiún ar an bhFíachas Náisiúnta i 2008, i gcomparáid le €1.618 billiún i 2007. Ba iad na míreanna eile a gearradh ar chostais as fónamh d’fhiachas ná cistí fiachmhúctha ar luach €488 milliún – is ionann é sin go héifeachtach agus athrú teicniúil ar an mbuiséad reatha a léirítear freisin mar fháltas sa bhuiséad caipitiúil– agus táillí agus speansais riaracháin de €67 milliún.

Íocadh ús breise de €101 milliún ón gCúlchiste Mionchoigiltis (CCMC). Tá an Státhchiste ag méadú an CCMC ó 1994 chun cuid den ús carntha ar na scéimeanna coigiltis mhiondíola a íoc de réir mar a thagann sé dlite i méideanna móra (féach leathanach 24).

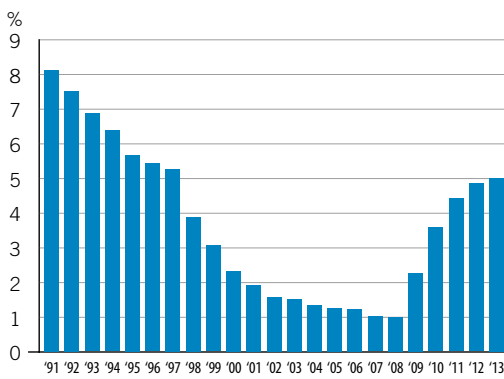
Ba iad na coigiltis maidir le fónamh d’fhiachas i gcoinne an Bhuiséid ná €391 milliún. Baineadh na coigiltis amach de bharr ceisteanna tráthaithe a bhain le híocaíochtaí úis ar bhannaí agus páipéar tráchtála a eisíodh i 2008; rátaí úis níos ísle ar fhiachas gearrthearma; ús faighte ar iarmhéideanna móra airgid an Státhchiste; agus tionscnaimh áirithe de chuid an GBCN um bainistiú fiach.

Ús mar chéatadán d'Ioncam Cánach

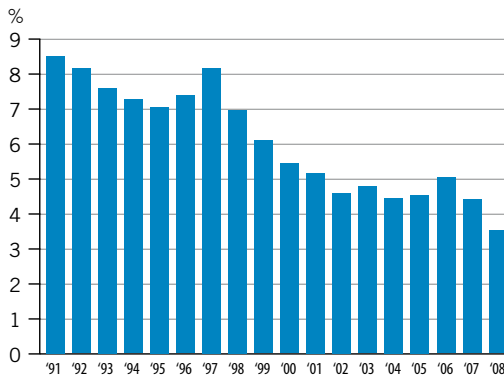
Foinse: GBCN

Ús mar chéatadán den OTN

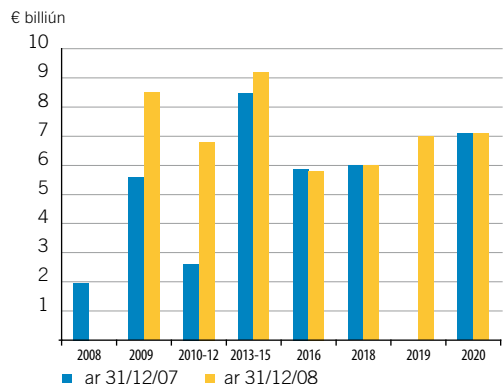
Foinse: GBCN

Meánchostas Úis as Fónamh don Fhíachas Náisiúnta 1991–2008

Foinse: GBCN

Próifíl Aibíochta an Fhíachais Náisiúnta

Foinse: GBCN

Ualach Úis

Chun críocha léiriúcháin, is féidir an t-ualach a chuirtear ar an Stáchtiste mar thoradh ar fhónamh don fhíachas a chur in iúl i dtéarmaí ioncam cánach nó OTN. Tá an dá bheart imithe i laghad go mór ó bunaíodh an GBCN. Ní raibh ach 3.8 faoin gcéad den ioncam cánach a bailíodh i 2008 ag teastáil chun ús a íoc ar an bhFíachas Náisiúnta, i gcomparáid le 25.7 faoin gcéad i 1991. Chuaigh costais úis i laghad ó 8.1 faoin gcéad den OTN i 1991 go 1 faoin gcéad i 2008. Cé go dtiocfaidh méadú suntasach ar an ualach úis thar an tréimhse 2009-13, ní bheidh na leibhéil a bhainfear amach níos mó ná iad siúd a chonacthas i lár na 1990í.

Tá an méanchothas úis as fónamh don Fhíachas Náisiúnta laghdaithe go suntasach ó 8.5 faoin gcéad i 1991 go 3.5 faoin gcéad 2008. Is é an príomhfháth leis sin ná an laghdú ar rátaí úis domhanda, tionscnaimh GBCN um bainistiú fiach agus rannpháirteachas na hÉireann sa limistéar euro.

COMHSHUÍOMH AN FHIACHAIS

	€ milliún (ainmniúil)	
	31 Nollaig 2008	31 Nollaig 2007
Bannaí ainmnithe in euro	41,864	30,945
Fiach Meántéarmach agus Fadtéarmach eile	482	616
Scéimeanna Coigiltis Mhiondíola	7,494	6,241
Glanfíachas Gearrtéarma	558	(242)
Iomlán	50,398	37,560

AIRGEADRA AGUS FAD AN FHIACHAIS

Ag deireadh 2008, bhí an Fíachas Náisiúnta ar fad ainmnithe in euro, nó aistrithe chuige.

Chuaigh meánfhad ualaithe an Fhíachais Náisiúnta i laghad ó 5.67 go 5.39 bliain, mar thoradh ar an laghdú ar iarmhéideanna fiach gearrthéarma go príomha.

GNÍOMHAÍOCHT MHAOINITHE

Sindeacáití Banna i 2008

Ainneoin coinníollacha deacra margaidh i 2008, sheol an GBCN dhá bhanna tagarmhairc nua:

Banna Cisteáin 4.4% 2019

In Aibreán sheol an GBCN an Banna Cisteáin 4.4% 2019. Bhí éileamh láidir ar an mbanna, agus eisíodh €7 mbilliún nach raibh coinne leis. Ba í sin an eisiúint banna ba mhó ag aon iasachtóir san Eoraip ó 2004. Eisíodh é ag toradh 4.514 faoin gcéad.

Ghlac breis is 180 infheisteoir páirt i leabhar a bhí ró-shuibscríofa beagnach faoi dhó agus a bhí an-éagsúil. Scaipeadh na bannaí ar fud na hEorpa, agus freisin chonacthas éileamh mór ó lasmuigh den Eoraip – ón Áis ach go háirithe. Thóg bainisteoirí sócmhainne suas go 38 faoin gcéad den eisiúint, agus thóg bainc 27 faoin gcéad ina dhiaidh sin, agus tógadh 18 faoin gcéad ag cistí pinsin agus cuideachtaí árachais. Rinneadh ionadaíocht freisin ar bhainc ceannais agus institiúidí fornáisiúnta, le thart ar 8 faoin gcéad. Tarraingíonn an scaipeadh leathan ar tharraingt bhannaí na hÉireann ar fud an domhain, agus breis is 94 faoin gcéad díobh leithdháilte lasmuigh d'Éirinn.

Banna Cisteáin 4% 2011

I Samhain d'ardaigh an GBCN €4 bhilliún le dara bhanna tagarmhairc – an Banna Cisteáin 4% 2011. Dearadh an banna chun leas a bhaint as éileamh ag infheisteoirí san Eoraip ar infheistíochtaí réasúnta gearrdháitithe den chaighdeán is airde. Eisíodh an banna ag toradh 4.028 faoin gcéad. Ba é sin an chéad bhanna ceannasach a eisíodh in Eoraip tar éis theip bhanc infheistíochta Lehman Brothers i lár Mheán Fómhair.

Sindeacáití Banna i 2009

Lean luaineacht ar aghaidh i 2009. Ainneoin é sin sheol an GBCN trí bhanna tagarmhairc nua sa chéad leath den bhliain i margai fíor-iomaíocha:

Banna Cisteáin 4% 2014

Chuaigh an GBCN chuig an margadh go luath in Eanáir agus d'ardaigh €6 bhilliún trí banna nua a eisiúint – an Banna Cisteáin 4% 2014. Mar thoradh ar éileamh láidir ar luach €7.3 billiún ó bhreis is 140 infheisteoir ar fud na hEorpa cuireadh ar chumas an GBCN beagnach an €3 bhilliún a bhí beartaithe ar dtús faoi dhó. Eisíodh an banna ag toradh 4.069 faoin gcéad.

Bhí cisteáin bhainc (59 faoin gcéad), cuideachtaí árachais agus cistí pinsin (15 faoin gcéad), bainisteoirí ciste (14 faoin gcéad) agus bainc cheannais agus institiúidí oifigiúla (9 faoin gcéad) freagrach as cuid mhór de na horduithe. Maidir le scaipeadh geografach, thóg Éire 35 faoin gcéad de leithdháiltí agus thóg an RA 14 faoin gcéad. Bhí éileamh láidir freisin ón bhFrainc (13 faoin gcéad), ón nGearmáin (10 faoin gcéad) agus ó Benelux (8 faoin gcéad).

Banna Cisteáin 3.9% 2012

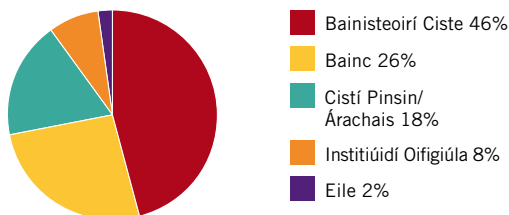
I bhFeabhra, d'ardaigh an dara heisiúint sindeacáite – an Banna Cisteáin 3.9% 2010 - €4 bhilliún ag toradh 4.01 faoin gcéad. Ba ionann na tairiscintí ó infheisteoirí agus €5.2 billiún san iomlán, ach mar thoradh ar a sheasamh compordach ó thaobh airgid de, níor chomhlíon an GBCN ach €4 bhilliún den éileamh chun leas a bhaint as na torthaí ab ísle a bhí á dtairiscint. Tharraing an banna éileamh láidir ó infheisteoirí intíre a shuibscríobh 55 faoin gcéad den iomlán chomh maith le hinfeisteoirí ó thíortha eile sa limistéar euro (20 faoin gcéad), ón RA (13 faoin gcéad) agus ón Meán-Oirthear (9 faoin gcéad). Mar a bheifeá ag súil leis i gcás banna aibíochta réasúnta gearr, ba iad na bainc a bhí freagrach as 72 faoin gcéad den mhéid a infheistíodh. Thug cistí pinsin 11 faoin gcéad, thug bainisteoirí 10 faoin gcéad agus tháinig 7 faoin gcéad ó bhainc cheannais.

Banna Cisteáin 5.9% 2019

I Meitheamh chuir an GBCN críoch den chuid is mó lena riachtanas maoinithe nuair a seoladh an Banna Cisteáin 5.9% 2019. D'ardaigh an banna €6 bhilliún ag toradh 5.932 faoin gcéad. Ba é an t-éileamh iomlán ná €9 mbilliún ó bhreis is 180 rannpháirtí. Bhí an eisiúint éagsúlaithe go maith agus 78 faoin gcéad leithdháilte lasmuigh d'Éirinn – ba iad na leithdháiltí ba shuntasáí ná 24 faoin gcéad chuig an RA agus 15 faoin gcéad chuig an bhFrainc. Bhí bainc freagrach as 57 faoin gcéad agus bhí bainisteoirí ciste freagrach as 26 faoin gcéad.

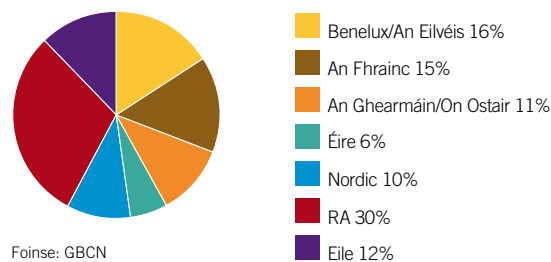
Dáileadh Bhanna Státhchiste

4.4% Bhanna Státhchiste 2019 – de réir cineál infheisteora

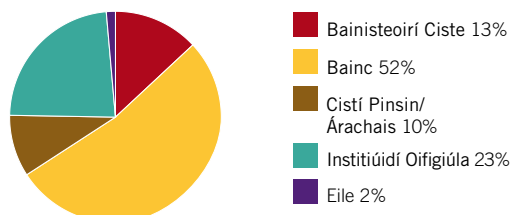
Foinse: GBCN

4.4% Bhanna Státhchiste 2019 – de réir ionad tíreolaíochta

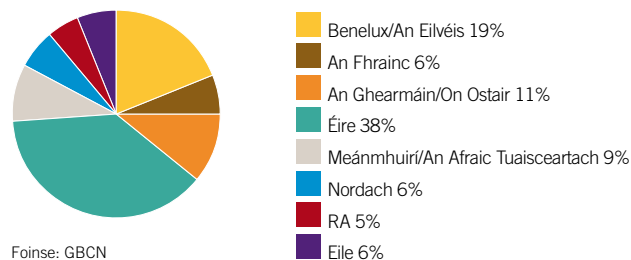
Foinse: GBCN

4% Bhanna Státhchiste 2011 – de réir cineál infheisteora

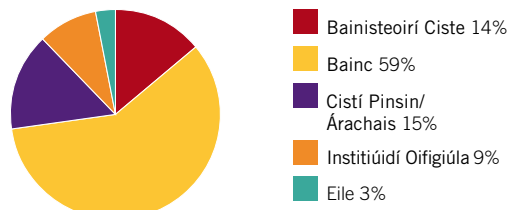
Foinse: GBCN

4% Bhanna Státhchiste 2011 – de réir ionad tíreolaíochta

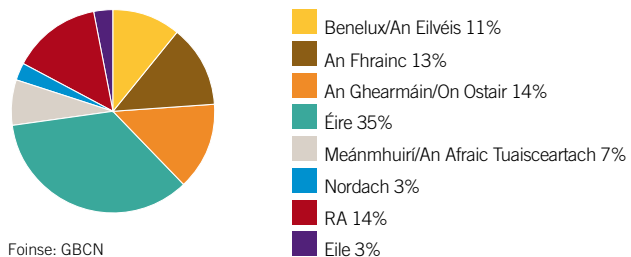
Foinse: GBCN

4% Bhanna Státhchiste 2014 – de réir cineál infheisteora

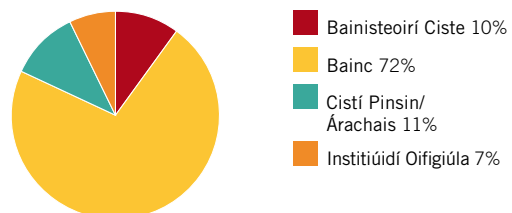
Foinse: GBCN

4% Bhanna Státhchiste 2014 – de réir ionad tíreolaíochta

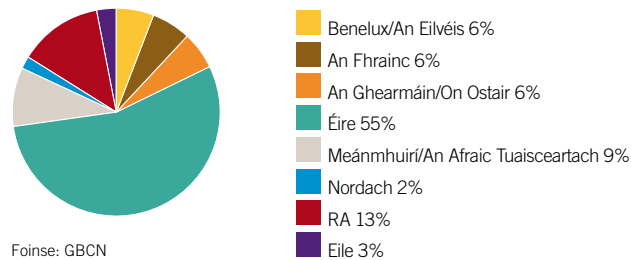
Foinse: GBCN

3.9% Bhanna Státhchiste 2012 – de réir cineál infheisteora

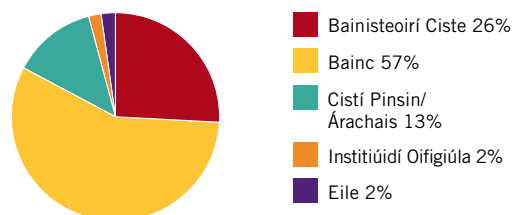
Foinse: GBCN

3.9% Bhanna Státhchiste 2012 – de réir ionad tíreolaíochta

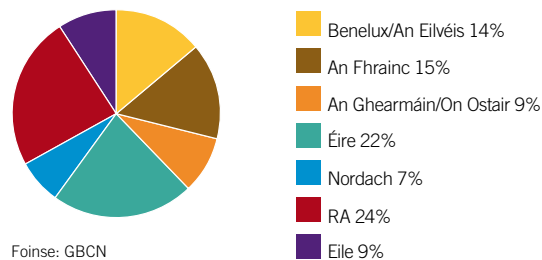
Foinse: GBCN

5.9% Bhanna Státhchiste 2019 – de réir cineál infheisteora

Foinse: GBCN

5.9% Bhanna Státhchiste 2019 – de réir ionad tíreolaíochta

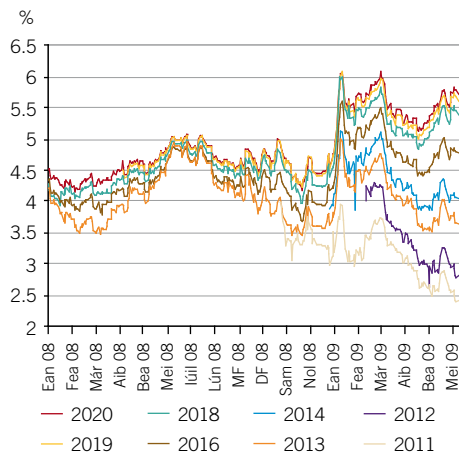
Foinse: GBCN

Ceantanna Banna

Níor réachtáladh aon cheant i 2008. Réachtáladh ceithre cheant sa chéad leath de 2009.

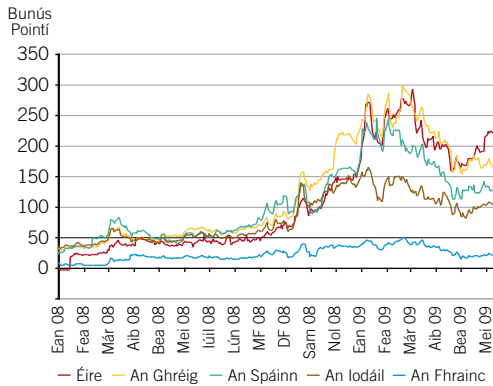
Datá	Banna	Diolta €m	Toradh	Cumhdach
24 Márta	Banna Cisteáin 4% 2011	390	3.459%	3.8
	Banna Cisteáin 4½% 2020	910	5.808%	2.7
21 Aibreán	Banna Cisteáin 4% 2014	300	4.200%	1.6
	Banna Cisteáin 4½% 2018	758	5.082%	1.1
19 Bealtaine	Banna Cisteáin 4% 2014	310	3.898%	4.8
	Banna Cisteáin 4.4% 2019	700	5.189%	1.8
16 Meitheamh	Banna Cisteáin 3.9% 2012	650	3.056%	2.2
	Banna Cisteáin 4.6% 2016	650	4.755%	2.5

Torthaí Tagarmhairc na hÉireann 1/1/08–30/6/09

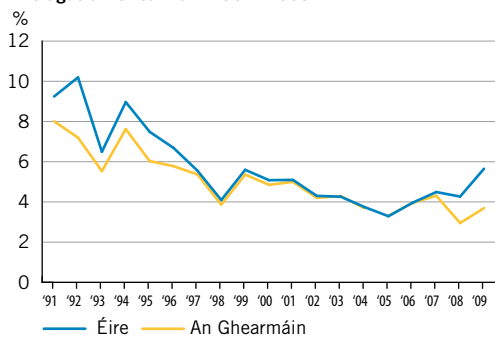
Foinse: Bloomberg

Raoin Difríochta Ceannasacha Euro v An Ghearmáin 1/1/08–30/6/09

Foinse: Bloomberg

Torthaí Stairiúla Tagarmhairc 10 mBliana - Éire agus an Ghearmáin 1991–2009

Foinse: Bloomberg

TORTHAÍ BANNA RIALTAIS

I 2008 bhí luaineacht nach raibh coinne leis i margáí caipitiúla, agus toradh amháin air sin ná gur tháinig méadú ar an raon difríochta sa chostas maoinithe nach mór do gach tír Eorpach a íoc thar ráta tagarmhairc na Gearmáine. Ag an am céanna, áfach, chuaigh torthaí banna na mórthíortha ceannasacha i laghad go mór de bharr laghduithe ar rátaí oifigiúla, tuairimí faoi bhoilsciú agus seachaint riosca go ginearálta. Dá réir sin, bhí torthaí ar bhannaí na hÉireann níos ísle i dtéarmaí iarbhir ag deireadh 2008 ná mar a bhí ag deireadh 2007.

Banna	31/12/07	31/12/08	31/03/09	30/06/09
Banna Cisteáin 4% 2011	-	3.29%	3.39%	2.32%
Banna Cisteáin 3.9% 2012	-	-	3.69%	2.79%
Banna Cisteáin 5% 2013	4.27%	3.58%	4.31%	3.59%
Banna Cisteáin 4% 2014	-	-	4.53%	4.02%
Banna Cisteáin 4.6% 2016	4.35%	3.94%	5.00%	4.80%
Banna Cisteáin 4½% 2018	4.49%	4.24%	5.27%	5.41%
Banna Cisteáin 4.4% 2019	-	4.43%	5.45%	5.61%
Banna Cisteáin 5.9% 2019	-	-	-	5.70%
Banna Cisteáin 4½% 2020	4.55%	4.48%	5.58%	5.74%

Foinse: Stocmhalartán na hÉireann

Tá na coinníollacha deacra fós i réim i 2009. Tháinig méadú géar ar thorthaí na hÉireann in Eanáir mar thoradh ar roinnt fachtóirí, lenar áiríodh an laghdú ar airgeadas poiblí, éiginnteacht faoin gcostas a bheadh le híoc ag an Státchiste as earnáil bhaincéireachta na hÉireann a athstruchtúrú agus gníomhaíochtaí amhantracha sa mhargadh bhabhtáil mainneachtain chreidmheasa. Cé go ndeachaigh raoín difríochta i laghad ó na leibhéil bhuaice a chonacthas i lár Mhárta, tá siad luaineach fós.

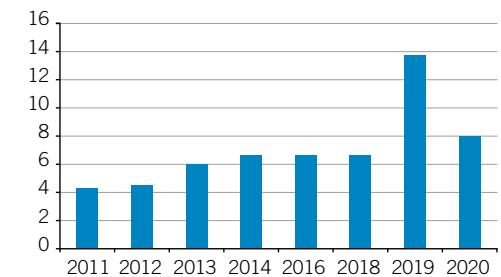
MARGADH BANNAÍ RIALTAS NA HÉIREANN

Bannaí Tagarmhairc an Rialtais

Tá naoi mórbhanna tagarmhairc ag Éirinn anois a bhfuil aibíochtaí acu a shíneann thar an gcuar torthaí go dtí 2020. Sáraíonn an méid atá fós le híoc €4 bhiliún i gcás gach ceann acu. Tá an cuntas bannaí tagarmhairc freagrach as breis is 98 faoin gcéad de na bannaí iomlána atá fós le híoc.

Bannaí Tagarmhairc Fós le hÍoc 30 Meitheamh 2009

€ billiún

Foinse: GBCN

Fós le hÍoc**30 Meitheamh**

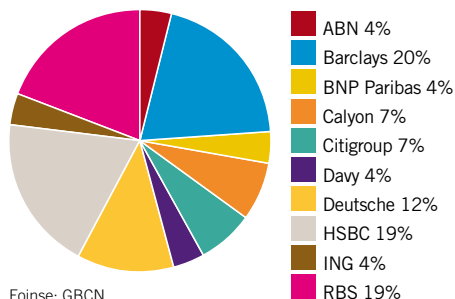
Banna	Fós le hÍoc 2009 (€m)	Cód ISIN	Dáta Íocaíochta Bliantúla
Banna Cisteáin 4% 2011	4,390	IE00B3FCJN73	11 Samhain
Banna Cisteáin 3.9% 2012	4,650	IE00B5S94L21	5 Márta
Banna Cisteáin 5% 2013	6,028	IE0031256328	18 Aibreán
Banna Cisteáin 4% 2014	6,610	IE00B3KWYS29	15 Eanáir
Banna Cisteáin 4.6% 2016	6,499	IE0006857530	18 Aibreán
Banna Cisteáin 4½% 2018	6,758	IE00B28HXX02	18 Deireadh Fómhair
Banna Cisteáin 4.4% 2019	7,700	IE00B2QTFG59	18 Meitheamh
Banna Cisteáin 5.9% 2019	6,000	IE00B6089D15	18 Deireadh Fómhair
Banna Cisteáin 4½% 2020	7,984	IE0034074488	18 Aibreán

An Córas Príomhdhíoltóra

Tá deich bPríomhdhíoltóir i margadh bannaí Rialtas na hÉireann atá aitheanta ag an GBCN agus a dhéanann praghsanna débhealaigh leanúnacha i mbannaí ainmnithe in íosmhéideanna sonrithhe agus laistigh de raoin dífríochta uasta sonrithhe. Freisin freagraíonn roinnt stocbhróicéirí d'orduithe cliaint. Tá na Príomhdhíoltóirí freagrach as breis is 95% de láimhdeachas i margadh bannaí Rialtas na hÉireann. Chuaigh dhá cheann de na Príomhdhíoltóirí leis an gcóras thar an 12 mí seo caite: BNP Paribas i Lúnasa 2008 agus J.P. Morgan i Meitheamh 2009. I láthair na huairé is bainc mhóra idirnáisiúnta iad naoi de na deich bPríomhdhíoltóir.

Is iad na Príomhdhíoltóirí ná:

- Barclays Capital
- Calyon
- Davy
- HSBC
- J.P. Morgan
- BNP Paribas
- Citigroup
- Deutsche Bank
- ING Bank
- Royal Bank of Scotland

Príomhdhíoltóirí: Scair Céatadán den Mhargadh 2008

Foinse: GBCN

Tá na Príomhdhíoltóirí ina mbaill de Stocmhalartán na hÉireann, a bhfuil bannaí Rialtas na hÉireann liostaithe air. Tá rochtain eisiatach acu ar cheantanna banna an GBCN agus féadann siad leas a bhaint as saoráidí chomhaontú ceannaigh agus chomhaontú ceannaigh droim ar ais a sholáthraíonn an GBCN i mbannaí Rialtas na hÉireann.

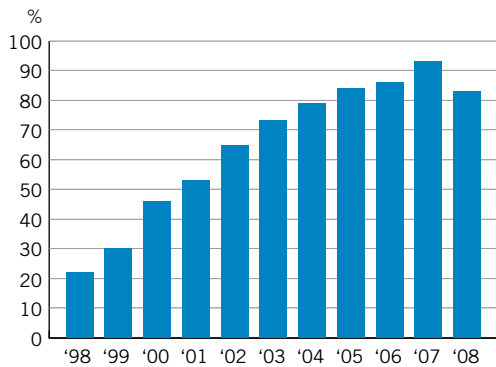
Go dtí Nollaig 2008 bhí ar Príomhdhíoltóirí na hÉireann a n-oibleagáid luachana a chomhlíonadh ar aon ardán amháin agus tá athrú tagtha air sin. I Nollaig 2008 aontaíodh go bhféadann gach Príomhdhíoltóir roghnú a chuid oibleagáidí a chomhlíonadh ar aon cheann de na trí hardán– Brokertec, BGC Partners (eSpeed a bhí air roimhe sin) nó MTS.

Ceantanna Banna

Nuair a bhíonn ceantanna banna ag teastáil, is gnách go dtarlaíonn siad ar an tríú Máirt den mhí. Bíonn rochtain eisiatach ag na Príomhdhíoltóirí ar na ceantanna sin. Ag 10.00 r.n. ar an Máirt aon seachtain amháin roimhe sin, fógraíonn an GBCN sonraí ar an mbanna atá le díol ar ceant agus ar mhéid an cheant trí Bloomberg, Reuters agus a láithreán gréasáin www.GBCN.ie.

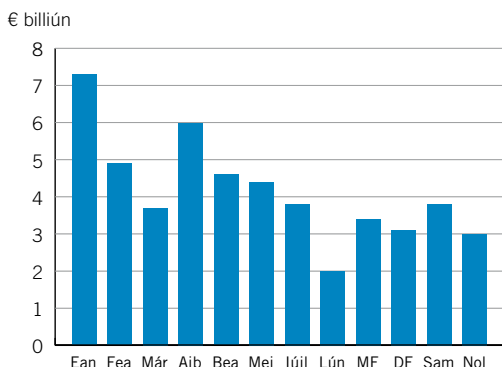
Déantar ceantanna a stiúradh trí Chóras Ceant Bloomberg agus is ceantanna ilphraghais iad. Is gnách go mbíonn torthaí an cheant laistigh de nóiméid ón spriocam le haghaidh tairiscintí, is é sin ná 10.00 r.n. Tarlaíonn ceant neamhiomaíoch díreach tar éis gach ceant iomaíoch a dhúnadh. Beidh suas go 15 faoin gcéad den mhéid a dhíoltar ar fáil do na Príomhdhíoltóirí i gcomhréir le glacadh gach Príomhdhíoltóra den cheant iomaíoch. Beidh 15 faoin gcéad breise ar fáil go comhionann do na trí Phríomhdhíoltóra a mheasfaidh an GBCN gurbh iadsan ba rathúla maidir lena gcuid oibleagáidí luachana a chomhlíonadh i leith na mbannaí tagarmhairc ainmnithe. Bíonn an rogha ag Príomhdhíoltóirí glacadh lena dteidlíocht neamhiomaíoch go dtí 10.00 r.n. ar an dara lá gnó tar éis an cheant iomaíoch.

Sealúchais Neamhchónaitheacha Bhannaí Rialtas na hÉireann 1998–2008

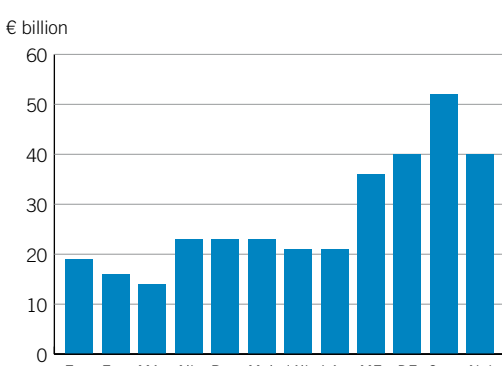
Foinse: Feasacháin Ráithiúil Bhanc Ceannais na hÉireann

Láimhdeachas Bhannaí Rialtas na hÉireann ar Stocmhalartán na hÉireann 2008

Foinse: Stocmhalartán na hÉireann

Láimhdeachas Chomhaontuithe Athcheannaigh Bhannaí Rialtas na hÉireann ar Stocmhalartán na hÉireann 2008

Foinse: Stocmhalartán na hÉireann

Sealúchais Éagsúlaithe Bhannaí Rialtas na hÉireann

Tá an bonn infheisteoirí do bhannaí Rialtas na hÉireann éirithe éagsúil ó tugadh isteach an euro. Mhéadaigh sealúchais le hinfeisteoirí idirnáisiúnta ó 22 faoin gcéad den iomlán i 1998 go 82 faoin gcéad measta i 2008. Mhéadaigh an líon iomlán bannaí a bhí á n-eisiúint ag 106 faoin gcéad thar an tréimhse chéanna.

Láimhdeachas agus Leachtacht

Ba é an láimhdeachas i mbannaí Rialtas na hÉireann ar Stocmhalartán na hÉireann i 2008 ná €50 billiún.

Comhaontuithe Athcheannaigh

Is gné thábhachtach de leachtacht sa mhargadh bannaí iad comhaontuithe athcheannaigh agus gineann siad figiúr atá comhionann le láimhdeachas an mhargadh airgid faoi shé. Soláthraíonn siad meicníocht a bhfuil cúlbhannaí soláthraithe dó le haghaidh infheisteoirí chun go bhféadann siad a gcuid torthaí a fheabhsú trína gcuid sealúchais bannaí a thabhairt ar iasacht ar bhonn gearrthéarmach. Ba é an láimhdeachas comhaontuithe athcheannaigh a thuariscigh Stocmhalartán na hÉireann ná €328 billiún i 2008.

Bhí an GBCN gníomhach sa mhargadh comhaontuithe athcheannaigh i rith na bliana, ag soláthar saoráidí comhaontuithe athcheannaigh agus comhaontuithe athcheannaigh droim ar ais do na Príomhdhíoltóirí. Ba ionann gníomhaíocht comhaontuithe athcheannaigh an GBCN ar an iomlán agus €6.7 billiún. Chuir an ghníomhaíocht seo le hoibriú éasca agus éifeachtúil an mhargaidh le haghaidh gach rannpháirtí agus bhí sí mar fhoinsé úsáideach faisnéise margaidh don GBCN.

Ceannach Ar Ais Bannaí

Thar na blianta cheannaigh an GBCN ar ais bannaí neamhleachtacha Rialtas na hÉireann ón margadh tánaisteach áit ar tháinig deiseanna chun cinn sna margáí. Tá teorainn leis na deiseanna sin anois mar thoradh ar cheannach siar sna blianta roimhe. Ainneoin é sin ceannaíodh siar €3 mhilliún i 2008.

Bannaí Rialtas na hÉireann a Ghlanadh agus a Shocrú in Euroclear

Is é Banc Euroclear sa Bhruiséil a chomhlíonann an fheidhm ghlanta agus socraithe do bhannaí Rialtas na hÉireann. Coimeádann Banc Ceannais na hÉireann an clár sealbhóirí bannaí, a bhfuil a formhór in ainm Banc Euroclear Bank. Is gnách go socraítear déileálacha banna ar bhonn t+3 (sin trí lá gnó tar éis an dáta trádála).

Innéacsanna Banna

Áirítear bannaí Rialtas na hÉireann sna hinnéacsanna banna seo a leanas:

- _____ Bloomberg/EFAS – Innács Bannaí Rialtais an Eurobhloic
- _____ Citigroup Innéacs Bhannaí Rialtais na hEorpa
- _____ EuroMX – Innéacs Bannaí Rialtais Eurozone
- _____ Stocmhalartán na hÉireann– Innéacs Bannaí ISEQ
- _____ Merrill Lynch – Innéacs Rialtais Dírigh an Aontais Eacnamaíoch agus Airgeadais
- _____ Merrill Lynch – Innéacs Rialtais Uile-Eorpach

AN DEASC TRÁDÁLA TÁNAISTÍ

Coimeádann an GBCN feidhm trádála tánaistí chun a cuid bannaí a thrádáil le rannpháirtithe eile sa mhargadh. Is é ról an deasc trádála tánaistí ná leachtacht a sholáthar don mhargadh agus gníomhú mar fhoinsé bhreise faisnéise margaidh don GBCN.

Freisin tugadh sainordú don deasc trádála tánaistí chun bainistíocht a dhéanamh ar shócmhainní €4.65 billiún, is é sin ná punann bannaí éighníomhacha an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (breis is €1.6 billiún ag deireadh 2008), barrachas carntha an Chiste Árachais Shóisialaigh (€2.9 billiún ag deireadh 2008) agus sócmhainní Chiste na gCuntas Díomhaoin (€151 milliún ag deireadh 2008).

CLÁR NÓTAÍ MEÁNTÉARMA

Tá Clár Nóta Meántéarma US\$15 billiún Euro i bhfeidhm ag an GBCN a dhéantar a athnuachan gach bliain. Éascaíonn an clár ilairgeadra seo eisiúint i struchtúir éagsúla.

Is iad na díoltóirí a ceapadh faoin gclár ná:

- Credit Suisse Securities (An Eoraip);
- J.P. Morgan Securities;
- Merrill Lynch International;
- Morgan Stanley & Co. International;
- UBS.

Is é Merrill Lynch International an t-eagraitheoir.

FIACHAS GEARRTHÉARMA AGUS BAINISTÍOCHT AIRGID

Tharla go leor gníomhaíochta i gclár fiachais ghearrthéarma an GBCN i rith 2008. Méadaíodh iasachtaí go breis is €20 billiún faoi dheireadh na bliana chun iarmhéideanna airgid a mhéadú sa Státchiste. Sholáthair sé sin solúbthacht don GBCN chun a cuid oibríochtaí maoinithe a thráthú i 2009

Oibríonn an GBCN na cláir fiachais ghearrthéarma seo a leanas:

- An Clár um Bille Cisteáin;
- Clár Pháipéar Tráchtála US\$50 billiún Euro na hÉireann;
- Clár Pháipéar Tráchtála na hÉireann na Stát Aontaithe;
- Clár Pháipéar Tráchtála €4.4 billiún Euro na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe (GAT);
- Clár Nótaí an Státchiste;
- Clár Nótaí Ilairgeadra faoi Alt 69;
- Seirbhís Lárnach Cisteáin do chomhlachtaí neamhráchtála Stáit;
- Bainistíocht airgeadais mar chuid de bhainistíocht leachtacha an ECB don limistéar euro;
- An Clár Billí Idirghabhála do Thráchtearraí Talmhaíochta.

Clár Nua do Bhille Cisteáin

Sheol Éire clár nua do Bhille Cisteáin i Márta 2009. Is é atá i mBillí Cisteáin ná fiachas gearrthéarma Rialtas na hÉireann a eisítear chuig an margadh trí chóras ceant go príomha. Is ionstraimí mórlascaine iad a eisítear ar lascaine agus is gnách go mbíonn aibíochtaí idir aon mhí amháin agus dhá mhí déag acu nuair a eisítear iad. Eisítear Billí Cisteáin faoi dhíl na hÉireann agus is comhthaobhacht incháilithe iad d'oibríochtaí chóras an Euro.

Is gnách go dtarlaíonn ceantanna ar an dara agus an ceathrú Déardaoin de gach mí. Déantar fógraí ceant ar an leathanach Bloomberg GBCN1 agus ar www.ntma.ie. Is iad na Príomhdhíoltóirí i mBannaí Rialtas na hÉireann agus contrapháirtithe eile de Bhille Cisteáin na hÉireann a ceapadh a ghlacann páirt sa mhargadh.

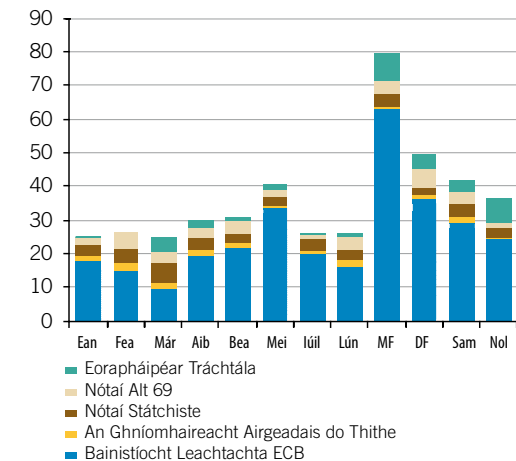
Mhéadaigh an GBCN an líon Billí Cisteáin a bhí fós le híoc go tapa i rith 2009 chun margadh domhain agus leachtach a bhunú - bhí €11.4 billiún fós le híoc ag deireadh Meithimh 2009.

Clár Pháipéar Tráchtála Euro na hÉireann

Tá Clár Pháipéar Tráchtála US\$50 billiún Ilairgeadra Euro na hÉireann liostaithe ar Stocmhalartán na hÉireann. Tá na rátálacha creidmheasa gearrthéarma is fearr ag an gclár ó Moody's agus Standard & Poor's. Tá sé deartha chun cistí gearrthéarmacha a ardú ó na margáí airgid idirnáisiúnta ag rátaí tarraingteacha – is gnách go mbíonn siad i bhfad faoi Euribor – mar mhaoiniú idirlinne chun fiachas fadtéarmach a athsholáthar agus le haghaidh cuspóirí eile i leith bainistiú leachtacha. Bíonn tréimhsí iasachta suas go haon bhliain amháin ar fáil, faoi réir riachtanais mhaoinithe. Glactar le fiosrúcháin droim ar ais. Bhí an clár an-ghníomhach i rith 2008 le láimhdeachas €310 billiún.

Gníomhaíocht maidir le Fiachas Gearrthéarma 2008

€ billiún

Foinse: GBCN

Is iad na díoltóirí a cheapann an GBCN faoin gclár ná:

- Bank of America Securities
- Citibank International
- Deutsche Bank
- ING Bank
- UBS
- Barclays Bank
- Credit Suisse Securities (Europe)
- Goldman Sachs International
- Royal Bank of Scotland

Is é an Bank of New York Mellon an gníomhaire eisiúna agus an gníomhaire íochta.

Clár Pháipéar Tráchtála na hÉireann na Stát Aontaithe

Chun a cuid foinsí iasachtaí gearrthéarmacha a éagsúlú níos mó, chuir an GBCN socruithe i bhfeidhm um Clár Pháipéar Tráchtála na Stát Aontaithe a sheolfar in Iúil.

Is iad na díoltóirí atá ceaptha ag an GBCN faoin gclár ná:

- Bank of America Securities
- Citibank International
- J.P. Morgan
- Barclays Bank
- Goldman Sachs International

Is é Bank of America an gníomhaire eisiúna agus an gníomhaire íochta.

Clár Pháipéar Tráchtála na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe

Faigheann an GBCN airgead ar iasacht ar son an HFA faoina chlár Páipéar Tráchtála Ilaireadra ar luach €4.4 billiún. Tugtar iasachtaí an HFA ar iasacht d'údarás áitiúla le haghaidh tithíochta sóisialta agus tionscadal coimhdeach. Déanann an tAire Airgeadais iasachtaí an HFA a ráthú, agus tá na rátálacha creidmheasa gearrthearma is fearr ó Moody's agus Standard & Poor's ag an gclár. Is iad na díoltóirí céanna atá i gceist do chlár an HFA agus do Chlár Pháipéar Tráchtála US\$50 billiún Euro na hÉireann na Stát Aontaithe. Déantar gach iasacht neamh-euro a mhalartú go euro láithreach ag úsáid conarthaí malairte eachtraí. Ba é an láimhdeachas i €16.1 billiún.

Nótaí Stáitchiste

Is é atá i Nótaí Stáitchiste ná ionstraimí um maoiniú gearrthéarmach solúbtha agus bainistiú leachtachta a eisiúnn an GBCN chuig raon leathan d'infheisteoirí, lena n-áirítear infheisteoirí corparáideacha, bainc agus cliaint institiúide eile. Ba é an láimhdeachas i 2008 ná €33.8 billiún.

Nótaí Ilaireadra faoi Alt 69

Tugadh an clár seo isteach faoi Alt 69 den *Acht Airgeadais 1985* chun spreagadh do chuideachtaí le húinéirí eachtracha a bhí lonnaithe in Éirinn a gcuid cistí breise a infheistiú in Éirinn, in áit iad a aisdúichiú. Féadann cuideachtaí incháilithe infheistiúocht a dhéanamh in aon aireadra mór - leis an GBCN go díreach nó tríd na bainc mhóra go léir in Éirinn. Ba é an láimhdeachas i 2008 ná €38.2 billiún.

Seirbhís Lárnacha Cisteáin Central Treasury Services

Tógann Seirbhís Lárnach Cisteáin (SLC) an GBCN (CTS) taiscí ó chomhlachtaí neamhráchtála Stáit, chomh maith le húdarás rialtais áitiúil, Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte agus coistí gairmoideachais agus tugann sí airleacain dóibh. Is é an cuspóir ná rogha iomaíoch eile a thabhairt do na comhlachtaí sin le haghaidh a gcuid gnó cisteáin in ionad na hearnála bainc éireachta agus coigiltis a bhaint amach don Stáitchiste dá bharr.

Ba é an meánmhéid a tugadh ar iasacht do na comhlachtaí ainmnithe i rith 2008 ná €43.9 milliún. Cuireadh 1,117 taisce leis an SLC i 2008, le meán-iarmhéid de €209 milliún.

Bainistíocht Leachtachta faoin mBanc Ceannais Eorpach

Téann an GBCN i mbun oibríochtaí laethúla um bainistiú gearrthéarmach airgid chun leibhéal iarmhéideanna airgid an Rialtais i mBanc Ceannais na hÉireann a rialú. Tógtar faoi sin mar chuid den bhainistíocht iomlán ar leachtacht sa réimse euro ag an mBanc Ceannais Eorpach. Ba é an láimhdeachas i €310 billiún.

Billí Idirghabhála um Thráchtearraí Talmhaíochta

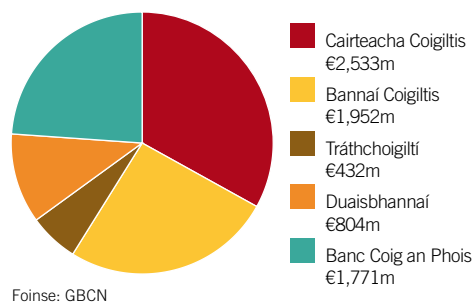
Eisíonn an GBCN Billí Idirghabhála um Thráchtearraí Talmhaíochta (BITT) thar ceann an Aire Talmhaíochta agus Bia. Comhlíonann siad riachtanas um maoiniú gearrthéarmach tríd an bhearna a chlúdach idir íocaíochtaí idirghabhála talmhaíochta a dhéanamh ag an Aire Talmhaíochta agus Bia agus airgead a fhorchúiteamh ón AE. Ba é an láimhdeachas i 2008 ná €140 milliún.

Idirbhearta thar ceann Choimisiún an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean

Thug Coimisinéirí an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean (CNP) sainordú don GBCN chun bainistíocht a dhéanamh ar phunann bannaí éighníomhacha a luacháladh ag €1.6 billiún ag deireadh 2008. Ina theannta sin, cuireann an GBCN idirbhearta FX i bhfeidhm chun an nochtadh do mhalairt eachtrach a fháil ar infheistíochtaí áirithe neamh-euro ag an CNP. Ba ionann na hidirbhearta FX €43 billiún i 2008. Gluaiseadh socrú idirbhearta fálaíthe do chontrapháirtí lárnach i 2008 chun socrú nasctha leanúnach a chinntiú agus chun riosca socraithe a dhíbirt.

Freisin tugtar sainordú don GBCN chun bainistíocht a dhéanamh ar iarmhéideanna airgid an CNP nach bhfuil infheistithe. Ba é meánmhéid airgid an CNP i 2008 ná €1.7 billiún. Sa chéad leath de 2009, laghdaíodh na hiarmhéideanna airgid sin, agus rinneadh infheistíochtaí bannaí rialtais an Chiste a leachtú, chun maoiniú a thabhairt do cheannach scaireanna tosaíochta ar luach €7 billiún i mBanc na hÉireann agus AIB. Ba é an tAire Airgeadais a threoraigh an ceannach sin faoin *Investment of the National Pensions Reserve Fund and Miscellaneous Provisions Act 2009*.

Méideanna Fós le hÍoc sna Scéimeanna Coigiltis Mhiondí 31 Nollaig 2008 (€7.5 billiún)

Coigiltis Mhiondíola

I rith 2008 tháinig glan-insreabhaidh de €1.25 billiún isteach i Scéimeanna Coigiltis Mhiondíola, is ionann é sin agus an leibhéal is airde d'insreabhaidh in aon bhliain roimhe ó bunaíodh an GBCN i 1990 agus é curtha faoi dhó. Fuarthas tuairim €660 milliún i rith Mheán Fómhair, sular fógraíodh scéim ráthaíochtaí bairc an Rialtais. Faoi dheireadh 2008, d'fhill na hinsreabhaidh ar leibhéal níos gnáiche. Ag deireadh 2008 ba é an méid iomlán a bhí fós le hÍoc ná €7.5 billiún, is ionann é sin agus 15 faoin gcéad den Fhíachas Náisiúnta.

Bhí €653 milliún fós le hÍoc in ús. Chun soláthar dó sin, tá €243 milliún curtha i leataobh sa Chúlchiste Mionchoigiltis.

Tarraingíonn na scéimeanna cistí ó infheisteoirí príobháideacha den chuid is mó, agus is é An Post a oibríonn iad go léir, seachas Duaisbhannaí, thar ceann an GBCN. Is í an Chuideachta Duais-Bhannaí Teoranta, comhfhiontar idir An Post FEXCO, cuideachta seirbhísí airgeadais, a oibríonn duaisbhannaí.

Scéimeanna Coigiltis	Fós le hÍoc ar 31 Nollaig 2008 € milliún	Airgead ardaithe / (aisíochta) i 2008 (glanmhéid) € milliún
Cairteacha Coigiltis	2,533	310
Bannaí Coigiltis	1,952	277
Tráthchoigiltí	432	23
Duaisbhannaí	804	172
Stampaí Coigiltis	2	-
Banc Taisce an Phoist (POSB)		
Cuntais Taisce	1,771	464
Príomhshuim Iomlán	7,494¹	1,246
Ús carntha ar Scéimeanna Coigiltis eile	653	(101)
Glaníomláin	8,147	1,145

¹ Áirítear an figiúr seo san Fhíachas Náisiúnta.

COSTAIS RIARACHÁIN

Ba iad na táillí riaracháin a íocadh leis an bPost agus leis an gCuideachta Duais-Bhannaí i 2008 i dtaobh scéimeanna coigiltis mhiondíola an Rialtais ná:

Scéimeanna Coigiltis	€m
Cairteacha Coigiltis	5.8
Bannaí Coigiltis	5.1
Tráthchoigiltí	1.8
Duaisbhannaí ¹	8.6
Stampaí Coigiltis	0.5
Banc Taisce an Phoist ²	30.3
Iomlán	52.1

1. Íocadh na táillí sin leis an gCuideachta Duaisbhannaí. Íocadh na táillí eile leis an bPost go díreach.
2. Íoctar táillí a bhaineann le Banc Taisce an Phoist ó Chiste Bhanc Taisce an Phoist.

Tagann an táille le haghaidh Duaisbhannaí chun cinn faoi chonradh ar leith leis an gCuideachta Duais-bhannaí a mbeidh feidhm aige suas go deireadh Dheireadh Fómhair 2009. I Meitheamh 2009, tar éis dó tairiscintí chun an scéim Duaisbhannaí a fháil agus a luacháil, bhronn an GBCN conradh nua ar an gCuideachta Duais-Bhannaí. Mairfidh an conradh seo ar feadh deich mbliana ó 1 Samhain 2009 ar aghaidh. Chuir an GBCN críoch le híocaíochtaí táille i dtaobh Stampaí Coigiltis ó Meán Fómhair 2008.

BANC TAISCE AN PHOIST

Ba é bonn taisce Bhanc Taisce an Phoist (BTAP) ag deireadh 2008 ná €1.771 billiún.

Is iad an dá chuntas POSB atá ar fáil anois ná an Cuntas Éilimh atá bunaithe ar leabhar agus cuntas fógra 30-lae a thugtar Cuntas Taisce Plus air. Seo a leanas na rátaí úis ar na cuntais sin:

- Cuntas Éilimh: 1 faoin gcéad in aghaidh na bliana
- Cuntas Taisce Plus: 3 in aghaidh na bliana

Bíonn ús ar na cuntais sin faoi réir Cháin Choinneála ar Ús Taisce (DIRT), is é an leibhéal reatha ná 25 faoin gcéad.

RÁTAÍ TORAIDH AR SCÉIMEANNA MIONDÍOLA EILE AN RIALTAIS

Seo a leanas na rátaí toraidh:

- Cairteacha Coigiltis: 21 faoin gcéad thar thréimhse 5½ bliana, comhionann le 3.53 faoin gcéad in aghaidh na bliana má choimeádtar go dtí aibíocht iad. Is í an infheistíocht íosta i gCairteacha Coigiltis ná €50, le huasmhéid €120,000 le haghaidh sealúchais aonair agus €240,000 le haghaidh comhshealúchais.
- Bannaí Coigiltis: 10 faoin gcéad thar 3 bliana, comhionann le 3.23 faoin gcéad in aghaidh na bliana má choimeádtar go dtí aibíocht iad. Is í an infheistíocht íosta i mBannaí Coigiltis ná €100, le huasmhéid €120,000 le haghaidh sealúchais aonair agus €240,000 le haghaidh comhshealúchais.
- Tráthchoigiltí: 20 faoin gcéad thar 5 bliana ar an méid a shábháiltear trí thráthchodanna míosúla sa tréimhse dhá mhí déag roimhe sin, comhionann le meántoradh bliantúil de 3.37 faoin gcéad. Is í an infheistíocht mhíosúil íosta i dTráthchoigiltí ná €25 agus is é an t-uasmhéid ná €1,000.

Tá ús ar na scéimeanna sin díolmhaithe ó cháin na hÉireann.

ÚS A FHAIBHREOIDH AS SCÉIMEANNA COIGILTIS MHIONDÍOLA

Toisc nach n-íoctar ús ach ar shóinseáil Cairteacha Coigiltis, Bannaí Coigiltis agus Tráthchoigiltí, tá dliteanas mór tagtha chun cinn thar na blianta maidir le hús fabhráithe. Bunaíodh an Cúlchiste Mionchoigiltis i 1994 chun dul i ngleic leis na bhfadhb sin. Ó 1999 rinne an tAire Airgeadais soláthar i ngach Buiséad don fhabhrú iomlán úis. Ag deireadh 2008 ba é luach an Chúlchiste ná €243 milliún, díreach os cionn 37 faoin gcéad den ús fabhráithe de €653 milliún.

Duaisbhannaí

Ba iad na glandíolacháin Duaisbhannaí i 2008 ná €172 milliún, méadú ó €40 milliún i 2007. Ba é an méid iomlán a bhí fós le híoc ag deireadh 2008 ná €804 milliún.

Reáchtáiltear tarraingt le haghaidh duaiseanna gach seachtain. Ó Mheitheamh 2009, buafar Duais Pota Óir ar luach €1 mhilliún sa tarraingt Duaisbhannaí a reáchtáiltear ar an Aoine dheireanach gach mí. Sna seachtainí áit nach bhfuil an duais €1 mhilliún ar fáil, is í an duais is mó a bheidh ar fáil ná €20,000.

Íocadh breis is 148,000 duais saor ó cháin, arbh fhiú €20 milliún san iomlán iad, i 2008, tá na sonraí leagtha amach thíos:

Duais	Líon na nduaiseanna	Luach na nduaiseanna
Duais Pota Óir €1 mhilliún	4	4,000,000
Duais Pota Óir €500,000	8	4,000,000
Sár-Duais €20,000	40	800,000
€1,000	260	260,000
€250	520	130,000
€75	147,597	11,069,775
Iomlán	148,429	€20,259,775

I 2008 ba é iomlán na ndíolachán ar líne ar láithreán gréasáin na Cuideachta Duais-Bhannaí on www.prizebonds.ie ná €19 milliún. Féadann infheisteoirí an láithreán gréasáin a úsáid chun féachaint ar an tarraingt sheachtainiúil, chun a gcuid sealúchas bannaí a sheiceáil agus praghsanna gan éileamh a sheiceáil. Scríobhann an Chuideachta Duais-Bhannaí ag an seoladh atá cláraithe ar an mbanna buachana, ach i roinnt cásanna ní féidir teagmháil a dhéanamh. Tá breis is 12,000 duaisbhanna ann le praghsanna gan éileamh, ar luach breis is €1.4 milliún ar an meán. Téann cuid acu siúd siar go laethanta luatha na scéime sna 1950í. Tá leabhrán a liostaíonn na huimhreacha banna a raibh duaiseanna gan éileamh ag baint leo ag deireadh mhí na Nollag 2008 ar fáil in Oifigí Poist.

An Ciste Árachais Shóisialaigh

Tagann an t-ioncam ón gCiste Árachais Shóisialaigh ó ranníocaíochtaí Árachais Shóisialta Pá-Choibhneasta (ÁSPC) ag fostaithe, fostóirí agus daoine féinfhostaithe go príomha. Déantar íocaíochtaí ón gCiste i dtaobh míreanna mar Phinsin Stáit, Sochar Breoiteachta agus Sochar do Lucht Cuardaigh Fostaíochta. Ó Iúil 2001 tá an GBCN ag déanamh bainistíochta ar bharrachas fabhráithe an Chiste, agus déantar feidhmíocht a thomhas i gcoinne tagarmhairc a aontaítear leis an Aire Airgeadais.

I rith 2008 d'aistrigh an GBCN glanluach €500 milliún ón gCiste siar chuig an Roinn Gnóthaí Sóisialacha agus Teaghlaigh, ag tógáil an iomláin a bhí á bhainistiú ag deireadh na bliana go €2.9 billiún. Aistríodh €1 bhilliún breise siar chuig an Roinn sa chéad leath de 2009.

Ba é an toradh a baineadh amach ar bhainistíocht an airgid sin i 2008, ag tógáil san áireamh na treoirlínte ar infheistíocht a d'eisigh an tAire Airgeadais, ná 5.39 faoin gcéad.

Cuntais Díomhaoine

Faoin *Acht um Chuntais Dhíomhaoine 2001* agus faoin *Acht um Polasaithe Árachais Neamhéilithe 2003*, déantar iarmhéideanna ar chuntais dhíomhaoine le bainc, cumainn fhoirgníochta, agus an Post agus glanluach sóinseála ar pholasaithe árachais saoil a lógadh chuig an Stát go bliantúil le híoc amach chun críocha carthanachta nó chun críocha leas an phobail. Is gnách gurb í an tréimhse um díomhaoineacht a shocrú ná 15 bliain ón idirbheart ba dheireanaí a thionscain an custaiméir. I gcás polasaithe árachais saoil laistigh de théarma sonraithe, is í an tréimhse ná cúig bliana tar éis dheireadh an téarma sin. Ráthaíonn an reachtaíocht ceart sealbhóirí cuntais agus polasaí a gcuid airgid a athéileamh aon uair ó na hinstiúidí airgeadais.

Is é an Rialtas a dhéanann cinntí maidir le híoc amach. Tugann Bord na gCuntas Díomhaoine, a bunaíodh faoin *Acht um Chuntais Dhíomhaoine (Leasú) 2005*, comhairle ar réimsí tosaíochta le haghaidh maoinithe. Freisin tá ról ag an mBord maidir le monatóireacht a dhéanamh ar thionchar an mhaoinithe sin.

Ar feitheamh íoc amach, déanann an GBCN bainistíocht ar airgead sa Chiste. Bhí €151 milliún á bhainistiú ag an GBCN ag deireadh mhí na Nollag 2008, i gcomparáid le €205 milliún ag deireadh 2007. Aistríodh tuairim €33 milliún chuig an gCiste i 2008, agus athéilíodh €19 milliún ó chuntais a bhí dímhaoin roimhe sin €73 milliún ón gCiste i 2008.

Ulysses Securitisation p.l.c

Bunaíodh Ulysses Securitisation p.l.c. i 1995 chun críocha urrúis a thabhairt d'focaióchtaí morgáiste údaráis áitiúil. Déanann an GBCN bainistíocht air faoi Chomhaontú Seirbhísi Corparáideacha. Tugadh urrúis d'focaióchtaí morgáiste ar luach iomlán €240 milliún i 1995 agus 1996 trí bannaí a eisiúint.

Coimeádtar sócmhainní fabhráithe na cuideachta chun críocha úinéireacht thairbheach an Stáitchiste agus ba iad a luach iomlán ná beagnach €159 milliún ag deireadh 2008. Tugtar airgead breise ar aghaidh ar iasacht chuig an Stáitchiste faoi Chomhaontú Infheistíochta. Aisíocadh na bannaí i Lúnasa 2006.

Trádáil Astuithe

D'aontaigh na páirtithe do Phrótacal Kyoto, a chuaigh i bhfeidhm i bhFeabhra 2005, astuithe gáis ceaptha teasa a laghdú thar an tréimhse 2008-2012. Mar chuid den chomhaontú um roinnt ualaigh idir Ballstáit an AE, tá Éire tiomanta chun teorainn a chur le méadú ar astuithe sa tréimhse seo go 13 faoin gcéad os cionn an leibhéil i 1990.

Bhí straitéis an Rialtais chun sprioc Kyoto a bhaint amach leagtha amach sa *Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007–2012* a foilsíodh in Aibreán 2007. Meastar gurbh é an meánmhéid bliantúil d'astuithe gáis ceaptha teasa a bheadh ag Éirinn i rith na tréimhse 2008-2012 ná 79.2 million tonna de choibhéis dé-ocsaíd charbóin mura nglacfaí aon bearta chun iad a laghdú. Meastar go ndéanfaidh na bearta a glacadh cheana, chomh maith le roinnt beart beartaithe, na meán-astuithe bliantúla a laghdú ag 13.8 milliún tonna, nó 78 faoin gcéad den mhéid a bheadh ag teastáil chun go mbainfeadh Éire amach a teorainn faoi Kyoto. Chinn sé ina theannta sin go n-úsáidfeadh an Rialtas na Meicníochtaí Solúbtha a bheadh ar fáil faoi shocruithe Kyoto chun creidmheasa a cheannach le haghaidh 3.6 milliún tonna d'astuithe gáis ceaptha teasa i dtaobh gach bliana sa tréimhse 2008-2012.

D'ainmnigh an *Carbon Fund Act 2007* an GBCN mar ghníomhaire ceannaigh an Rialtais chun creidmheasa carbón a fháil chun críocha oibleagáidí an Stáit faoi Kyoto a chomhlíonadh. Dhéanfaí gach ceannach de réir na gcuspóirí atá leagtha amach ag an Rialtas sa *Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide 2007-2012*:

- go gcuirfidís le cuspóir Chreat-Chomhaontú na Náisiún Aontaithe ar Athrú Aeráide, is é sin ná, comhchruinnithe gáis ceaptha teasa a chobhsú san atmaisféar ag leibhéal a chuirfeadh cosc ar idirphlé contúirteach leis an gcóras aeráide;
- go ndéanfaí riosca a íoslaghdú, go háirithe maidir le creidmheasa a sheachadadh go tráthúil;
- go dtabharfaidís luach maith ar airgead.

I 2008 cheannaigh an GBCN 3.455 milliún creidmheas carbón a seachadadh i gcuntas Chlárlann na hÉireann de chuid an GBCN sa Ghníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil. Thug an GBCN conradh le 900,000 a sheachadadh i 2009. I bhFeabhra 2009, ceannaíodh 900,000 creidmheas breise.

Rinneadh an ceanglas chun carbóin chreidmheasa a cheannach a athbhreithniú thíos chun éifeacht na trá eacnamaíochta ar astuithe gáis ceaptha teasa in Éirinn a léiriú. Iarradh ar an nGníomhaireacht um Chaomhnú Comhshaoil anailís íogaireachta a chur i bhfeidhm a léireodh níos fearr an staid eacnamaíochta athraithe. Foilsíodh an anailís sin, atá bunaithe ar chnámhscéal Suaitheadh Eacnamaíochta an ESRI i Márta 2009 agus thug sé le fios go mbeadh ar Éirinn creidmheasa carbóin a cheannach le haghaidh gáis ceaptha teasa thart ar 1.3 milliún go 1.8 milliún in aghaidh na bliana le haghaidh gach ceann de na cúig bliana 2008-2012 chun oibleagáidí Kyoto a chomhlíonadh, i gcomparáid leis na 3.6m tonna in aghaidh na bliana a bhí beartaithe sa *Straitéis Náisiúnta um Athrú Aeráide*¹. Mar thoradh ar na meastacháin athbhreithnithe sin, cinneadh deireadh a chur le creidmheasa carbóin a cheannach de thuras na huair.

Urrúis Faoi Chumhdach Sócmhainne

Ceadaíonn an *tAcht um Urrúis faoi Chumhdach Sócmhainne 2001* d'institiúidí airgeadais atá bunaithe in Éirinn, idir institiúidí idirnáisiúnta agus intíre, bannaí a eisiúint ar na margáí caipitiúla idirnáisiúnta atá struchtúrtha ar bhealach chun leibhéal ard slándála a sholáthar d'infheisteoirí. Déantar urrúis faoi chumhdach sócmhainne (nó “bannaí cumhdaithe”) a urrú i gcoinne sócmhainní comhthiomsaithe – a dhéantar a imfháil ó chreidiúnaithe eile na n-institiúidí.

Foráiltear leis an Acht, i gcás mainneachtana ag eisitheoir urrús faoin Acht, nach mór don GBCN, san ord seo a leanas:

- soláthraí seirbhíse eile a fhail chun na cistí sócmhainne ábhartha a bhainistiú; nó
- féichiúnaí eile a fháil le haghaidh na gcistí ábhartha; nó
- bainistíocht a dhéanamh é féin ar na cistí.

Faigheann an GBCN faoi seach táille bliantúil tiomantais de dheichiú cuid d'aon bhonnphointe amháin de luach iomlán na mbannaí faoi chumhdach sócmhainne a eisíodh. I rith 2008, eisíodh €18.8 billiún, ag tógáil an méid iomlán a bhí fós le hóc faoin reachtaíocht go €71.5 billiún.

Chuir an *tAcht um Urrúis faoi Chumhdach Sócmhainne (Leasú) 2007* i bhfeidhm roinnt athruithe teicniúla riachtanacha ar Acht 2001. Freisin d'áirigh sé bearta a bhí dírithe ar forbairt a dhéanamh ar an gcreat reachtúil agus dlí um shócmhainní cumhdaithe na hÉireann de bharr na n-athruithe a rinneadh i ndlínsí eile agus ar reachtaíocht an AE, agus thug sé isteach cineál nua institiúid creidmheasa ainmnithe – a mbeadh a cuid gníomhaíochtaí dírithe ar iasachtaí morgáiste tráchtála.

Rátálacha Creidmheasa

Tugann ceithre háisíneacht mhóra rátála creidmheasa rátáil ard d'Éirinn.

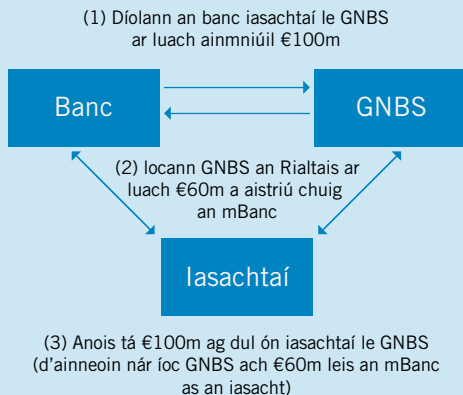
Áisíneacht Rátála	Fadtéarmach	Gearrthéarmach	Ionchas
Moody's	Aa1	P-1	Diúltach
Standard & Poor's	AA	A-1+	Diúltach
Fitch Ratings	AA+	F-1	Diúltach
Ratings & Investment Information	AA+	a-1+	Diúltach

Rinneadh rátálacha creidmheasa na hÉireann a íosghrádú thar an sé mhí seo caite mar fhreagra ar an laghdú ar airgeadas poiblí agus na fadhbanna in earnáil bhaincéireachta na hÉireann. Cé go n-admhaíonn na háisíneachtaí rátála staid airgeadais láidir na hÉireann agus í ag teacht isteach sa ghéarchéim reatha agus go dtugann siad faoi deara go léirítear rún daingean sna bearta fioscacha a tógadh sa Bhuiséad Forlíontach 2009 agus go mbeidh sleamhnú ag baint leo, léirítear éiginnteacht maidir leis an gcostas fioscach don Státchiste as córas baincéireachta na hÉireann a athstruchtúrú léirithe sna rátálacha níos ísle.

Is fachtóir mhór fós í an Cúlchiste Pinsean Náisiúnta maidir le tacú le rátáil chreidmheasa na hÉireann. Ciallaíonn fáil acmhainní an Chiste, agus próifíl déimeagrafach dearfach an Chiste, go mothófar an tionchar fioscach a bheadh ag dul in aois an daonra níos déanaí in Éirinn i gcomparáid le tíortha Eorpacha eile agus nach mothófar chomh trom é. Fachtóirí dearfacha eile iad timpeallacht rialacháin na hÉireann atá cairdiúil do ghnó, leibhéal ísle leanúnacha cánach agus fórsa saothair ardoilte.

Múnla Gnó Féideartha GNBS

Sampla – díolachán iasachtaí le GNBS mar mhalairt ar urrúis Rialtais

An Bhainc

- Laghdaíonn an banc a shealúchas de sócmhainní ualaithe de réir riosca (SUR) a bhfuil ualú ard acu chun críocha cóimheasa chaipitiúil.
- Baineann an banc iasachtaí nach féidir a úsáid go ginearálta chun críocha comhthaoibhachta chun rochtain a fháil ar leachtacht le bainc cheannais nó contrapháirtithe margaidh óna chlár comhardaithe.
- Faigheann an banc urrúis rialtais ar féidir a úsáid mar chomhthaoibhacht le bainc cheannais agus contrapháirtithe margaidh, agus a bhfuil ualú nialais acu de réir SUR.
- Féadann na bainc leanúint orthu ag déanamh na hiasachtaí a riar thar ceann GNBS, ach beidh an GNBS i gceannas orthu.

GNBS

- Tá GNBS i gceannas ar an gcaidreamh leis an iasachtaí.
- Iocann GNBS cúpón úis ar urrúis Rialtais (ráta úis comhlúthach).
- Faigheann GNBS ioncam ar phunanna na n-iasachtaí faighte (ráta úis comhlúthach móide corrlach brabúis).

Gníomhaireacht Náisiúnta Bainistíochta Sócmhainní

Tá an Rialtas tiomanta chun inmharthanacht leantach institiúidí airgeadais córasacha in Éirinn a chinntiú. Chuige sin, ghlac sé roinnt céimeanna a chuirfidh le hinbhuanaitheacht fhadtéarmach na hearnála baincéireachta agus a thacaíodh lena cumas cur le fás an gheilleagair. Tá ceithre ghné ag an tacaíocht a sholáthair an Rialtas: an ráthaíocht bainc; úinéireacht phoiblí; athchaipitliú banc; agus bunú Gníomhaireacht Náisiúnta Bainistíochta Sócmhainní (GNBS).

Oibreoidh GNBS mar aonán tráchtála neamhspleách faoi choimirce GBCN. Is é cuspóir an tionscnaimh sin ná ligean do sholáthar creidmheasa don fhíor-gheilleagar tosú arís; déanfar amhlaidh trí sócmhainní lagaithe a aistriú ó na hinstitiúidí airgeadais chuig GNBS chun cláir chomhardaithe na mbanc a ghlanadh. Ceannóidh GNBS iasachtaí bainteach le réadmhaoin ó na bainc chumdaithé ar lascaine oiriúnach agus íocfaidh siad astu trí urrúis rialtas na hÉireann a eisiúint díreach chuig na bainc Rachfar i bhfeidhm go mór ar na cóimheasa ollfhiachais, ní rachfar i bhfeidhm chomh mór ar an nglanfhiachas, áfach, toisc go ndéanfar an méadú ar an nglanfhiachas a fhritháireamh go mó ag luach na sócmhainní a bhfaighidh GNBS.

Faibhroídh an t-ioncam as na sócmhainní agus as na fáiltais ó iad a dhíol go deireadh ar GNBS. Maolóidh na sruthanna ioncaim sin an costas don Státchiste as fónamh don fhiachas breise. Má tá brabús déanta ag GNBS nuair a dhéantar é a fhoircheannadh, faibhroídh an brabús sin ar an Stát freisin. Má fhulaingíonn GNBS caillteanas, áfach, cuirfidh an Rialtas tobhach i bhfeidhm ar na bainc chun an ganntanas a chúiteamh, ar dháta ina dhiaidh sin.

Beidh reachtaíocht ag teastáil chun GNBS a bhunú, idir an dá linn cheap an Rialtas Brendan McDonagh, GBCN Stiúrtóir Airgeadais, Teicneolaíochta agus Riosca, mar Stiúrtóir Bainistíochta eatramhach GNBS chun dul ar aghaidh le forfheidhmiú ar feitheamh reachtaíochta. Bunaíodh Grúpa Stiúrtha atá comhdhéanta den GBCN, den Roinn Airgeadais agus d'Oifig an Ard-Aighne chun machnamh a dhéanamh ar aon ceisteanna nach mór dul i ngleic leo mar chuid den dréachtbhille. Táthar ag súil go bhfoilseofar an bille in Iúil faoi réir fhaomhadh an Rialtais.

Is í tosaíocht láithreach an Ghrúpa Stiúrtha ná cinntiú go gcloíonn a chuid moltaí-maidir le modheolaíocht luachála agus critéir incháilitheachta d'institiúidí agus aicmí sócmhainne – le rialacha an AE ar chúnamh stáit. San *Guidance on the Treatment of Impaired Assets* a foilsíodh i bhFeabhra, mhol an Coimisiún Eorpach go ndéanfaí sócmhainní a luacháil ar bhunús a luach margaidh áit ar féidir. Mura mbeach luach ciallmhar margaidh ar fáil, thug an Coimisiún le fios go ndéanfaidh siad machnamh ar luach aistrithe a léireodh luach fadtéarmach eacnamaíochta forluiteach na sócmhainní mar rogha eile a bheadh inghlactha.

Cuireadh cuid mhór oibre i gcríoch i dtéarmaí pleananna oibríochta do GNBS, lena n-áirítear a struchtúr eagraíochta, an múnla gnó, riachtanais fhoirne a aithint agus plean forfheidhmithe sonracha. Tar éis roinnt comórtas tairisceana, tá comhairleoirí ceaptha ag GNBS chun cuidiú leis an bpróiseas sin. Clúdaíonn na conarthaí a bronnadh go dtí seo comhairle bhaincéireachta agus airgeadais, seirbhísí comhairleacha cánach agus seirbhísí dlí.

Tá eolas breise maidir leis an Gníomhaireacht Náisiúnta Bainistíochta Sócmhainní ar fáil ar www.nama.ie.

An Ghníomhaireacht Airgeadais D'fhorbairt Náisiúnta

An Ghníomhaireacht Airgeadais D'fhorbairt Náisiúnta

Bunaíodh an Ghníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Náisiúnta (GAFN) ar 1 Eanáir 2003 chun comhairle airgeadais a sholáthar d'údarás Stáit atá ag tabhairt faoi thionscadail mhóra bhonneagair. Rinneadh a sainordú a leathnú ina dhiaidh sin chun freagracht iomlán a thabhairt dó as tionscadail áirithe faoin gComhpháirtíocht Phoiblí Phríobháideach (CPP). Comhlíonann sé a chuid feidhmeanna tríd an GBCN. Is é Príomhfheidhmeannach an GBCN, *ex-officio*, the Cathaoirleach an GAFN. Tá stiúthóir ón GBCN ina Príomhfheidhmeannach ar an GAFN.

Ceanglaítear ar an GAFN tuarascáil bhliantúil agus cuntais ar a cuid gníomhaíochtaí a chur faoi Aire Airgeadais. Foilsítear iad siúd ar leithligh.

Sonraíodh san *Acht um Ghníomhaireacht Airgeadais d'Fhorbairt Idirnáisiúnta* go bhfuil sé de dhualgas ar údarás Stáit a thógann faoi thionscadail mhóra bonneagair comhairle an GAFN a lorg. Fágтар an cinneadh deireanach faoin údarás Stáit áfach. Faoi Threoirlínte reatha an Aire, ní mór d'údarás Stáit gach tionscadal infheistíochta caipitiúla a chosnaíonn breis is €30 milliún a tharchur chuig an GAFN. Áirítear leis na húdarás Stáit ábhartha ranna Rialtais, údarás áitiúla, an tÚdarás Náisiúnta Bóithre agus an Ghníomhaireacht um Fháil Iarnróid.

Go dtí seo rinneadh 129 tionscadal san iomlán a tharchur chuig an GAFN le haghaidh comhairle airgeadais. Tá an GAFN ag obair ar breis is 50 tionscadal faoi láthair.

TAGARMHARC NA HEARNÁLA POIBLÍ AGUS AN TÁSTÁIL UM LUACH AR

AIRGEAD

Is é an príomhchuspóir i gcás gach tionscadal infheistíochta poiblí ná luach ar airgead a bhaint amach agus tá sé lárnach do ról an GAFN freisin. Céim lárnach i tionscadal CPP a mheas ná Tagarmharc na hEarnála Poiblí (TEP) a ullmhú. Feidhmíonn an TEP mar chomparadóir díreach le haghaidh na dtairiscintí CPP agus ag an gcéim luachála, bíonn sé mar bhunús don mheastachán luacha ar airgead don tairiscint a bhfuil an rangú is airde aici. Cé go ndéantar an TEP a chomhthiomsú ag an GAFN, is é an t-údarás Stáit ábhartha a aontaíonn air agus is é atá freagrach as fós.

I 2008 d'eisigh an GAFN tuairimí faoi Luach ar Airgead i dtaobh na dtionscadal seo a leanas:

- An Clár Náisiúnta Rialaithe Ailse– Céim 1
- An Scéim Náisiúnta Leathanbhanda

FÁIL AGUS SEACHADADH

Is é an GAFN an t-údarás fála ainmnithe faoi láthair le haghaidh deich dtionscadail, a bhfuil trí cinn acu tugtha go foirmiúil don GAFN le haghaidh fála– dhá tionscadal scoile agus athfhorbairt ar an gCeoláras Náisiúnta. Ní féidir ach eolas teoranta a sholáthar i leith na dtionscadal sin ar chúiseanna íogaireacht tráchtála. Soláthraíonn an GAFN comhairle airgeadais ar na tionscadail sin chomh maith le fáil agus seachadadh na dtionscadal a bhainistíú.

Clár Scoileanna

Is clár CPP é seo, ar luach €320 milliún. Tá sé comhdhéanta de roinnt bearta CPP atá comhdhéanta de 27 scoil san iomlán.

Beart 1

Cuireadh críoch ó thaobh airgeadais de leis an tionscadal seo i Márta 2009. Soláthraíodh na scoileanna 2,700 áit do dhaltaí. Tá tús curtha le hoibreacha tógála agus tá na ceithre scoil le bheith críochnaithe faoi Mheán Fómhair 2010

Beart 2

Tá an tionscadal seo comhdhéanta de sé scoil a sholáthraíodh cóiríocht do thart ar 4,700 dalta. I mBealtaine 2008, thug an Roinn Oideachais agus Eolaíochta an tionscadal don GAFN le haghaidh fála. Tá tairiscintí le teacht in Iúil 2009, agus táthar

ag súil go gceapfar an Táirgeoir Roghnaithe i bhfómhar 2009. Tá dúnadh airgeadais agus bronnadh conartha beartaithe le haghaidh na chéad leath de 2010, faoi réir thoradh an phróiseas pleanála.

Beart 3

Tá an tionscadal seo comhdhéanta de sheacht scoil i nDún na nGall, Liatroim, Gaillimh, Loch Garman, Port Láirge agus san Iarmhí. Táthar ag súil go gcuirfear an beart seo faoi bhráid an GAFN le fáil roimh dheireadh 2009. Tugann an t-amchreat táscacha reatha ón Roinn Oideachais agus Scoileanna le fios go mbeidh na scoileanna sin i bhfeidhm go deireanach i 2012.

An Clár Trú-Leibhéal

Is clár CPP seo ar luach €270 milliún. Tá suas le 17 tionscadal forbartha aonair thar naoi n-ionad campais ar leith le curtha ina mbearta de thrí chonradh CPP ar leithligh.

Beart 1

Tá obair réamhsholáthair ar an tionscadal seo nach mór críochnaithe. Fuarthas cead pleanála imlíne le haghaidh gach ceann de na ceithre shuíomh atá i gceist. Tá an GAFN ag súil go dtabharfar an tionscadal ar aghaidh le haghaidh fála ag faoi dheireadh samhraidh 2009.

Beart 2

Cuireadh tús le hobair réamhsholáthair i Meán Fómhair 2008. Táthar ag súil go dtabharfar an tionscadal don GAFN le fáil i bhfómhar 2009.

Beart 3

Táthar ag súil go gcuirfear tús le hobair réamhsholáthair ar an tionscadal seo go deireanach i 2009.

Na hEalaíona

An Ceoláras Náisiúnta

I mBealtaine 2008, thug an Roinn Ealaíon, Spóirt agus Turasóireachta an tionscadal seo don GAFN le haghaidh fála. Tá na tairiscintí deireanacha dlíte i bhfómhar 2009 agus táthar ag súil go bhfógrófar gur ceapadh an Táirgeoir Roghnaithe go deireanach san fhómhar. Tá dúnadh airgeadais agus bronnadh an chonartha beartaithe go luath i 2010, faoi réir thoradh an phróiseas pleanála.

Amharclann na Mainistreach

Tá Oifig na n-Oibreacha Poiblí ag eagrú comórtas deartha idirnáisiúnta faoi láthair. Tar éis don chomórtas a chur i gcríoch agus don obair chaighdeánach réamhsholáthair, tabharfar an tionscadal don GAFN le haghaidh soláthair.

An Plean Náisiúnta d'Oincheolaíocht Radaíochta

Is é atá i gceist leis an bPlean Náisiúnta d'Oincheolaíocht Radaíochta (PNOR) ná líonra saoráidí a fháil chun seirbhísí oincheolaíocht radaíochta a sheachadadh i roinnt ionad in Éirinn mar chuid den Straitéis Náisiúnta Ailse. Tá an PNOR comhdhéanta de dhá chéim. Tagraíonn Céim 1 do shaoráidí atá le fáil trí bhealaí traidisiúnta; tagraíonn Céim 2 do shaoráidí atá le fáil trí CPP le haghaidh an GAFN

Céim 1

Bhronn Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS) an conradh do Chéim 1. Deonaíodh cead pleanála don dá shuíomh ospidéal atá i gceist ag Ospidéal San Séamas agus Ospidéal Beaumont, agus tá tús curtha le forbairt suímh.

Céim 2

Tá an tionscadal seo á scrúdú ag an FSS faoi láthair faoin gClár Náisiúnta Rialaithe Ailse (CNRA). Tá an GAFN ag obair i ndlúthpháirt leis an CNRA chun an tionscadal CPP a fhorbairt, agus tá sí ag soláthar an chomhairle airgeadais reachtúil atá riachtanach do ghnéithe CPP agus neamh-CPP den tionscadal. Tá Tagarmharc na hEarnála Poiblí le bheith críochnaithe faoi dheireadh Mheán Fómhair 2009. Tá sé sceidealaithe go ndéanfaidh an tionscadal an líonra iomlán a sheachadadh faoi 2014.

Dlí agus Cirt, Comhionannas agus Athchóirithe Dlí

Tá sé beartaithe ag an tSeirbhís Chúirteanna na cúirteanna i gCorcaigh, Leitir Cheanainn agus Luimneach a athfhorbairt trí mheán CPP. Cuirfear iad siúd ar fáil ag an GAFN. Tá an tionscadal á mheas go sonrach anois agus tá an GAFN ag súil go dtabharfar ar aghaidh é le haghaidh fála laistigh de dhá mhí déag

COMHAIRLE AIRGEADAIS**Iompar – Iarnród****[DART Faoi Thalamh \(Stáisiún Heuston Station go dtí na Dughailte\)](#)**

Rinne CIÉ/Iarnród Éireann an tionscadal seo a tharchur chuig an GAFN in Iúil 2008 le haghaidh comhairle airgeadais agus riosca. Tá an GAFN ag cuidiú le CIÉ le struchtúr tráchtála a cheapadh faoi láthair agus freisin tá sí ag ullmú modheolaíochta chun rioscaí tionscadail a mheas agus a chainníochtú.

[Metro Thuaidh \(Lár Cathrach Bhaile Átha Cliath go Baile Átha Cliath Thuaidh\)](#)

Chabhraigh an GAFN leis an nGníomhaireacht um Fáil Iarnróid le hathbhreithniú a dhéanamh ar Thagarmharc na hEanála Poiblí a cuireadh faoi bhráid an RPA agus a faomhadh aige. Eisíodh doiciméid tairisceana ar na ceithre chuibhreas ar an ngearrliosta i mBealtaine 2008 agus fuarthas aighneachtaí i bhFeabhra 2009. Tá sé beartaithe an conradh a shíniú i lár 2010.

Iompar– Bóithre**[Ceantair Seirbhíse Mótarbhealaigh](#)**

Fuarthas aighneachtaí do Chéim 1 i nDeireadh Fómhair 2008. Fuarthas na tairiscintí deireanacha i lár 2009 agus tá sé beartaithe an conradh a dhúnadh níos deireanaí i 2009.

Dlí agus Cirt, Comhionannas agus Athchóiriú Dlí**[Athsholáthar Príosún Mhuinseo/ Príosún Halla Thornton](#)**

Deonaíodh cead pleanála don scéim in Iúil 2008 ag an Prison Development Act 2008. D'fhógair Seirbhís Phríosúin na hÉireann i mBealtaine 2009 go raibh deireadh curtha aici le caibidlí leis an táirgeoir roghnaithe. Ina dhiaidh sin, d'fhógair an Rialtas i Meitheamh 2009 go gcuirfí tús go gearrthéarmach le Céim a hAon den tionscadal, a bheadh comhdhéanta d'obair bhunúsach riachtanach a bheadh ag teastáil don fhorbairt. Déanfar an príomh-choimpléasc príosúin a fhail fad is a bheidh Céim a hAon á tógáil.

Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte**[Córas Comhtháite Náisiúnta um Íomháu Míochaine](#)**

Is é cuspóir iomlán an tionscadail seo ná córas gan scannán, gan pháipéar a sheachadadh chun íomháu raideolaíochta agus cairdeolaíochta a dhéanamh ar fud na tíre. Tarchuireadh an tionscadal seo chuig an GAFN le haghaidh comhairle airgeadais i mBealtaine 2008. Fuarthas tairiscintí i mBealtaine 2009 agus tá siad á meas faoi láthair.

Dílárú Céim 1 (Ceatharlach, Muileann gCearr agus Port Laoise)

Tá an tionscadal seo á fháil ag Coimisinéirí na nOibreacha Poiblí, agus an GAFN ag gníomhú mar chomhairleoir airgeadais. Tá an Táirgeoir Roghnaithe ag déanamh caibidlí le maoinitheoirí féideartha agus táthar ag súil go mbainfear dúnadh airgeadais amach níos deireanaí i 2009.

An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean

An Cúlchiste Náisiúnta Pinsean

Bunaíodh an Cúlchiste Náisiúnta Pinsean i Mí Aibreáin 2001. Is é is cuspóir dó ná na costais a bhaineann le pinsin leasa shóisialta agus pinsin seirbhíse poiblí ó 2025 ar aghaidh a chlúdach a méid agus is féidir toisc go bhfuil sé réamh-mheasta go dtiocfaidh méadú suntasach orthu mar gheall ar aosú an phobail.

Tá an ciste faoi stiúir Choimisiún an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean, eagraíocht atá ceaptha ag an Aire Airgeadais ina bhfuil Príomhfheidhmeannach an GBCN de bhrí oifige. Tugann an Coimisiún faoina chuid feidhmeanna tríd an GBCN, a ceapadh le bainistiú a dhéanamh ar an gCúlchiste ar feadh 10 bliana go Aibreán 2011.

Ceanglaítear ar an gCoimisiún a thuarascáil bhliantúil agus cuntais an Chúlchiste a chur faoi bhráid an Aire Airgeadais. Is foilseacháin ar leith iad seo.

FEIDHMIÚ

Thaifead an Cúlchiste toradh -30.4 faoin gcéad ar infheistíochtaí i 2008, laghdú ó 6.1 faoin gcéad ag deireadh 2007 go 0.5 faoin gcéad ag deireadh 2008 ar a toradh bliantúil. Bhí luach margaidh €16.1 billiún ar an gCúlchiste ag deireadh 2008.

Léiríonn feidhmiú an Cúlchiste na dálaí deacra margaidh a tháinig chun cinn i 2008. Chuaigh na dálaí go mór i léig ó Mhí Mheán Fómhair ar aghaidh nuair a donnaigh an géarchéim creidmheasa domhanda isteach i gceann de na géarchéimeanna airgeadais agus eacnamaíochta ba measa ó na 1930í, tar éis teipeadh Lehman Brothers. Cé go bhfuil toradh diúltach an Chúlchiste i 2008 inchurtha i leith feidhmiú a infheistíochtaí cothromaíocht go príomha - thit mórinnéacsanna stocmhargáí idirnáisiúnta 40 faoin gcéad don bhliain - chuir gach cineál sócmhainn eile isteach go dona ar an ngéarchéim ach amháin airgead tirim agus bannaí rialtais.

LEITHDÁILEADH SÓCMHAINNÍ AGUS INFHEISTÍOCHTAÍ DÍREACHA

Tá straitéis leithdháilte sócmhainní an Chúlchiste dírithe go príomha ar phunann éagsúlaithe gnáthscaireanna agus sócmhainní fírinneacha a chur le chéile, ar an mbonn go bhfeidhmeoidh sócmhainní den sórt sin níos fearr ná sócmhainní airgeadais ar nós bannaí agus airgead tirim thar tréimhse fhada shealúchais, sula ndéanfar tuilleadh íocaíochtaí amach as an gCúlchiste. Cé nach bhfuil bannaí chomh luaineach thar tréimhsí ama gearra, is dóchúil go gcreimfear iad de bharr boilscithe thar tréimhsí fada.

Tá an GBCN ag cur straitéis infheistíochta an Chúlchiste i bhfeidhm laistigh de chreatlach an sprioc leithdháilte sócmhainní do dheireadh 2009. Chomh maith le infheistíochtaí i ngnáthscaireanna agus i mbannaí éagsúlaithe luaite, tá leithdháileadh suntasach de shócmhainní malartacha san áireamh sa straitéis: réadmhaoin, gnáthscair príobháideach agus tráchtearraí. Is spriocanna “éasca” iad na leithdháilte réadmhaoin agus gnáthscaire príobháideacha atá le baint amach de réir ar chéile, de réir mar a eascraíonn deiseanna oiriúnacha infheistíochta. Tá baint ag dála an mhargaidh ag an am leo seo.

Leithdháileadh Sócmhainní an CNP – 31 Nollaig 2008	€m	%
Gnáthscair Mhórchaipitil	8,916	55.2
Gnáthscair Bheagchaipitil	530	3.3
Gnáthscair Margaí Atá Ag Teacht Chun Cinn	209	1.3
Gnáthscair Phríobháideach*	501	3.1
Réadmhaoin	513	3.2
Tráchtearraí	82	0.5
Bannaí	3,521	21.8
Airgeadra & Cistí Leithdháilte Sócmhainní	202	1.3
Airgead Tirim	1,668	10.3
Iomlán	16,142	100

*leithdháileadh 2% d'infrastruchtúr san áireamh.

Ó theacht na géarchéime i 2007 tá cur chuige faichilleach glactha ag an gCúlchiste nuair atá ranníocaí an Stáitchiste á n-infheistiú agus méadaigh sí ar a n-iarmhéideanna airgid tirim i rith 2008 (tugann an Rialtas méid atá comhionann le 1 faoin gcéad d'OTN an Chúlchiste gach bliain). Thug sé seo an deis do mhéadú a theacht ar leithdháileadh bannaí nuair a bhí margaí gnáthscaireanna ag titim. Mar thoradh, bhí an Ciste 13.3 pointe céatadánach faoi bhun pointe cóimheasa a shealúchais gnáthscaire a tagraíodh ag deireadh 2008.

I Márta 2009 thug an t-Aire Airgeadais treoir do Choimisiún an CNP €3.5 billiún de scaireanna tosaíochta a d'eisigh Banc na h-Éireann a infheistiú; i Bealtaine 2009 thug sé an treoir don Choimisiún €3.5 billiún de scaireanna tosaíochta a d'eisigh Bainc-Aontais Éireann a infheistiú. Tugadh na teorach seo faoin *Acht um Infheistíocht an Chúlchiste Náisiúnta Pinsean agus Forálacha Ilghnéitheacha 2009*. Rinneadh na hinfeistíochtaí seo tar éis dianphlé idir an Rialtas, Banc na h-Éireann agus Bainc-Aontais Éireann. Bhí sé mar aidhm leis an bplé riocht an dá bhainc a dhaingniú.

Mar thoradh ar an dianphlé seo, shocraigh an Rialtas ar phacáiste cuimsitheach athchaipitlithe chun cobhsaíocht chóras airgeadais na h-Éireann a neartú, chun muinín i leith an chórais bhaincéireachta a mhéadú agus chun go mbeadh sé níos éasca do na bainc lena mbaineann iasachtaí a thabhairt don gheilleagar. Sula ndearnadh infheistiú, thug Coimisiún an CNP faoi gach dícheall cuí ar an dá institiúid, ar iarratas ón Aire Airgeadais.

Is cuid den Chúlchiste Náisiúnta Pinsean iad na hinfeistíochtaí i scaireanna tosaíochta agus is ar an gCúlchiste a fhabhróidh aon ioncam nó aon ghnóthacháin chaipitíúla as na sócmhainní seo. Níl aon athrú i gceist ar an dáta a tharraingeofar as an gCiste ar dtús de bharr infheistíochtaí díreacha - 2025.

Maoiníodh na hidirbhearta le €4 billiún ó acmhainní a bhí sa Chiste cheana féin agus le €3 billiún ó thús-ualú ó ranníocaí an Stáitchiste don Chiste do 2009 agus 2010. Maoiníodh an €4 billiún ó acmhainní an Chiste le hairgead tirim an Chiste go príomha agus le fáltais ó leachtú a n-infheistíochtaí i mbannaí rialtais. Tháinig sciar beag de ó dhíolacháin ghnáthscaire.

Príomhdhualgais an GBCN

Is iad príomhdhualgais an GBCN mar Bhainisteoir Chiste ná:

- comhairle maidir le polasaithe a sholáthar do Choimisiún an CNP;
- straitéis infheistíochta an Chiste a chur i bhfeidhm;
- bainisteoirí infheistíochta agus sainfheiticlí infheistíochta a roghnú agus athbhreithniú a dhéanamh ar conas atá siad ag feidhmiú.
- maoirseacht a dhéanamh ar infheistíochtaí díreacha an Chiste i scaireanna tosaíochta an Bhainc agus monatóireacht a dhéanamh ar riocht airgeadais na n-institiúidí lena mbaineann;
- rialuithe an Chiste a fhorbairt agus a fheidhmiú lena chinntiú go bhfuil an Ciste á bhainistiú laistigh de na teorainneacha atá leagtha síos ag an gCoimisiún agus go n-íoslaghdófar ar rioscaí oibriúcháin an Chiste;
- ráitis airgeadais an Chiste a ullmhú agus monatóireacht a dhéanamh ar fheighlí domhanda an Chiste.

An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát

An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát

Ceaptar an GBCN ina Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát (GES) nuair atá a feidhmeanna bainistíochta éileamh agus bainistíochta riosca á gcomhlíonadh, éilimh a tharmligeann ón Rialtas air faoin *Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú) 2000*. Bunaíodh an GES i Nollaig 2001. Is iad seo a príomhaidhmeanna atá leis

- seirbhís phroifisiúnta agus éifeachtach ó thaobh costas de a chur ar fáil chun éilimh ó díobháil phearsanta agus ó damáiste do réadmhaoine in aghaidh an Stáit a láimhseáil.
- seirbhís chomhairleach bhainistíochta rioscaí a chur ar fáil, agus é mar aidhm ag an tseirbhís, dlíthíocht a íoslaghdú sa todhchaí

Clúdaítear éilimh in aghaidh údaráis áirithe Stáit faoi théarmaí tagartha an GES, lena n-áirítear an Stát féin, airí Rialtais, an t-Ard-Aighne, fiontair sláinte, Coimisinéir an Gharda Síochána, rialtóirí príosún, scoileanna pobail agus cuimsitheacha agus eagraíochtaí éagsúla eile.

RIOCHT FAOI LÁTHAIRN

Ag deireadh Meitheamh 2009, bhí an GES ag láimhseáil thart ar 4,140 éileamh. Bhí luach €658 milliún ar an gcúlchiste iomlán nach raibh íoctha i leith a n-éileamh a bhí fós le socrú. Is é seo a leanas miondealú air sin:

- Éilimh Chliniciúil €566 milliún (86%)
- Dlíteanas Fostóra, Dlíteanas Poiblí & Damáiste do Réadmhaoine (DF/DP/DR) €92 milliún (14%)

Cuireadh 1,753 éileamh nua isteach chuig an GES in 2008 agus réitíodh 1,723 éileamh.

CÁSANNA LE LUACH FASACH

Mar chuid de straitéis bhainistíochta éileamh an GES, déanfar sainaithint go luath ar chásanna a bhaineann le polasaí nó le leas an phobail, nó ar chásanna a bhfuil luach fasach ag baint leo, agus cosnaítear iad go láidir. D'éirigh leis an GES roinnt cásanna den sórt sin a chosaint i 2008 i réimsí mí-úsáide leanaí, póilínachta agus dlíthíochta príosún.

ÉILIMH CHLINICIÚIL

Déantar bainistíocht ar éilimh chliniciúil faoi roinnt scéimeanna atá á bhfeidhmiú ag an GES:

- Bunaíodh an Scéim Slánaíochta Chliniciúil (SSC) i Mí Iúil 2002 chun na socrúithe slánaíochta leighis a bhí ann ag an am a réasúnú tríd an fhreagracht iomlán do shlánú agus do bhainistiú gach éileamh cliniciúil a thabhairt don Stát, ar éilimh iad a thógtar in gcoinne fiontar agus cleachtóirí atá clúdaithe faoin scéim.
- Rinne an tOrdú fán *Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Feidhmeanna a Tharmligeann) (Leasú) 2007*, rialú ar láimhseáil éileamh a bhaineann le soláthar seirbhísí cnáimhseacha faoin Scéim Slánaíochta Chnáimhseach Speisialta ag Oispidéal Mount Carmel i mBaile Átha Cliath agus Oispidéal Bon Secours i gCorcaigh. Ina theannta sin, thairmlig an tOrdú ar an GES éilimh a bhí ann roimhe sin in aghaidh cnáimhseoirí comhairleacha a láimhseáil, éilimh a bhí á mbainistiú ag an gCumann Cosanta Míochaine.
- Clúdaítear éilimh dliteanais fostóra agus éilimh dliteanais poiblí a dhéanann fiontair sláinte faoi pholasaithe árachais atá i scríbhinn ag árachóirí tráchtála

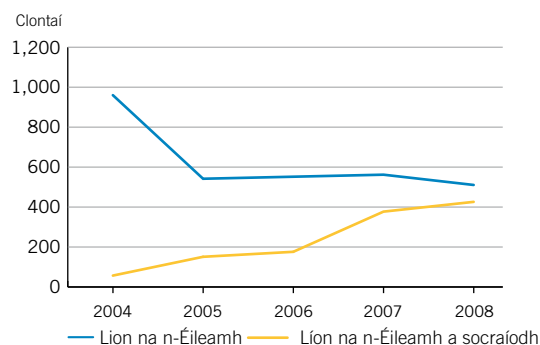
Éilimh atá á Láimhseáil

Ag deireadh 2008, bhí 1,675 éileamh cliniciúil á láimhseáil ag an GES. Íocadh amach €47 milliún ina iomlán ar éilimh a réitíodh ina iomlán ón tús.

Claontaí

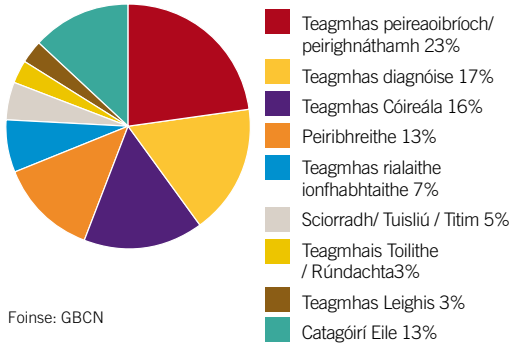
Tá méadú ag teacht ar líon na n-éileamh atá á réiteach gach bliain de réir mar a aibíonn na héilimh. Tá méadú ag teacht ar an líon iomlán atá á láimhseáil freisin, áfach, mar gheall ar an tréimhse fhada idir an am a chuirtear isteach na héilimh agus an t-am a réitítear na héilimh seo, toisc iad a bheith chomh casta.

Claontaí maidir le h-Éilimh Chliniciúla

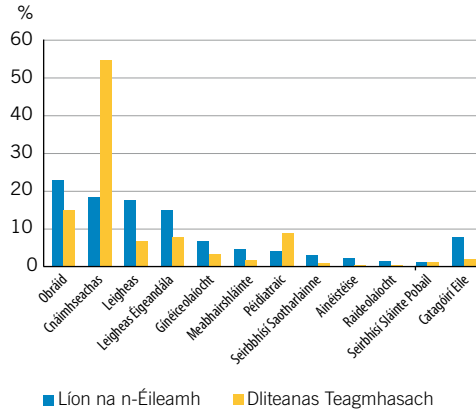
Foinse: GBCN

Éilimh Chliniciúla de réir an Chineáil Teagmhais

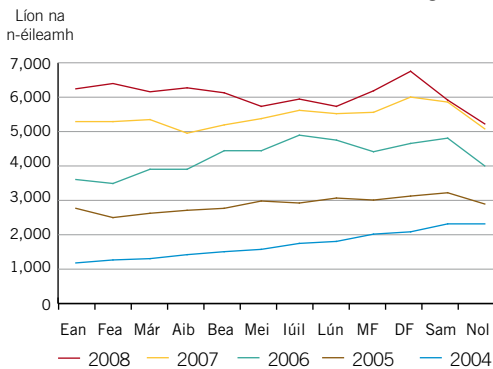
Foinse: GBCN

Éilimh Chliniciúla de réir Sainghrúpa

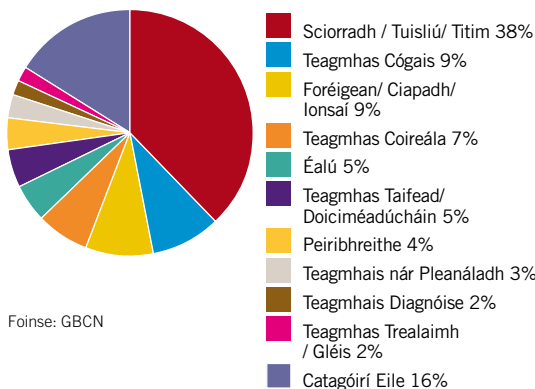
Foinse: GBCN

Anailís ar Chlaontaí de réir an Dáta a Tharla an Teagmhas

Foinse: GBCN

Teagmhais Chliniciúla a Tuairiscíodh ar StarsWeb

Foinse: GBCN

Gníomhaíocht maidir le hÉilimh Chliniciúla

Éileamh A Bhaineann le hIonfhabhtú ó Chúram Sláinte

Tá 109 éileamh a bhaineann le hionfhabhtú ó chúram sláinte á láimhseáil ag an GES faoi láthair. Níor tháinig an méadú ar éilimh a bhaineann le hionfhabhtú ó chúram sláinte mar a bhíodas ag súil leis agus thit líon na n-éileamh go mór i 2008 - níor cláraigh an GES ach 34 éileamh den chineál sin le linn na bliana.

Éilimh A Bhaineann Le Cnáimhseachas

Cé nach ach 19 faoin gcéad d'iomlán na n-éileamh SSC iad éilimh a bhaineann le cnáimhseachas, is ionann iad agus 55 faoin gcéad iad den dlíteanas teagmhasach iomlán atá le socrú fós. Tá sé seo de bharr na luachanna arda socraithe agus cúirte a bhaineann le hÉilimh pairilise ceirbrí agus éilimh tromchúiseacha eile a bhaineann le breith.

Coistí Cróinéara agus Ospidéal

Tá méadú suntasach tagtha ar líon na gcoistí cróinéara a bhí á láimhseáil ag an GES le trí bliana anuas. Is de bharr méadú suntasach ar na coistí sin inar liostáladh tinneas ionfhabhtaithe ó chúram sláinte mar chúis thánaisteach báis é an méadú seo, go háirithe.

Bainistíocht Rioscaí Chliniciúla

Tá an cúram reachtúil ag an GES comhairle agus cúnaimh a chur ar fáil do na fiontair sláinte ar fad atá clúdaithe faoi na scéimeanna éagsúla. Oibríonn an GES le pearsanra bainistíochta rioscaí agus le pearsanra cliniciúla agus riaracháin eile chun tacú le sábháilteacht othar agus chun cabhair a thabhairt chun éilimh chliniciúla a íoslághdú.

Córas Tuairiscithe Teagmhais Cliniciúil - STARSweb

Tá sé d'oibleagáid reachtúil ar fhiontair tuairisc a chur chuig an GES faoi theagmhais chliniciúla neamhfhabhracha agus faoi chásanna a bhí ar tí tarlú. Chun é seo a éascú, tá an GES ag baint úsáide as STARSweb - córas gréasán-bhunaithe IT. Tá formhór na bhfiontar san earnáil géarmhíochaine "beo" anois ar an gcóras STARSweb. Cé go bhfuil na sonraí ar fad a chuireann na fiontair isteach faoi rún ag na fiontair sin, tá bunachar sonraí náisiúnta á choimeád ag an GES chun claontaí neamhfhabhracha agus cnuasaigh a aithint agus chun anailís a dhéanamh orthu.

Tugann an GES tacaíocht d'fhiontair trí theagmhais a chur in iúl mar seo a leanas:

- pearsanra bainistíochta rioscaí a thraenáil chun tuairisc a chur le chéile trí úsáid a bhaint as sonraí STARSweb.
- tuairiscí athchothaithe a chur ar fáil, lena n-áirítear tuairiscí tagarmharcála.

Nuair a aithníonn Comhairleoirí Rioscaí Cliniciúla an GES teagmhais nó claontaí neamhfhabhracha tromchúiseacha, gníomhaíonn siad trí mionanailís a dhéanamh; trí chomhairle a thabhairt agus trí mholtá a dhéanamh; nó trí athbhreithnithe seachtracha a choimisiúnú, mar is cuí. Tá thart ar 249,000 teagmhas cliniciúil neamhfhabhrach agus cásanna a bhí ar tí tarlú curtha ar an gcóras go dtí seo.

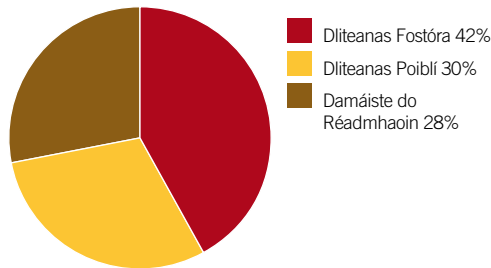
Oideachas ar Bhainistíocht Rioscaí Chliniciúla

Tá forbairt déanta ag an bhfoireann Riosca Chliniciúil de chuid na GES ar réimse de chlár traenála faoi anailís ar chórais. Tá comhpháirt chineálach agus shaincheaptha i gceist sna clár seo. Tá sé dírithe ar lucht úsáidte ildisciplíneach lena n-áirítear lucht gairmiúil cúraim sláinte agus bainistíocht shinsearach. Tá creidiúnú tugtha don traenáil ag An Bord Altranais, ag Coláiste Ríoga Lianna na h-Éireann, ag Coláiste Ríoga Máinlianna na h-Éireann agus ag Coláiste Síciatraithe na h-Éireann.

Cuirtear traenáil shaincheaptha faoi anailís córais ar fáil do na sainghrúpaí seo a leanas:

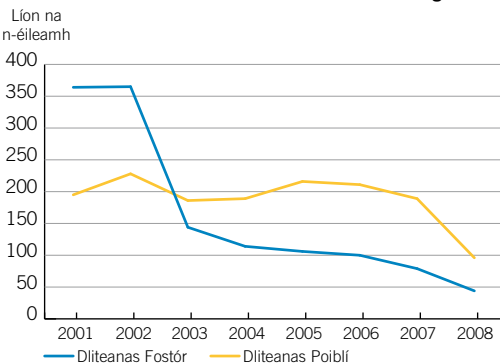
- fochéimithe míochaine agus altranais;
- iarchéimithe míochaine agus altranais;
- fiontair sláinte;
- comhlachais ghairmiúla agus ionadaíochta;
- máinlianna comhairleacha agus sainchlárathoirí a bhfuil ard-traenáil mháinliachta ar bun acu.

Éilimh DF/DP/DR de réir Rangúchán

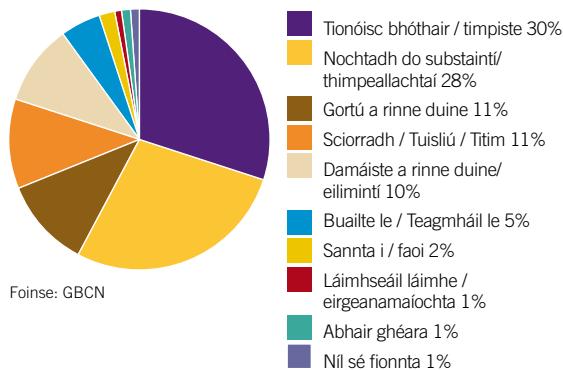
Foinse: GBCN

Claontaí na n-Éilimh de réir an Dáta a tharla an Teagmhas

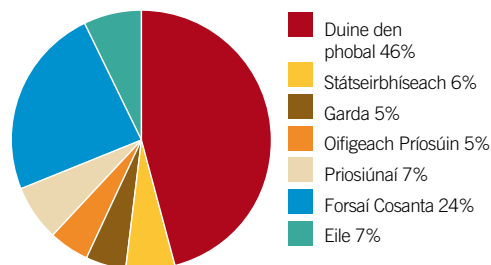
Foinse: GBCN

Éilimh DF/DP/DR de réir Bunchúiseanna

Foinse: GBCN

Éilimh DF/DP/DR de réir Chatagóir an Té a Gortaíodh

Foinse: GBCN

Anailís ar Éilimh atá Socraithe

Is éard is aidhm an athbhreithnithe a dhéantar ar dhoiciméid na n-éileamh atá socraithe ná na tosca a bhí mar chúis leis na teagmhais neamhfhábhra a laghdú, ar teagmhais iad a bhfuil dlíthíocht mar thoradh orthu. Roinntear na torthaí i measc na bhfiontar sláinte ar fad atá slánaithe ag an Scéim Slánaíochta Chliniciúil sa chaoi is go dtacófar le sábháilteacht othar.

Cnáimhseachas

Tugann Comhairleoirí Rioscaí Cliniciúla an GES cuairt ar aonaid mháithreachais atáthar ag díriú orthu. Ina theannta sin, tá comhoibriú díreach ann idir FSS agus Institiúid na gCnáimhseoirí maidir le cúrsaí traenála a eagrú agus a seachadadh; maidir le hionchur san Fhiosrúchán Rúnda i leith Sláinte Mháthartha agus Leanaí; maidir le cruinnithe débhlantiúla na bhFóram Cnáimhseach do gach ospidéal máithreachais agus aonaid mháithreachais atá á reachtáil ag an GES.

Meabhair-Shláinte

Leanann an GES ar aghaidh ag obair go dlúth leis an gCoimisiún Meabhair-Shláinte maidir le tacaíocht a sholáthar do lucht gairmiúil cúraim sláinte atá ag obair san earnáil mheabhair-shláinte. Folaíonn sé seo comhoibriú leanúnach leis an gCoimisiún Meabhair-Shláinte chun tacú le measúnú agus bainistíocht rioscaí cliniciúla agus le seoladh doiciméid treoraigh faoi bhainistíocht rioscaí atá ar tí tarlú ndáil le meabhair-shláinte.

Comhoibriú le Páirtithe Leasmhara eile

I measc na dtionscnamh cúraim sláinte a bhfuil an GES páirteach iontu tá:

- An Coimisiún um Shábháilteacht Othar agus An Grúpa Stiúrtha Fordheimhnithe Dearbhaithe Cáilíochta;
- Grúpa Ionfhabhtuithe bainteach leis an gCúram Sláinte de chuid Fheidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte (FSS)
- An tÚdarás um Fhaisnéis agus Cáilíocht Sláinte/FSS/Grúpa Fordheimhnithe Thuairisc an Córas STARSweb de chuid an GES;
- Athbhreithniú ar Oideachas Míochaine agus Traenála - athbhreithniú ar riachtanais traenála do lucht gairmiúil cúraim sláinte a choimisiúnaigh FSS;
- Tionscnamh ‘Safe Surgery Saves Lives’ - tionscnamh Choláiste Ríoga Máinlianna na h-Éireann chun seicliosta na hEagraíochta Domhanda Sláinte a chur i bhfeidhm.

ÉILIMH MAIDIR LE DLITEANAS FOSTÓRA, DLITEANAS POIBLÍ, & DAMÁISTE RÉADMHAOINE

Ag deireadh 2008, bhí 2,622 éileamh DF/DP/DR á láimhseáil ag an GES. Íocadh amach €50 milliún ina iomlán ar éilimh a réitíodh ina iomlán ón tús

Claontaí

Tá laghdú suntasach tagtha ar líon na n-éileamh DF agus DP a bhaineann le teagmhais a tharla ó cuireadh tús leis an GES. Ó 2002, thit líon na n-éileamh DF 78 faoin gcéad agus thit líon na n-éileamh DP 38 faoin gcéad. D’fhéadfadh beagán áibhéil a bheith déanta ar na titim seo mar go bhféadfadh éilimh éirí as teagmhais a tharla i 2008.

Ní chuirtear catagóirí éileamh, ar nós cion ar an duine (lena n-áirítear éilimh de bharr mí-úsáid ghnéasach) agus éilimh chaillteanais éisteachta, san áireamh san anailís, toisc go bhfuil an formhór dóibh ag baint le tréimhsí atá thart. Nuair a chuirtear na héilimh chaillteanais éisteachta a aistríodh ón Roinn Cosanta go dtí an GES san áireamh, tá méadú tagtha ar líon iomlán na n-éileamh beo atá á láimhseáil ag an GES.

Is iad na príomhchúiseanna atá le héileamh DF/DP/DR ná timpistí bóthair (30 faoin gcéad); nochtadh líomhanta do shubstaintí/thimpeallachtaí guaiseacha (lena n-áirítear nochtadh d’aispeist, d’fhuaim agus do shubstaintí nó thimpeallachtaí ceirde don chuid is mó) (28 faoin gcéad); sleamhnú, tuisle agus titim (11 faoin gcéad); agus gortú a rinne duine (11 faoin gcéad).

Gníomhaíocht na n-Éileamh DF/DP/DR

Éilimh de bharr Mí-úsáide Gnéasaí

Baineann na héilimh seo le mí-úsáid leanaí i scoileanna lae go háirithe, is é sin, scoileanna náisiúnta atá á maoiniú ag an Roinn Oideachais agus Eolaíochta ach atá á mbainistiú ag patrúin/bainisteoirí nó ag Boird Bainistíochta (ó 1975). Baineann líon beag de na héilimh le mí-úsáid in institiúidí cónaithe.

Fuair an GES 491 éileamh fisiciúil agus éileamh de bharr mí-úsáide ghnéasaí ón Roinn Oideachais agus Eolaíochta, ón Roinn Sláinte agus Leanáí agus ón Roinn Dlí agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Dlí. As na héilimh seo, tá 229 fós le socrú agus tá 262 socraithe.

Bhí inní ar an Rialtas, agus ar an Ard-Aigne go háirithe, a chinntiú go dtugtar cosaint iomlán don Stát in aghaidh cúisimh faillí ó íospairtigh mhí-úsáid leanaí i scoileanna náisiúnta go háirithe. Thionscain dlíodóirí na n-íospairteach imeachtaí sibhialta dlí ní amháin in aghaidh na mí-úsáideoirí líomhanta, ach in aghaidh údaráis na h-eaglaise (mar bhainisteoirí scoile) agus an Stát. Roimhe seo, d'éirigh ar údaráis na h-eaglaise iad féin a scaradh ó na himeachtaí, a d'fhág an Stát, ar a raibh níos lú ciontaíola, chun costas iomlán na ndamáistí a dhámhadh a íoc. Níor éirigh leis an Stát na costais a fhorchúiteamh ó údaráis na h-eaglaise.

Is éard atá mar chur chuige an GES i ndáil le héilimh mí-úsáide i scoileanna laethúla ná an Stát a dhíscor ó imeachtaí éagsúla na ngearánach, ach amháin i gcuid beag de na cásanna inar admhaíodh go raibh teip i gceist i dtaobh an Stáit.

I gcás *Louise O'Keefe v Leo Hickey, An tAire Oideachais agus Eolaíochta agus an tArd-Aighne*, dhíbhígh deValera J. cás an ghearánaigh, ag glacadh le hargóint an Stáit nach raibh an dualgas ar an Aire Oideachais agus Eolaíochta oideachas a chur ar fáil, ach foráil a dhéanamh i dtaobh an oideachais. Dhíbhígh an Chúirt Uachtarach cás an ghearánaigh i Nollaig 2008, ag glacadh leis nár chóir an Stáit a bheith dlite de ghnímh an mhúinteora a rinne an mí-úsáid toisc nach raibh an gaol eatarthu mar fhostóir/fhostaí, de facto nó a mhalairt.

I mí Bealtaine 2009, ghlac an Chúirt Uachtarach leis d'aon toil nár chóir go ndámhadh na costais a bhain lena achomharc sa Chúirt Uachtarach i leith an ábhair thuas. Le linn dó a mbreithiúnas a thabhairt ar an gcúirt, mhaígh an Príomh-Bhreitheamh go raibh fáthanna ar leith ann nár chóir don Stát a costais a fháil. B'iad seo a leanas na fáthanna ar leith a tugadh:

- an gaol casta idir an Stát agus údaráis na heaglaise maidir le hoideachas a chur ar fáil;
- toisc go mbeadh dearcadh báúil ag an Stát dá ma rud é go raibh ordú ar chostais a dhamhaigh an chúirt á dhéanamh;
- toisc gur sampla tábhachtach ab ea an cás seo do chásanna atá cosúil leis.

Chuir an Chúirt Uachtarach an t-ordú ar chostais ar ceal freisin, ordú a deonaíodh ar an Stát ag an éisteacht a bhí san Ard-Chúirt roimhe sin.

Éilimh Aispeiste

Glac breithiúnas na Cúirte Uachtaraí i 2003, *Fletcher v. Coimisinéirí na nOibreacha Poiblí*, leis go gcuireann dlí na h-Éireann toirmeasc ar ghearánaigh damáistí a ghnóthú as gortú síciatrach mar thoradh ar an bhfaitíos neamhréasúnach atá orthu galar a fháil nuair is beag an baol atá ann chun galar a fháil (cásanna an lucht sláintiúil a bhfuil faitíos orthu).

Tar éis breithiúnais eile ón Chúirt Uachtarach in Eanáir 2005, tá an GES ag leanúint ar aghaidh go gníomhach ag iarraidh costais an Stáit a aisghabháil. Go dtí seo tá orduithe cúirte i roinnt cásanna curtha faoi úrrús ag an GES ag lorg íocaíochta ar a gcostais agus d'éirigh leis an GES costais den sórt sin a ghnóthú.

D'fhág an breithiúnas i gcás seo an cheist oscailte, an díobháil fhisiciúil atá i gceist le hionchlannú snáithíní aispeiste sa scamhóg, nó, go háirithe athlasadh na scamhóige (plaiceanna pleoracha) a tharlódh de dheasca sin. Ní raibh plaiceanna pleoracha ag gearánach ar bith i Fletcher, nó in achomharc ar bith a raibh bainteach leis.

Lean dlíodóirí a rinne ionadaíocht do ghearánaigh aispéise sláintiúla a raibh faitíos orthu ar aghaidh le héilimh, agus líomhain siad (i) gur nochtadh a gcliaint le haispeist agus (ii) go bhfuair a gcliaint plaiceanna pleoracha dá bharr.

Ag féachaint do roinnt cinntí a rinne an tArd-Chúirt i Sasana agus nár tugadh cúiteamh de bharr plaiceanna pleoracha, scríobh an GES chuig na dlíodóirí ag lorg go dtarraingeoidís siar a gcásanna. Tarraingíodh siar gach ceann de na cásanna seo seachas cás amháin.

Éilimh i leith Orgáin a Choinneáladh

Thit na héilimh seo amach de bharr cleachtais ospidéal sna 1970í, 1980í agus 1990í, inar tógadh amach orgáin agus fíocháin as leanaí nuair a bhí scrúdú iarbháis á dhéanamh agus coimeádadh iad gan toiliú óna dtuismitheoirí. Thionscain tuismitheoirí imeachtaí in aghaidh ospidéal agus paiteolaithe ainmnithe ag lorg damáistí as néarthurraing.

Ghlac breithiúnas na Cúirte Uachtaraí i Samhain 2007 leis nach raibh clanna na bpáistí ar coimeádadh a gcuid orgáin agus a gcuid fíocháin go mícheart i dteideal damáistí. Ar bhonn an chinnidh seo, tá iarracht á dhéanamh ag an GES deireadh a chur lena cásanna seo ach tá sé luaite aici nach leanfaidh sí léi ag lorg a costais chun iad a chosaint, toisc gur cásanna íogaire iad.

As an 117 éileamh a rinneadh in aghaidh ospidéal agus cosantóirí stáit, tá deireadh curtha ag thart ar 151 gearánach lena gcuid éilimh go dtí seo.

Éilimh Chaillteanais Éisteachta

Tugadh éilimh chaillteanais éisteachta Óglaigh na hÉireann don GES le láimhseáil le héifeacht ó Meán Fómhair 2005. Ba phunann éileamh iarmharach í seo a bhain le éilimh chaillteanais éisteachta a tógadh in aghaidh an Aire Cosanta. Aistríodh 1,172 éileamh atá fós le réiteach agus éilimh suanacha ón Roinn Cosanta go dtí an GES ó 2005 agus réitíodh 772 de na héilimh seo go dtí seo.

Bainistíocht Rioscaí Dlíteanais Fostóra, Dlíteanais Phoiblí & Damáiste Réadmhaoine

Tá an cúram reachtúil ar an GES comhairle agus cúnamh a chur ar fáil d'údaráis Stáit rioscaí a d'fhéadfadh a bheith mar chúis díobhála pearsanta nó dlíthíocht i leith damáiste réadmhaoine a láimhseáil. Tá sé d'oibleagáid dlíthiúil ar na húdaráis an GES a chur ar an eolas maidir le haon teagmhas a d'fhéadfadh a bheith mar chúis ar éileamh. Tá 8,642 fógra faighte acu maidir le teagmhais neamhfhabhreacha ó bunaíodh í. Tá sé ríthábhachtach go dtuairisceofar teagmhais go luath chun go n-éireoidh le héileamh agus gur féidir rioscaí a láimhseáil. Tugann sé an deis dianfhiosrú a dhéanamh go luath ar theagmhais atá i bhfad níos tromchúisí sa chaoi is gur féidir ceist an dlíteanais a dhéanamh amach roimh dlíthíocht ar bith. Tugann sonraí faoi theagmhais neamhfhabhreacha deis don GES aon phátrúin atá faoi bhun an chaighdeáin a aithint a nochtadh laigí i nósanna imeachta sláinte agus sábháilteachta atá ann faoi láthair nó nósanna imeachta maidir le bainistíochta riosca dlíthíochta.

Tá ceangail láidre cruthaithe ag an GES leis na húdaráis Stáit ar fad chun deachleachtas bainistíochta rioscaí a chur chun cinn. Tá na leibhéil rioscaí is mó ag baint le hÓglaigh na hÉireann, le Seirbhís Phríosúin na hÉireann, leis an Garda Síochána, le hOifig na nOibre Poiblí agus leis an Roinn Talmhaíochta agus Bia trí thagairt do líon na daoine atá fostaithe iontu agus don chineál oibre atá ar siúl ag daoine iontu.

Córais Bainistíochta Rioscaí Sláinte agus Sábháilteachta

Tá spreagadh tugtha ag an GES d'údaráis Stáit córais chuimsitheacha bainistíochta sláinte agus sábháilteachta a chur i bhfeidhm a bhfuil tagarmharcáil idirnáisiúnta déanta orthu. I measc na samplaí a baineadh amach go dtí seo tá:

- *Óglaigh na hÉireann* - i 2008, don tríú bliain i ndiaidh a chéile, d'éirigh le hÓglaigh na hÉireann comhlíonadh le caighdeán córais. Tá an t-íniúchadh ar an gcóras á leathnú go dtí na hÓglaigh Cúltaca.
- *Seirbhís Phríosúin na hÉireann* - seoladh córas nua bainistíochta rioscaí sláinte agus sábháilteachta i Deireadh Fómhair 2007. D'éirigh le cur i bhfeidhm an chórais sna ceanncheathrúna, i stiúrthóireachtaí ríthábhachtacha (seirbhísí

foirgníochta, soláthar agus traenáil) agus san dá phríosúin. Leathnófar é ar fud na seirbhíse príosúin roimh dheireadh 2009.

- *An Garda Síochána, Na Coimisinéirí Ioncaim, Oifig Thithe an Oireachtais agus an Roinn Talmhaíochta, Bia agus Iascaigh* - rinneadh athbhreithniú agus tuairisciú i 2008 ar Chórais Bainistíochta Rioscaí Sláinte agus Sábháilteachta a bhí ann ag an am. D'aontaigh na húdaráis ar fad le cinntí na tuairisce agus tá siad chun na moltaí ann a chur i bhfeidhm.
- *Oifig na nOibreacha Poiblí* - in Aibreán 2008 chuir an GES tús le hathbhreithniú ar chórais bainistíochta rioscaí sláinte agus sábháilteachta atá ann faoi láthair. Eisíodh tuairisc lena cinntí d'OOP.

Idirchaidreamh le hÚdaráis Stáit

Chomh maith le hobair na n-údarás a bhfuil liosta déanta de thuas, bunaíodh Líonra Bainistíochta Rioscaí do na húdaráis Stáit eile a bhfuil riosca níos lú ag baint leo. Tá sé mar aidhm ag an Líonra ná cur leis an dul chun cinn leanúnach atá á dhéanamh ar bhainistíocht rioscaí sláinte agus sábháilteachta sna húdaráis Stáit. Cuireann sé fóram ar fáil inar féidir le daoine a bhfuil ról acu a bhaineann le sláinte agus sábháilteacht agus rioscaí dlíthíochta a bhainistiú an t-eolas agus an taithí atá acu a roinnt.

Córas Bainistíochta Cáilíochta ISO 9001

Sa chaoi is gur féidir a thaispeáint go gcuireann Aonad Bainistíochta Rioscaí DF/DP an GES a gcuid seirbhísí ar fáil de réir na gcaighdeán seirbhíse custaiméara is fearr, chuir an tAonad córas bainistíochta cáilíochta i bhfeidhm d'fhonn é a chlárú go seachtrach leis an gcaighdeán ISO9001. Creidiúnaíodh an tAonad i Nollaig 2008.

Tuairiscí Débhliantiúla

Seoltar tuairiscí débhlantiúla a chuireann treoir ar fáil maidir le bainistíocht rioscaí ar éilimh agus ar theagmhais chuig na húdaráis Stáit ar fad. Cuireann an GES traenáil agus seimineáir ar fáil do na húdaráis chúí.

Airgeadas, Teicneolaíocht & Riosca

Tá na haonaid seo a leanas ag baint le hAirgeadas, Teicneolaíocht agus Rioscaí:

- Rialú Airgeadais
- Teicneolaíocht Faisnéise
- Bainistíocht Rioscaí
- Próiseáil Idirbheart

Cuirtear seirbhísí comhroinnte ar fáil do gach gnó ar leith sa GBCN, eadhon, Bainistiú Maoine agus Fiach; Cúlchiste Náisiúnta Pinsean; An Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát; an Gníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais; cistí an Stáit a bhainistiú; agus rathaíochtaí ar son na Gníomhaireachta Airgeadais do Thithe. Tá luach os cionn €70 billiún ar luach na sócmhainní agus na dliteanas atá á láimhseáil nuair a chuirtear le chéile iad. Próiseáladh sreabhadh airgid €653 billiún i 2008.

Tá éilimh bhreise tagtha ar Airgeadas, ar Theicneolaíocht agus ar Rioscaí de bharr méadú an GBCN. Cinntíodh go ndearnadh comhtháthú ar an bhforbairt a rinneadh ar ghnóthaí nua laistigh de chórais agus de rialúcháin chuimsitheacha an GBCN tar éis pleanáil chúramach a dhéanamh. Is gné an tábhachtach í an teicneolaíocht faisnéise agus rinneadh forbairt ar chórais chun tacaíocht a thabhairt do ghnóthaí mar is gá.

Tá sé mar aidhm ag an GBCN rioscaí a rialú agus a láimhseáil de réir na gcaighdeán gairmiúil is airde, agus mionathrionn sí a cleachtais bhainistíochta rioscaí ar bhonn leanúnach agus cuireann sí leo chun athruithe gnó, margaí, earraí agus deachleachtais a thagann chun cinn a léiriú.

RIALÚ AIRGEADAIS

Is éard is bunfheagracht an Rialaithe Airgeadais ná a chinntiú go gcuirfear críoch le taifid agus le tuairiscí cuntasáíochta gach gnó laistigh de spriocdhátaí reachtúla. I measc na n-aidhmeanna eile tá sé i gceist timpeallacht láidir rialúcháin a fhorbairt agus eolas bainistíochta a sholáthar in am.

Leanann Rialú Airgeadais ag obair leis an bhfeighlí domhanda don CNP lena chinntiú go ndéanfar pleanáil ar ghníomhaíochtaí an Chúlchiste agus go gcuirfear iad i bhfeidhm i gceart. Tá breis freagrachta ar an sain-aonad laistigh de Rialú Airgeadais a bhíonn ag plé leis an gCúlchiste tar éis don CNP infheistiú a dhéanamh ar réimsí malartacha de shócmhainní cosúil le réadmhaoin, gnáthscair phríobháideach, margaí atá ag teacht chun cinn agus tráchtearraí. Níl na réimsí sócmhainní seo, go háirithe réadmhaoin agus feithiclí infheistíochta gnáthscaire príobháideach, faoi riarachán na bhFeighlithe Domhanda, agus tá breis riaracháin, maoirseachta airgeadais, barrfheabhsaithe chánach agus oibleagáidí comhlíonta ag teastáil.

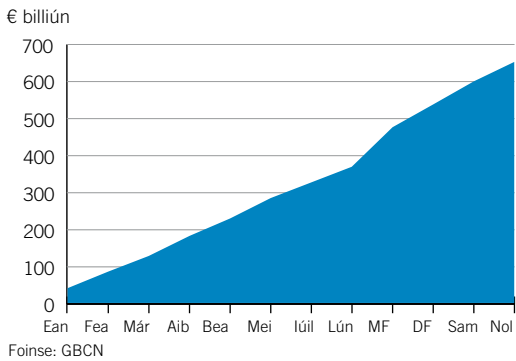
Cuireann soláthraí speisialaithe seachtrach seirbhísí cuntasáíochta, luachála agus tuairiscithe gníomhaíochta ar fáil maidir le réadmhaoin agus infheistíochtaí cothromais príobháideach an CNP. Leann Rialú Airgeadais ar aghaidh ag cur le seirbhísí agus le caighdeán oibriúcháin, agus táthar ag súil breis feabhsaithe a dhéanamh i rith 2009.

TEICNEOLAÍOCHT FAISNÉISE

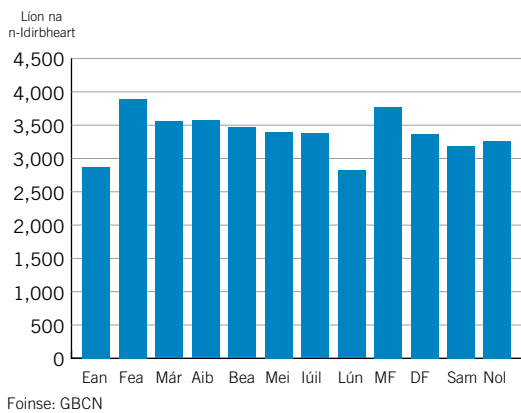
Tá an tAonad Teicneolaíochta Faisnéise freagrach as córais agus infrastruchtúir theicniúil an GBCN a fhorbairt, a shúilteáil agus a choinneáil.

I 2008 feabhsaíodh córas íocaíochtaí SWIFT, agus cuireadh deireadh le mionathruithe suntasacha de chineálacha teachtaireachtaí, chun riachtanais Target 2 SWIFT a shásamh. Rinneadh feabhas breise i dtaobh fheidhmiúlacht leanúnachais gnó agus cumarsáide athléimní do chórais tábhachtacha gnó an GBCN. Rinneadh forbairt ar chórais nua, agus rinneadh mionathruithe ar chórais atá ann faoi láthair, chun cur le Trádáil Charbóin, le bainistiú lasachtaí Chisteáin Lárnaigh agus Urrúis Sócmhainní Chlúaithe, laistigh de chomhthéacs thimpeallacht chomhtháite bainistíochta cisteáin an GBCN. Rinneadh breis feabhsaithe ar phróiseáil airgeadra eachtraigh, ar phróiseáil bannaí, ar bhailíochtú sonraí agus ar mhódúil ualaithe an mhargaidh. Leathnaíodh ríomhardán daingean chun theagmhais chliniciúla a iontráil go cianda ar ar fud na

Sreabhadh Airgid Carnach in aghaidh na Míosa i 2008

Líon na n-Idirbheart in aghaidh na Míosa i 2008

FSS mar chuid de phróiseas bainistíochta teagmhas/éileamh na Gníomhaireachta um Éilimh ar an Stáit.

Cuireadh feabhas ar na príomhchórais slándála chun níos mó feabhas a chur ar shlándáil sonraí agus ar thréchur le feidhmiúlacht teipairithe chórais criticiúla. Le linn 2008, tugadh comhairle teicniúil IT do roinnt gníomhaíochta sláinte agus don Bhord um Thionóntachtaí Cónaithe Príobháideacha.

PRÓISEÁIL IDIRBHEART

Tá an t-aonad seo freagrach as sreabhadh airgid a dheimhniú, a bhainistiú agus a shocrú do na himeachtaí ar fad a bhíonn ar bun ag an GBCN. I rith na mbliana, lean an GBCN ar aghaidh ag cur feabhais le feidhmiúlacht an chórais chomhtháite bainistíochta cisteáin. Is éard is aidhm don obair seo ná rátaí feabhaisithe díreacha próiseála gar do 100 faoin gcéad a bhaint amach agus riosca oibriúcháin a laghdú dá bharr.

Leis an bhforas leanúnach a tháinig ar ghnó an GBCN i rith 2008 tháinig méadú ar líon na n-idirbheart go 40,500, le sreabhadh airgid míosúil de €54 billiún, nó níos mó ná €600 billiún in aghaidh na bliana.

BAINISTÍOCHT RIOSCAÍ

Is iad bunfheidhmeanna an GBCN ann ná leachtacht chúí a chinntiú don Státchiste agus costais fónaimh d'fhiachais a choimeád is íseal agus is féidir faoi réir leibhéil inghlactha riosca. Is féidir na rioscaí a chostar ar an GBCN a rangú ina riosca margaidh, riosca leachtachta, riosca contrapháirtí creidmheasa agus riosca oibriúcháin.

I gcás riosca margaidh, tá nósanna imeachta cuimsitheacha curtha i bhfeidhm ag an GBCN chun an tionchar a bheadh ag athruithe ar rátaí úis agus ar rátaí airgeadra eachtracha a mheas agus a láimhseáil go tráthúil. I measc na n-uirlisí bainistíochta rioscaí atá ann tá córais chun íogaireacht na gcostas seirbhíse buiséadaithe fiach gus athruithe ar rátaí margaidh a mheas sa bhliain reatha agus sna blianta amach anseo.

Baineann rioscaí leachtachta, agus rioscaí leachtachta maoinne go háirithe, leis an gá atá ann a dhóthain airgid tirim a bheith ann chun dliteanais a láimhseáil de réir mar a éiríonn siad as. Déantar monatóireacht agus rialú gníomhach orthu seo. Tá nósanna imeachta comhtháite i bhfeidhm lena chinntiú go ndéanann an GBCN bainistiú ar uainiú agus ar líon na n-eisiúintí chun leachtacht chúí a chinntiú. I rith 2008, chuir an tAonad Rioscaí múnlaí nua riosca leachtachta i bhfeidhm chun cuntas gairid a thabhairt ar shonáí, mar fhreagairt ar an easnamh a tháinig chun cinn sa Státchiste agus ar an luaineacht ar na margáí.

Déantar monatóireacht laethúil in aghaidh teorann faofa ar neamhchosaint contrapháirtí creidmheasa a éiríonn as taiscí a cuirfear síos, chomh maith le hidirbhearta ar dhíorthaigh. Tá córas cuimsitheach i bhfeidhm ag an GBCN chun riosca creidmheasa a bhainistiú le hinstitiúidí airgeadais eile. Déanann córas SPRINT tomhas ar neamhchosaint phunanna éagsúla an GBCN ar bhonn comhiomláin agus cuireann sé eolas réad-ama ar fáil faoi teorainneacha agus faoi conas iad a úsáid. Déantar monatóireacht reatha ar chontrapháirtithe le haghaidh aon eachtra d'fhéadfadh cur isteach ar a gcreidmheastacht agus tá na teorainneacha contrapháirtithe ar fad faoi réir mionphróisis athbhreithnithe leanúnaigh.

Déantar rialú ar rioscaí oibriúcháin le polasaithe agus le nósanna imeachta diana a bhaineann le híocaíochtaí agus trí fheidhmeanna a deighilt, ag cloí le dea-chleachtas san earnáil airgeadais. Tá an fhreagracht ar gach aonad gnó rioscaí oibriúcháin a bhainistiú agus forlíonann an obair a dhéanann Aonaid Rialúcháin agus Chomhlíonta an GBCN agus an t-iniúcháir inmheánach atá ann faoi láthair, PricewaterhouseCoopers í sin.

Pointe Cóimheasa Bainistíochta Fiach

Léiríonn Pointe Cóimheasa na bhFiach Náisiúnta aidhmeanna bainistíochta fiach meántéarmacha an Státchiste agus léiríonn sé punann le próifíl úis, fad agus struchtúr aibíochta atá comhsheasmhach le treoirlínte atá leagtha amach ag an Aire Airgeadais.

Cuireann an córas tomhais i leith feidhmiúchán an Phointe Chóimheasa na staideanna airgid tirim atá carntha san áireamh, mar aon leis an luach glan atá ar an sreabhadh airgid tirim sa todhchaí. Ní amháin go n-áiríonn sé an tionchar a bhíonn ag gníomhaíochtaí an GBCN ar an mbliain atá á athbhreithniú, ach áiríonn sé an tionchar réamh-mheasta a bhíonn acu ar fhad iomlán an fhéich freisin. I 2008 rinne PricewaterhouseCoopers iniúchadh ar an tomhas a rinneadh i gcomparáid leis an bPointe Cóimheasa agus ar na torthaí a baineadh amach. Léirigh na torthaí seo gur éirigh leis an GBCN €166 milliún níos fearr ná a pointe cóimheasa i 2008.

Tá forbairt déanta ag an GBCN ar uirlisí bainistíochta rioscaí, ina gcorpraítear íogaireacht agus anailís Luach ar Riosca araon. Déanann na huirlisí seo tomhas ar íogaireacht gníomhaithe an ráta úis i gcomparáid leis an bPointe Cóimheasa. Baintear úsáid as teorainneacha rioscaí chun neamhchosaint gníomhaithe an GBCN a rialú laistigh de réimse a ghlahtar leis.

Tá córais i bhfeidhm ag an GBCN a ligeann di mioneolas a áirímh ar bhonn laethúil i ndáil le feidhmiú agus i ndáil le bainistíocht rioscaí agus soláthraíonn an córas an mioneolas sin go leictreonach dá bainisteoirí punainne agus dá ardbhainistíocht.

Tástáil Struis agus Tástáil Siar

Tá bearta Luach ar Riosca agus íogaireachta bunaithe ar shonraí stairiúla agus ní airbheartaíonn siad ach meastachán a dhéanamh ar an uasriosca dóchúil suas go leibhéal muiníne a bhfuil sainmhíniú tugtha air i ngnáthdálaí margaidh. Baintear úsáid as tástálacha struis chun cur leis na bearta seo trí meastachán a dhéanamh ar an tionchar a d'fhéadfadh a bheith acu ar bhuiséad seirbhíse fiach agus ar ghníomhaíocht Phointe Chóimheasa an GBCN a d'fhéadfadh tarlú faoi dhálaí foircneacha margaidh.

Baintear úsáid as tástáil siar freisin chun cumhacht réamhfháistineach an mhúnla Luach ar Riosca a dheimhniú. Sa phróiseas seo, déantar comparáid idir fheidhmiú iarmhír agus na meastacháin, agus déantar réamhaisnéis air ag baint úsáide as an múnla Luach ar Riosca.

Seirbhísí a chuirtear ar fáil don CNP

Cuireann Aonad Rioscaí an GBCN seirbhísí ar fáil don CNP. I measc na seirbhísí a cuireadh ar fáil i 2008, rinneadh tomhas ar fheidhmiú agus oibríodh rialacha faoi phunann bannaí éighníomhacha an CNP, agus rinneadh bainistiú ar chlár fáilithe airgeadra an CNP.

INIÚCHADH

De réir riachtanas reachtúil, déanann an tArd Reachtaire Cuntas agus Ciste iniúchadh ar an GBCN. Tá feidhm iniúchta inmheánach i bhfeidhm ag an GBCN ó bunaíodh í, chun cloí le dea-chaighdeain rialachais chorparáidigh. Cuireann gnólacht seachtrach d'iniúcháir leis an obair seo. Faoi láthair tá PricewaterhouseCoopers ag tabhairt faoin obair iniúchta inmheánach seo.

Braitheann corás rialúcháin inmheánach an GBCN ar dhian-neamhspleáchas ó fheidhmeanna monatóireachta agus ar rialúcháin ó thaobh eagair de, ar dheighilt dualgas agus ar chur i bhfeidhm na bprionsabal déantóir/seiceála i leith gach gníomh. Fuair an GBCN tuairiscí sásúla ar ais ó iniúcháir seachtracha agus inmheánacha araon maidir lena gnó don bhliain 2008.

I rith 2008, lean an GBCN ar aghaidh ag tabhairt tacaíocht don obair atá ar bun ag Coiste Iniúcháireachta an GBCN agus Coiste Iniúcháireachta an CNP. Rinne na Coistí Iniúcháireachta seo athbhreithniú ar éifeachtacht rialuithe an GBCN agus soláthraithe seirbhíse eile trí chruinnithe a reachtráil leis an mbainistíocht, le hOifig an Aird Reachtaire, Cuntas agus Ciste, agus leis an Iniúcháir Inmheánach.

Comhairleacht & Caidrimh Idirnáisiúnta

Bíonn tíortha eile fós i dteagmháil leis an GBCN maidir lena gníomhaíochtaí bainistíochta sóchmhainní agus dliteanas.

I 2008 chuir an GBCN comhairle agus cúnamh ar fáil daoibh seo a leanas:

- don Aireacht Airgeadais, an Ind;
- don Aireacht Airgeadais, an tSeapáin;
- an Fhondúireacht Micrea-Airgeadais, an Chóire;
- Oifig an Aird Chuntasóra, Singeapór;
- don Aireacht Airgeadais, an Tuirc;

Ina theannta sin, rinne an GBCN cathaoirleacht ar Shiompóisiam Idirnáisiúnta Miondíola Bainistíochta Rioscaí a d’eagraigh an Banc Domhanda i Bealtaine 2008.

Cúrsaí Dlí agus Corparáideacha

Cuireann an tseirbhís dlí inmheánach comhairle ar fáil maidir le feidhmeanna uile an GBCN. Áirítear leis seo, Bainistiú Maoinithe agus Fiach, Seirbhísí Chisteáin Lárnaigh, An Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát agus an Cúlchiste Náisiúnta Pinsean.

Cuirtear comhairle dlí ar fáil faoi ábhair tráchtála agus conarthacha a bhfuil baint ag an GBCN leo, lena n-áirítear idirbhearta maoinithe a dhoiciméadú, idirbheartaíocht maidir le infheistíochtaí agus seirbhísí agus comhaontuithe soláthair, agus doiciméadúchán maidir le soláthar a dhréachtu.

Le linn 2008, d’idirbheartaigh an t-aonad dlí doiciméadúchán dlí le haghaidh cheisteanna na mbannaí sindeacáite agus chuir sé comhairle ar fáil don Chúlchiste Náisiúnta Pinsean maidir le réimse ábhar a bhaineann le réadmhaoín, gnáthscair phríobháideach, infrastruchtúr, cláir infheistíochta an Chiste do mhargaí atá ag teacht chun cinn, mar aon lena bpunanna scartha.

I measc na n-ábhar eile a láimhseáladh bhí comhairle maidir le riachtanais reachtaíochta agus rialúcháin, mar aon le rialacha iompair gairmiúla a chomhlíonadh maidir le rialachas, rúndacht, coinbhleacht leasa agus eitic in oifigí poiblí.

Acmhainní Daonna

Tá ceithre ghnó mhóra agus casta atá ag méadú á mbainistiú ag an GBCN ina bhfuil cuóta reatha d’fhoireann de 168 iontu. Earcaítear foireann an GBCN ó réimse leathan disciplíní agus a bhfuil oilteacht agus tiomantas gairmiúla den scoth bainte amach acu.

Tá mionaidhmeanna soiléire curtha i bhfeidhm don fhoireann ar fad agus leagadh béim ar aischothú maidir le feidhmiú, caidreamh agus forbairt. Cuirtear cláir traenála agus forbartha i bhfeidhm chun cabhair a thabhairt don fhoireann i ndáil le feidhmiú, obair ina bhfoirne agus ábhair a bhaint amach, ach fós ag fanacht ar bharr na ndisciplíní. Déantar meas iomlán ar fheidhmiú i rith gach bliain agus is cuid den athbhreithniú bliantúil ar luach saothair atá á stiúradh ag Cathaoirleach Choiste Comhairleach an GBCN é an t-athbhreithniú. Cuireann AD polasaí láidir agus oscailte cumarsáide i measc na foirne chun cinn agus éascaíonn sé é. Díródh ar cheisteanna sláinte, sábháilteachta agus leasa go freagrach agus go cúramach ag cloí le reachtaíocht agus le dea-chleachtas. Tá Clár Cúnaimh d’Fhostaithe i bhfeidhm chun tacaíocht bhreise a thabhairt don fhoireann agus a clanna trí chomhairleoireacht, comhairle agus eolas a chur ar fáil faoi réimse leathan topaicí.

Cabhraíonn na nithe thuas timpeallacht dhearfach a chruthú agus spreagann sé sin gach duine den fhoireann chun a dícheall nó a dhícheall a dhéanamh chun iad féin a fhorbairt go pearsanta agus chun na haidhmeanna a leag an GBCN amach a chomhlíonadh. Is mian leis an bPríomhfheidhmeannach agus na Stiúrthóirí aitheantas a thabhairt do thiomantas agus d’obair chrua na foirne i rith na bliana agus tá siad buíoch astu dá bharr.

Ráitis airgeadais

Arna n-ullmhú ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta de réir Alt 12 den Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990

- 1 Fiachas Náisiúnta na hÉireann
- 2 Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta – Cuntas Riaracháin
- 3 Ciste Bhanc Taisce an Phoist
- 4 An Cuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla
- 5 Cuntas Réamhús na n-Iasachtaí Náisiúnta
- 6 Cuntas (Foirceanta) na n-Iasachtaí Náisiúnta
- 7 Cuntas Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Díbhinní Neamhéilithe)
- 8 Cuntas Infheistíochta Airgid Taisce
- 9 Cuntas ar Stoc Glactha agus Cáin Oidhreachta agus Dleachtanna Báis á n-Íoc
- 10 An Cúlchiste Mionchoigiltis
- 11 An Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát
- 12 Ciste na gCuntas Díomhaoin

Ráitis Airgeadais Fhiachas Náisiúnta na hÉireann

Don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

<u>Ráiteas faoi Fhreagrachtaí na Gníomhaireachta</u>	<u>48</u>
<u>Ráiteas faoin gCóras um Rialú Inmheánach Airgeadais</u>	<u>49</u>
<u>Tuarascáil an Ard-Reachtaire Cuntas agus Ciste</u>	<u>51</u>
<u>Polasaithe Cuntasaíochta</u>	<u>53</u>
<u>Ráiteas faoin bhFónamh don Fhiachas Náisiúnta</u>	<u>54</u>
<u>Ráiteas faoin bhFiachas Náisiúnta</u>	<u>55</u>
<u>Ráiteas ar an Sreabhadh Airgid</u>	<u>56</u>
<u>Ráiteas faoin Ghluaiseacht san Fhiachas Náisiúnta</u>	<u>57</u>
<u>Nótaí leis na Ráitis Airgeadais</u>	<u>58 – 64</u>
<u>Cuntais Eile leis GBCN</u>	<u>65 – 124</u>

Ráiteas faoi Fhreagrachtaí na Gníomhaireachta

Ceanglaítear ar an nGníomhaireacht ag an Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990 ráitis airgeadais a ullmhú i dtaobh a cuid oibríochtaí do gach bliain airgeadais.

Agus na ráitis sin á ullmhú aici, ceanglaítear ar an nGníomhaireacht:

- polasaithe cuntasáochta oiriúnacha a roghnú agus iad a chur i bhfeidhm go comhsheasmhach;
- breithiúnais agus meastacháin réasúnta agus chríonna a dhéanamh;
- na ráitis airgeadais a ullmhú ar bhunús an ghnóthais leantaigh ach mura bhfuil sé oiriúnach déanamh amhlaidh;
- aon imeacht ábhartha ó chaighdeán chuntasaíochta infheidhmithe a nochtadh agus a mhíniú.

Tá an Gníomhaireacht freagrach as gach gnáthchuntas ceart ar an airgead go léir a fhaigheann sí agus a chaitheann sí a choimeád i cibé foirm a fhaomhfaidh an tAire agus as taifid chuntasaíochta a choimeád a nochtann go réasúnta cruinn aon uair staid airgeadais na Gníomhaireachta, a cuid cistí agus an fhíachas náisiúnta.

Tá an Gníomhaireacht freagrach freisin as sóchmhainní a chosaint atá faoina smacht agus mar sin as céimeanna réasúnta a ghlacadh chun calaois agus neamhrialtachtaí eile a chosc agus a bhrath.

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach
Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta
26 Meitheamh 2009

Ráiteas faoin gCóras um Rialú Inmheánach Airgeadais

Freagracht as an gCóras um Rialú Inmheánach Airgeadais

Ar son Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, admhaím an fhreagracht as cinntiú go gcoimeádtar agus go gcuirtear i bhfeidhm córas éifeachtach um rialú inmheánach airgeadais.

Ní fhéadann an córas ach dearbhú réasúnta nach dearbhú iomlán é go ndéantar sócmhainní a chosaint, go ndéantar idirbhearta a údarú agus a thaifeadadh i gceart, agus go ndéantar earráidí nó neamhrialtachtaí ábhartha a chosc nó go mbraithfí iad laistigh de thréimhse thráthúil.

Nósanna Imeachta Lárnacha um Rialú

Ghlac Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta céimeanna chun timpeallacht oiriúnach um rialú a chinntiú trí:

- freagrachtaí bainistíochta a shainiú go soiléir;
- nósanna imeachta foirmiúla a bhunú chun teipeanna suntasachta ar rialú a thaifeadadh agus as gníomh oiriúnach ceartúcháin a chinntiú;
- Coiste Iniúchta a bhunú chun comhairle a thabhairt dom ar mo chuid freagrachtaí as an gcóras um rialú inmheánach airgeadais a chomhlíonadh.

Bhunaigh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta próisis chun rioscaí gnó a aithint agus a luacháil trí:

- nádúr, fairsinge agus impleachtaí airgeadais na rioscaí atá os comhair an chomhlachta a aithint lena n-áirítear fairsinge agus na catagóirí a mheasann sé a bheith inghlactha;
- an chosúlacht go dtiocfaidh rioscaí aitheanta chun cinn a mheas;
- cumas an chomhlachta chun na rioscaí a thagann chun cinn a láimhseáil agus a mhaolú a mheas;
- costais na rialuithe oibriúcháin áirithe a mheas i gcoibhneas leis an sochar atá á fháil.

Tá an córas um rialú inmheánach airgeadais bunaithe ar chreat d'eolas bainistíochta rialta, nósanna imeachta riaracháin lena n-áirítear dualgais a dheighilt, agus córas tairmligin agus freagrúlachta. Áiríonn sé ach go háirithe:

- córas cuimsitheach buiséadaithe le buiséad bliantúil a dhéanann an Príomhfheidhmeannach a athbhreithniú agus a chomhaontú leis an Aire Airgeadais;
- athbhreithnithe rialta ar thuarascálacha airgeadais tréimhsiúla agus bliantúla a shonraíonn feidhmíocht airgeadais de réir réamhaisnéisí;
- spriocanna a leagan chun feidhmíocht airgeadais agus feidhmíocht eile a thomhas;
- treoirínte atá sainmhínithe go soiléir chun infheistíocht chaipitiúil a rialú;
- disciplíní foirmiúla um bainistíocht tionscadail.

Tá feidhm iniúchta inmheánaigh ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, a oibríonn de réir an Chreachód Cleachtais atá leagtha amach sa Chód Cleachtais ar Rialú Comhlachtaí Stáit. Déantar obair ain iniúchta inmheánaigh a threorú ag anailís ar an riosca a bhfuil an Gníomhaireacht nochta dó, agus bíonn pleananna bliantúla iniúchta inmheánaigh bunaithe ar an anailís sin. Déantar an anailís ar riosca agus na pleananna iniúchta inmheánaigh a cheadú ag an bPríomhfheidhmeannach agus na Stiúrthóirí agus a déantar iad a fhaomhadh ag Coiste Iniúchta GBCN. Cuireann an t-Iniúchóir Inmheánach tuairisc ar ghníomhaíocht an iniúchta inmheánaigh ar fáil do lucht bainistíochta Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta agus Coiste Iniúchta GBCN uair amháin sa bhliain ar a laghad. Áiríonn an tuairisc tuairim an Iniúcháin Inmheánaigh i leith dhóthanacht agus éifeachtúlacht an chórais um rialú inmheánach airgeadais.

Ráiteas faoin gCóras um Rialú Inmheánach Airgeadais

(ar lean)

Déantar maoirseacht agus athbhreithniú Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta ar éifeachtúlacht an chórais um rialú inmheánach airgeadais a threorú ag obair an iniúcháir inmheánaigh, na bainisteoirí feidhmiúcháin laistigh den Ghníomhaireacht atá freagrach as an gcreat um rialú airgeadais a fhorbairt agus a choimeád, agus ag tráchtá an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste ina litir bhainistíochta nó i dtuairiscí eile dá chuid.

Athbhreithniú Bliantúil ar Rialuithe

Dearbhaím go ndearna mise, mar Phríomhfheidhmeannach, tar éis dom comhairle a fháil ó Choiste Iniúchta GBCN, athbhreithniú sa bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008, ar éifeachtúlacht an chórais um rialuithe inmheánacha airgeadais.

Michael J. Somers, Chief Executive
National Treasury Management Agency

26 Meitheamh 2009

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur faoi bhráid Thithe an Oireachtais

Rinne mé iniúchadh ar ráitis airgeadais Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 faoin Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990.

Tá na ráitis airgeadais, a ullmhaíodh faoi na polasaithe cuntasáíochta atá leagtha amach iontu, na Polasaithe Cuntasáíochta, ar Ráiteas faoin bhFónamh don Fhíachas Náisiúnta, an Ráiteas faoin bhFiachas Náisiúnta, Ráiteas ar Shreabhadh Airgid an Fhíachais Náisiúnta, an Ráiteas faoin Ghluaiseacht san Fhíachas Náisiúnta, na nótaí bainteacha agus maidir le costais riaracháin, na Polasaithe Cuntasáíochta, an Cuntas Ioncaim agus Cainteachais, an Clár Comhardaithe agus na nótaí bainteacha.

Freagrachtaí na Gníomhaireachta agus an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste Faoi Seach

Tá an Gníomhaireacht freagrach as na ráitis airgeadais a ullmhú de réir an Achta um Gníomhaireacht Bainistíochta Náisiúnta, 1990, agus as cinntiú go bhfuil idirbhearta rialta. Ullmhaíonn an Gníomhaireacht na ráitis airgeadais de réir Cleachtas Cuntasáíochta Éireannaigh a bhfuil Glacadh Ginearálta leis. Tá freagrachtaí na Gníomhaireachta i leith cuntasáíochta leagtha amach sa Ráiteas faoi Fhreagrachtaí na Gníomhaireachta.

Táim freagrach as iniúchadh a dhéanamh ar na ráitis airgeadais de réir na gceanglas ábhartha ó thaobh dlí agus rialúcháin de agus de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta ar Iniúchadh (An Ríocht Aontaithe agus Éire).

Tugaim tuairisc ar mo thuairim maidir le cibé an gcuireann na ráitis airgeadais i láthair i gceart, de réir an Chleachtas Cuntasáíochta a bhfuil Glacadh Ginearálta leis in Éirinn, torthaí oibríochtaí na Gníomhaireachta le haghaidh na bliana agus a cuid iarmhéideanna ag deireadh na blianta. Freisin tugaim tuairisc an é mo thuairim gur coimeádh leabhair chearta cuntais. Ina theannta sin, sonraím an réitíonn na ráitis airgeadais leis na leabhair cuntais.

Tugaim tuairisc ar aon tarlúint ábhartha áit nár baineadh úsáid as airgead le haghaidh an chuspóra a bhí i gceist nó áit nach réitíonn na hidirbhearta leis na húdaráis atá á rialú.

Freisin tuairiscím an bhfuair mé an t-eolas agus na míniúcháin go léir a bhí riachtanach chun críocha m'iniúchta.

Déanaim athbhreithniú chun socrú an léiríonn an Ráiteas faoin gCóras um Rialú Inmheánach Airgeadais comhlíonadh na Gníomhaireachta leis an gCód Cleachtas um Rialú Comhlachtaí Stáit agus tugaim tuairisc ar aon tarlúint ábhartha áit nach ndéanann sé amhlaidh, nó ma tá an ráiteas míthreorach nó mura réitíonn sé le heolas eile atá agam mar thoradh ar m'iniúchadh ar na ráitis airgeadais. Ní cheanglaítear orm a mheas an gclúdaíonn an Ráiteas faoin gCóras um Rialú Inmheánach Airgeadais gach riosca agus rialú airgeadais, ná teacht ar thuairim maidir le héifeachtúlacht na nósanna imeachta maidir le riosca agus rialú.

Bunús Thuairim an Iniúchta

Agus mé ag cleachtadh mo fheidhme mar Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, rinne mé iniúchadh ar na ráitis airgeadais de réir na gCaighdeán Náisiúnta ar Iniúchadh (an Ríocht Aontaithe agus Éire) a d'eisigh an Bord um Chleachtas Iniúcháireachta agus trí bhreathnú ar na cúinsí sonracha a ghabhann leis na comhlachtaí Stáit maidir le hiad a bhainistiú agus a oibriú. Áiríonn iniúchadh scrúdú, ar bhonn tástála, ar fhianaise a bhaineann le méideanna agus nochtadh agus rialtacht na n-idirbheart airgeadais atá ar áireamh san ráitis airgeadais. Áiríonn sé freisin meastúchán ar na meastacháin agus na breithiúnais mhóra a rinneadh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú, agus an bhfuil na polasaithe cuntasáíochta oiriúnach do chúinsí na Gníomhaireachta, an gcuirtear i bhfeidhm go comhsheasmhach iad agus an ndéantar iad a nochtadh go dóthanach.

Bheartaigh mé agus rinne mé m'iniúchadh chun an t-eolas agus na míniúcháin go léir a fháil a mheas mé a bheith riachtanach chun dóthain fianaise a thabhairt dom agus chun dearbhú iomlán a thabhairt go bhfuil na ráitis airgeadais saor ó mhíráiteas ábhartha, bíodh gurbh í calaíocht nó neamhrialtacht nó earráid eile a bhí freagrach as. Agus mé ag teacht ar mo thuairim rinne mé luacháil ar dhóthanacht iomlán i gcás chur i láthair an eolais sna ráitis airgeadais.

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur faoi bhráid Thithe an Oireachtais (ar lean)

Tuairim

Is é mo thuairim ná go gcuireann na ráitis airgeadais i láthair i gceart, de réir Cleachtas Cuntasáíochta a bhfuil Glacadh Ginearálta leis in Éirinn, torthaí oibríochtaí na Gníomhaireachta don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 agus a cuid iarmhéideanna ag an dáta sin.

Is é mo thuairim ná gur choimeád Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta leabhair chearta cuntais. Réitíonn na ráitis airgeadais leis na leabhair cuntais.

John Buckley
Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste
30 Meitheamh 2009

Polasaithe Cuntasaíochta

Cúlra

Bunaíodh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (GBCN) faoi Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990 chun feidhm Bhainistíochta an Chisteáin Náisiúnta a chomhlíonadh ar son aon Aire Airgeadais chomh maith le haon feidhmeanna a d'fhéadfadh an Rialtas a tharláil di.

Baineann na ráitis airgeadais atá leagtha amach ar leathanach 54 go 64 le Fhíachas Náisiúnta na hÉireann. D'fhaomh an tAire Airgeadais foirm na ráiteas faoi Alt 12 den Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990.

Bunús na Cuntasaíochta

Is é an bonn tomhais ar glacadh leis ná costas stairiúil ach amháin áit a bhfuil a mhalairt sonraithe. Aithnítear idirbhearta agus bonn airgid na cuntasaíochta á úsáid.

Is é atá sa Ráiteas faoin bhFíachas Náisiúnta ná ráiteas ar mhéideanna iomlána na bpríomhshuímeanna a thóg Éire ar iasacht nach raibh aisíochta ag deireadh na bliana, lúide sócmhainní insóinseáilte a bhí ar fáil chun na dliteanais sin a fhuascailt ar an dáta céanna. Faoi reachtanna éagsúla déanann an tAire Airgeadais iasachtaí ag an Stát agus ag gníomhaireachtaí eile a ráthú. Níl na ráthaíochtaí sin san áireamh sna ráitis airgeadais seo.

Tréimhse Tuairiscithe

Is í an tréimhse tuairiscithe ná an bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008.

Airgeadra Tuairiscithe

Is é an t-airgeadra tuairiscithe ná an EURO, atá sonraithe ag an tsiombail €.

Fáltais agus Íocaíochtaí

Déantar taifead ar fháltais agus íocaíochtaí a bhaineann leis an bhFíachas Náisiúnta trí Chuntas an Stáitchiste, Cuntais Imreítigh Airgeadra Eachtraigh agus an Cuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla (CSRA) nuair a fhaightear an t-airgead nó nuair a dhéantar an íocaíocht.

Luacháil Dlíteanas

Déantar iarmhéideanna féich a thairfeadh ag parluach fuascailte.

Díorthaigh

Téitear isteach i gcomhaontuithe malairte agus ionstraimí airgeadais eile chun críocha fálaithe mar chuid den bhainistíocht ar an bhFíachas Náisiúnta. Aithnítear torthaí na ngníomhaíochtaí fálaithe sin atá nasctha le hidirbhearta sonracha iasachta de réir na n-idirbhearta forluiteach. Áirítear na sreabhaidh glanchiste a thagann chun cinn ar ghníomhaíochtaí fálaithe nach bhfuil nasctha le bearta sonracha iasachta i gcostais fónaimh an fhíachais nuair a fhaightear cistí nó nuair a dhéantar íocaíocht. Áit a gcuirtear deireadh le malairtí agus a n-íompraítear go hionstraimí malairte eile iad bíonn tionchar ag na sreabhaidh ciste ar fhónamh an fhíachais de réir théarmaí na hionstraime athbhreithnithe.

Airgeadraí Eachtracha

Aistrítear fáltais agus íocaíochtaí in airgeadraí eachtracha go Euro ag na rátaí malairte atá i bhfeidhm ar dháta an idirbhearta. Aistrítear dliteanais agus sócmhainní in airgeadraí eachtracha go Euro ag na rátaí malairte atá i bhfeidhm ag deireadh na bliana.

Ráiteas faoin bhFónamh don Fhíachas Náisiúnta

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

		2008	2007
		Costas Iomlán	Costas Iomlán
	Nótaí	€000	€000
Ús Íochta			
Fiach Meántéarmach / Fadtéarmacha*	2	1,444,843	1,379,282
Fiach Gearrthéarmach**	3	254,937	212,046
Scéimeanna Náisiúnta Coigiltis	4, 10	210,658	210,562
Gluaiseachtaí Eile	5	2,441	11,769
Íocaíochtaí Cistí Fiachmhúchta	6	487,977	465,571
Táillí agus Costais	7	32,570	25,793
Costais GBCN		34,552	30,899
Ús faighte ar thaiscí leis an mBanc Ceannais agus bainc eile		(368,432)	(194,840)
Costas Iomlán Fónaimh	1	<u>2,099,546</u>	<u>2,141,082</u>

* Is é atá i bhFiach Meántéarmach/Fadtéarmach ná fiach a raibh aibíocht tosaigh de bhreis is aon bhliain amháin aige

** Is é atá i bhFiach Gearrthéarmach ná fiach a raibh aibíocht tosaigh nach sáraíonn aon bhliain amháin aige

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 58 go dtí 64.

Ráiteas faoin bhFíachas Náisiúnta

31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 € milliún	2007 € milliún
Fíach Meántéarmach / Fadtéarmach *			
Bannaí Rialtas na hÉireann liostaithe ar			
Stocmhalartán na hÉireann		41,863	30,946
Eisiúintí Banna Poiblí Eile			
Rialtas na hÉireann		-	35
lasachtaí Bhanc Infheistíochta na hEorpa		29	112
Nótaí Meántéarmacha		439	400
Fíach Ilchineálach		<u>15</u>	<u>69</u>
	8	42,346	31,562
Fíach Gearrthéarmach **			
Páipéar Tráchtála	9	21,783	3,286
lasachtaí ó Chistí faoi smacht			
an Aire Airgeadais	16	<u>2,605</u>	<u>2,258</u>
		24,388	5,544
Scéimeanna Náisiúnta Coigiltis			
Cairteacha Coigiltis		2,533	2,223
Bannaí Coigiltis		1,952	1,675
Tráthchoigiltí		432	409
Stampaí Coigiltis		2	2
Duaisbhannaí		<u>804</u>	<u>632</u>
	10	<u>5,723</u>	<u>4,941</u>
		72,457	42,047
Lúide Sócmhainní Insóinseáilte	11	<u>(22,059)</u>	<u>(4,487)</u>
Fíachas Náisiúnta	13	<u>50,398</u>	<u>37,560</u>

* Is é atá i bhFíach Meántéarmach/Fadtéarmach ná fíach a raibh aibíocht tosaigh de bhreis is aon bhliain amháin aige

** Is é atá i bhFíach Gearrthéarmach ná fíach a raibh aibíocht tosaigh nach sáraíonn aon bhliain amháin aige

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 58 go dtí 64.

Ráiteas Sreabhadh Airgid An Fhíachais Náisiúnta

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	2008 €000	2007 €000
Gluaiseacht in iarmhéideanna an Stáitchiste:		
Iarmhéid Oscailte i gCuntas an Stáitchiste (nóta 11)	3,996,063	3,587,242
Gníomhaíocht Taisce (nóta 17)	(300,000)	(490,000)
Gníomhaíocht Iasachta (féach thíos)	<u>30,287,429</u>	<u>2,517,980</u>
	33,983,492	5,615,222
Barrachas/(Easnamh) an Stáitchiste	<u>(12,714,478)</u>	<u>(1,619,159)</u>
Iarmhéid Dúnta i gCuntas an Stáitchiste (nóta 11)	<u>21,269,014</u>	<u>3,996,063</u>

	Fáltais* €000	Íocaíochtaí* €000	2008 Glanmhéid €000	2007 Glanmhéid €000
Gníomhaíocht Iasachta				
Bannaí Rialtais na hÉireann liostaithe ar Stocmhalartán na hÉireann	14,251,598	(3,405,744)	10,845,854	(288,659)
Eisiúintí Bannaí Poiblí Eile Rialtais na hÉireann	-	(35,242)	(35,242)	-
Iasachtaí Bhanc Infheistíochta na hEorpa	-	(74,575)	(74,575)	-
Fiach Ilchineálach	7,229	(11,121)	(3,892)	(893)
Páipéar Tráchtála	171,283,883	(152,858,535)	18,425,348	3,179,775
Cairteacha Coigiltis	770,622	(460,001)	310,621	7,729
Bannaí Coigiltis	813,242	(535,957)	277,285	(33,863)
Tráthchoigiltí	114,159	(90,623)	23,536	14,140
Duaisbhannaí	276,434	(104,600)	171,834	42,705
Iasachtaí ó Chistí an Aire	<u>26,937,289</u>	<u>(26,590,629)</u>	<u>346,660</u>	<u>(402,954)</u>
Gníomhaíocht Iomlán Iasachta	214,454,456	(184,167,027)	30,287,429	2,517,980
Gníomhaíocht Taisce (nóta 17)	<u>52,308,000</u>	<u>(52,608,000)</u>	<u>(300,000)</u>	<u>(490,000)</u>
Gníomhaíocht Iomlán	<u>266,762,456</u>	<u>(236,775,027)</u>	<u>29,987,429</u>	<u>2,027,980</u>

	Fáltais* €000	Íocaíochtaí* €000	2008 Glanmhéid €000	2007 Glanmhéid €000
Cuntas an Stáitchiste	253,287,869	(229,533,401)	23,754,468	1,605,947
Airgeadra Eachtrach				
Cuntais Imréitigh (nóta 15)	<u>13,474,587</u>	<u>(7,241,626)</u>	<u>6,232,961</u>	<u>422,033</u>
	<u>266,762,456</u>	<u>(236,775,027)</u>	<u>29,987,429</u>	<u>2,027,980</u>

* Is ionann fáltais agus íocaíochtaí agus oll-luach na gníomhaíochta iasachta, lena n-áirítear tar-rolladh fiaich

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 58 go dtí 64.

Ráiteas faoin Ghluaiseacht san Fhíachas Náisiúnta

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	2008 €000	2007 €000
Fíachas Náisiúnta Oscailte	37,559,513	35,917,567
Méadú ar an bhFíachas Náisiúnta (ainmniúil)	<u>12,838,675</u>	<u>1,641,946</u>
Fíachas Náisiúnta Dúnta	<u>50,398,188</u>	<u>37,559,513</u>
Méadú ar an bhFíachas Náisiúnta (ainmniúil) léirithe ag:		
(Barrachas)/Easnamh Státhchiste	12,714,478	1,619,159
Éifeacht gluaiseachtaí i rátaí malairte eachtraí	51,767	(22,394)
Tráinsí bannaí: glanlaghdú/(glanbharrachas) na bhfáltas thar dhliteanas ainmniúil	71,814	44,987
Cealúcháin bannaí: glanlaghdú/(glanbharrachas) an chostas cealúcháin thar dhliteanas ainmniúil	217	202
Gluaiseacht in iarmhéid reatha an CSRA (nóta 11)	408	(8)
Gluaiseachtaí ainmniúla eile	(9)	-
	<u>12,838,675</u>	<u>1,641,946</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 58 go dtí 64.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

1. Costas Iomlán Fónaimh

	Nótaí	Gearrtha ar Chuntais Imréitigh Airgeadra Eachtraigh €000	Gearrtha ar Lárchiste €000	Gearrtha ar CSRA €000	Iomlán Fónamh 2008 €000
Ús Íochta					
Fiach Meántéarmach / Fadtéarmach	2	14,062	120,446	1,310,335	1,444,843
Fiach Gearrthéarmach	3	41,302	200,035	13,600	254,937
Náisiúnta Coigiltis	4,10	-	64,673	145,985	210,658
Gluaiseachtaí Eile	5	6,176,725	(6,518,028)	343,744	2,441
Íocaíochtaí Cistí Fiachmhúctha	6	-	-	487,977	487,977
Táillí agus Costais	7	275	32,295	-	32,570
Costais GBCN		597	33,955	-	34,552
Ús faighte ar thaiscí leis an mBanc Ceannais agus bainc eile		-	-	(368,432)	(368,432)
		6,232,961	(6,066,624)	1,933,209	2,099,546
Gluaiseacht Idirchuntais		-	1,932,801	(1,932,801)	-
Glanairgead íochta		6,232,961	(4,133,823)	408	2,099,546

2. Ús ar Fhíach Meántéarmach / Fadtéarmach

	Costas Iomlán 2008 €000	Costas Iomlán 2007 €000
Bannaí Rialtas na hÉireann liostaithe ar Stocmhalartán na hÉireann	1,410,587	1,349,691
Eisiúintí Bannaí Poiblí Eile Rialtas na hÉireann	4,219	4,706
Láithrithe Príobháideacha	-	-
Iasachtaí Bhanc Infheistíochta na hEorpa	8,020	8,922
Nótaí Meántéarmacha	15,471	16,635
Fiach Ilchineálach	6,546	(672)
	1,444,843	1,379,282

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

3. Ús ar Fhíach Gearrthéarmach

	Costas Iomlán	Costas Iomlán
	2008	2007
	€000	€000
Páipéar Tráchtála	215,224	170,881
lasachtaí ó Chistí faoi smacht an Aire Airgeadais	<u>39,713</u>	<u>41,165</u>
	<u>254,937</u>	<u>212,046</u>

4. Ús ar Scéimeanna Náisiúnta Coigiltis

	Costas Iomlán	Costas Iomlán
	2008	2007
	€000	€000
Cairteacha Coigiltis	214,765	305,164
Bannaí Coigiltis	55,007	97,864
Tráthchoigiltí	21,795	29,509
Duaiseanna i dtaobh Duaisbhannaí	20,260	15,944
An Cúlchiste Mionchoigiltis (nóta 10)	<u>(101,169)</u>	<u>(237,919)</u>
	<u>210,658</u>	<u>210,562</u>

Áirítear le hÍocaíochtaí as Ús ar an Scéim Náisiúnta Coigiltis i 2008 aistriúcháin chuig Ciste na gCuntas Díomhaoín i dtaobh ús caipitlithe fabhráithe ar mhéideanna áirithe a measadh a bheith díomhaoín ag An Post faoin Acht um Chuntais Dhíomhaoine 2001. Seo a leanas na glanmhéideanna úis a bhí le haistriú i 2008:

	2008
	€000
Cairteacha Coigiltis	(6,652)
Bannaí Coigiltis	63
Tráthchoigiltí	<u>(51)</u>
	<u>(6,640)</u>

5. Gluaiseachtaí Eile

Mar chuid dá sainchuspóir, glacann GBCN páirt i raon d'idirbhearta um bainistiú fiaich lena n-áirítear díorthaigh (féach nóta 12). Léiríonn an figiúr seo na glansreabhaidh airgid a bhaineann leis na gníomhaíochtaí sin.

6. Íocaíochtaí Ciste Fiachmhútha

Faoin Acht Airgeadais 1950, soláthraíodh méideanna sonraithe chun an fiach a fhuascailt. Seo a leanas na suimeanna a soláthraíodh agus a cuireadh i bhfeidhm i 2008:

	2008
	€000
An Cuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla (Nóta 14)	<u>487,977</u>

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

7. Táillí agus Costais

	Costas Iomlán	Costas Iomlán
	2008	2007
	€000	€000
Costais Bhannaí Rialtas na hÉireann	-	-
Costais Cairteacha Coigiltis	5,837	5,092
Costais Duaisbhannaí	8,598	7,357
Costais Bannaí Coigiltis	5,147	4,715
Costais Tráthchoigiltí	1,821	1,677
Costais Stampaí Coigiltis	528	1,042
Costais Iasachtaí	<u>10,639</u>	<u>5,910</u>
	<u>32,570</u>	<u>25,793</u>

8. Fiach Meántéarmach / Fadtéarmach

Seo a leanas próifíl aibíochta an Fhíoch Mheántearmaigh/Fhadtéarmaigh, ag tógáil san áireamh na hidirbhearta maidir le bainistiú cisteáin a chuaigh an Ghníomhaireacht isteach iontu: -

	Amhail ar	Amhail ar
	31 Nollaig	31 Nollaig
	2008	2007
	€ milliún	€ milliún
Fiach dlite le haisíoc laistigh de 1 bhliain amháin	5,101	141
Fiach dlite le haisíoc laistigh de 2 bhliain agus 5 bliana	11,242	6,330
Fiach dlite le haisíoc in breis is 5 bliana	<u>26,003</u>	<u>25,091</u>
	<u>42,346</u>	<u>31,562</u>

9. Páipéar Tráchtála

Eisíonn GBCN páipéar tráchtála Gearrthéarmach um aibíochtaí suas go 1 bhliain amháin chun cistí Gearrthéarmacha a ardú ó na margaí airgid idirnáisiúnta. Baintear úsáid as na fáiltais chun an t-easnamh sa Státchiste a mhaoiniú agus mar mhaoiniú idirlinne chun fiach fadtéarmach a athsholáthar agus chun críocha eile i leith bainistiú leachtacha. D'fhéadfadh go mbeadh iasachtaí i raon d'airgeadraí, ach déantar gach iasacht neamh-euro a mhalartú siar go euro agus conarthaí malairte eachtraí á n-úsáid. Bhain GBCN úsáid as eisiúint páipéar tráchtála gearrthéarmach chun iarmhéideanna airgid an Státchiste a neartú ag deireadh 2008.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

10. Scéimeanna Náisiúnta Coigiltis

I 2008 ba í an ollfócaíocht úis ar na scéimeanna coigiltis ná €311 milliún, ach nuair a cuireadh an fóstarraingt de €101 milliún ón gCúlchiste Mionchoigiltis chun sochair an Lárchiste, ba é an glanchostas úis ná €210 milliún.

Tá na méideanna atá léirithe i dtaobh Cairteacha Coigiltis, Tráthchoigiltí, Bannaí Coigiltis agus Duaisbhannaí glan ó €14.7 milliún (2007: €10.3 milliún) is iarmhéideanna airgid iad atá á gcoimeád ag An Post, Permanent TSB Bank agus an Chuideachta Duaisbhannaí. Gníomhaíonn An Post agus an Chuideachta Duaisbhannaí mar an cláraithe do na scéimeanna faoi seach.

Toisc go n-ullmhaítear na ráitis airgeadais seo ar bhonn airgid, ní áiríonn na dlíteanais an tsuim €653 milliún (2007: €780 milliún), arb é an meastachán ar mhéid an úis fhabhráithe ar 31 Nollaig 2008 agus i dtaobh Bannaí Coigiltis, Cairteacha Coigiltis agus Tráthchoigiltí.

Foráileadh le hAlt 160 den Acht Airgeadais 1994 chun ciste a bhunú a dtabharfar an Cúlchiste Mionchoigiltis air. Foráileadh leis chun €76 milliún a íoc isteach sa chiste i 1994 agus i ngach bliain ina dhiaidh sin le haghaidh suimeanna den sórt sin, más ann dóibh, de réir mar a d'fhéadfadh an tAire Airgeadais a chinneadh. Áit a dtarlaíonn in aon bhliain féilire go sáraíonn fócaíocht úis ar sóinseálacha mionchoigiltis 11 fán gcéad den ús iomlán a fabhraíodh ar choigiltis den sórt sin ag deireadh na bliana féilire díreach roimhe, is féidir acmhainní an chiste a chur i bhfeidhm chun an oiread sin de na híocaíochtaí úis úd a sháraíonn 11 fán gcéad, mar chéatadán den ús iomlán luaite a fabhraíodh. Ba é an fórchostas úis don Stáitchiste le haghaidh 2008 ná 27.01% fán gcéad den ús €780 milliún a fabhraíodh ar an 31 Nollaig 2007.

	€ milliún
Ús fabhraíthe measta ar 31 Nollaig 2008	653
larmhéid an Chúlchiste Mionchoigiltis ar 1 Eanáir 2008	(344)
Méid curtha i bhfeidhm i rith 2008 (Nóta 4)	<u>101</u>
larmhéid an Chúlchiste Mionchoigiltis ar 31 Nollaig 2008 (Nóta 16)	<u>(243)</u>
Ús fabhraíthe measta nár soláthraíodh dó ar 31 Nollaig 2008	<u>410</u>

Aistrítear an t-iarmhéid sa Chiste chuig an Stáitchiste mar chuid de na hiasachtaí ó chistí faoi smacht an Aire Airgeadais.

11. Sócmhainní Leachtacha

	Iarmhéid Oscailte ar 1 Eanáir 2008 €000	Gluaiseachtaí le linn 2008 €000	Iarmhéid Dúnta ar 31 Nollaig 2008 €000
Cuntas an Stáitchiste	3,996,063	17,272,951	21,269,014
An Cuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla			
larmhéid Reatha (nóta 14)	842	(408)	434
Taiscí Bainc	<u>490,000</u>	<u>300,000</u>	<u>790,000</u>
	<u>4,486,905</u>	<u>17,572,543</u>	<u>22,059,448</u>

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

12. Díorthaigh

Toisc go bhfuil an Gníomhaireacht freagrach as fiach nua a eisiúint agus seanfhiach atá ag aibiú a aisíoc, i dteannta le ráta úis agus próifíl airgeadra phunann iomlán an fhéich a bhainistiú, tá bainistíocht riosca mar ghné lárnach agus ríthábhachtach de ghnó na Gníomhaireachta. Is iad na príomhchatagóirí riosca a éiríonn as gníomhaíochtaí na Gníomhaireachta ná riosca leachtachta, riosca margaidh, riosca creidmheasa contrapháirtí agus riosca oibriúcháin. Sna réimsí sin go léir tá polasaithe agus nósanna imeachta cuimsitheacha ag an nGníomhaireacht chun an riosca atá i gceist a thomhas agus a bhainistiú

Riachtanas mór atá ag an nGníomhaireacht ná cinntiú go mbeifear riachtanais mhaoinithe don todhchaí a riar i gcónaí. I ndeireadh na dála is é an tasc is ríthábhachtaí atá le déanamh ag an nGníomhaireacht ná leachtacht a chosaint. Féadann rioscaí do leachtacht an Fhíachais Náisiúnta a theacht chun cinn ó imeachtaí intíre, ná ó imeachtaí lasmuigh d'Éirinn de bharr an ardleibhéal nascachta idir margáí. Is é an príomhbhealach a ndéanann an Gníomhaireacht an riosca sin a bhainistiú ná an méid dliteanas a aibíonn ag aon uair faoi leith a rialú. Déantar é sin atreisiú ag gníomhaíochtaí na Gníomhaireachta agus í ag leanúint uirthi ag forbairt bonn infheisteoirí idirnáisiúnta atá feasach agus éagsúlaithe, ag coimeád a láithreachta i ngach mórmhargadh caipitiúil agus ag leathnú an raon ionstraimí féich a úsáideann sí.

Is é atá i riosca margaidh ná an riosca go dtiocfadh méadú ar chostais as fónamh d'fhiachas agus ar luach margaidh iomlán an fhiachais de bharr athruithe ar rátaí úis margaidh nó rátaí malairte. Ní mór don Gníomhaireacht féachaint chuig cuspóirí meántéarmacha agus Gearrthéarmacha mar gheall ar an gcúram atá leagtha uirthi as ní hamháin rialú a dhéanamh ar chostais as fónamh d'fhiachais atá ag druidim le lántéarma ach rialú a dhéanamh freisin ar luach reatha gach íocaíocht príomhshuime agus úis amach anseo. Bíonn iasachtaí rátaí úis sheasta faoi réir riosca luachála margaidh i gcás laghdú ar rátaí úis. Cé go bhfuil riosca níos lú ó thaobh luachála margaidh de ag baint leo ná mar a bhaineann le fiachas ráta sheasta, tá riosca níos airde ag baint le hiasachtaí ráta chomhlúthaigh maidir leis an gcostas airgeadais láithreach as fónamh don fhiachas. Ní mór an comhardú idir dliteanais ráta sheasta agus ráta chomhlúthaigh a bhainistiú do na punainn euro agus airgeadra eachtraigh. Déantar an nochtadh do riosca maidir le rátaí úis agus airgeadra a theorannú trí comhchruinniú airgeadra agus ráta úis na punainne a theorannú. Tá teorannacha cainníochtúla sonracha i bhfeidhm chun riosca margaidh a rialú; tugtar tuairisc rialta ar nochtadh de réir na dteorannacha sin do bhainisteoirí punainn agus don bhainistíocht shinsearach. Féachann an Gníomhaireacht chuig an trádmalartú is fearr a bhaint amach idir costas agus riosca le himeacht ama. Toisc go dtagann athrú ar choinníollacha i margáí airgeadais déantar ráta úis cuí agus próifíl airgeadra an na punainne a athmheasúinú.

Éiríonn nochtadh do riosca creidmheasa contrapháirtí as díorthaigh, taiscí agus idirbhearta airgeadra eachtraigh. Déantar leibhéal an riosca creidmheasa a íoslaghdú trí dhéileáil le contrapháirtí a bhfuil seasamh ardú acu ó thaobh creidmheasa de amháin. Soláthraíonn nósanna imeachta chun teorannacha riosca a fhaomhadh do gach contrapháirtí agus tugtar tuairisc ar nochtadh ar bhonn laethúil don bhainistíocht. Tugtar faoi athbhreithniú tréimhsiúil ar theorannacha chun athruithe ar sheasamh creidmheasa na gcontrapháirtithe nó ar imeachtaí eacnamaíochta agus polaitiúla a thógáil san áireamh.

Bunaíodh rialuithe cuimsitheacha chun cinntiú go ndéantar rioscaí oibriúcháin a bhainistiú ar bhealach críonna. Áirítear leis na rialuithe sin dualgais a dheighilt idir déileáil, próiseáil, íocaíochtaí agus tuairisciú.

Mar chuid dá straitéis um bainistiú riosca baineann an Gníomhaireacht úsáid as meascán de dhíorthaigh lena n-áirítear malairtí rátaí úis, malairtí airgeadra agus conarthaí airgeadra eachtraigh. Léirítear sa tábla seo a leanas luach ainmniúil na n-ionstraimí a úsáideadh agus a luach reatha.

	31 Nollaig 2008		31 Nollaig 2007	
	Ainmniúil € milliún	Luach Reatha € milliún	Ainmniúil € milliún	Luach Reatha € milliún
Malairtí Ráta Úis	280	(10)	354	(5)
Malairtí Airgeadra & Conarthaí Airgeadra Eachtraigh	<u>7,395</u>	<u>(64)</u>	<u>1,068</u>	<u>(62)</u>
	<u>7,675</u>	<u>(74)</u>	<u>1,422</u>	<u>(67)</u>

Déantar Luach Reatha ionstraime a shocrú trí úsáid a bhaint as ráta úis cuí chun gach sreabhadh airgid amach anseo a lascainiú dá luach reatha.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

13. Fhíachas Náisiúnta

Déanann an Ghníomhaireacht riosca airgeadra eachraigh an Fhíachais Náisiúnta a fhálú trí réamhchonarthaí airgeadra eachraigh agus malairtí airgeadra a úsáid. Seo a leanas comhdhéanamh airgeadra an Fhíachais Náisiúnta, agus na hidirbhearta sin á dtógáil san áireamh: -

	Amhail ar 31 Nollaig 2008 € milliún	Amhail ar 31 Nollaig 2007 € milliún
Ionstraimí Féich		
Euro*	43,129	36,564
US \$	5,148	702
Punt Sterling	768	264
Yen na Seapáine	313	75
Franc na hEilvéise	875	-
Krona na Sualainne	44	-
	<u>50,277</u>	<u>37,605</u>
Conarthaí Airgeadra Eachraigh & Malairte		
Euro	7,394	1,000
US \$	(5,243)	(706)
Puint Steirling	(777)	(263)
Yen na Seapáine	(316)	(76)
Franc na hEilvéise	(892)	(0)
Krona na Sualainne	(45)	(0)
	<u>121</u>	<u>(45)</u>
Fhíachas Náisiúnta	<u>50,398</u>	<u>37,560</u>

* Tá an figiúr seo glan ó sócmhainní leachtacha amhail ar 31 Nollaig 200, ba é sin ná €22,059 milliún (31 Nollaig 2007: €4,487 milliún)

14. An Ciste Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla

Úsáidtear an cuntas seo chun taifead a dhéanamh ar:

(a) Íocaíochtaí úis agus príomhshuime as blianacht bhliantúil a dearadh chun iasachtaí a amhúchadh do chaipiteal vótáilte faoi alt 22 (7) den Acht Airgeadais, 1950;

(b) fáltais agus íocaíochtaí áirithe ag éirí as fónamh idirbhearta um fónamh d'fhíachas agus bainistiú fiachais atá údaraithe ag alt 67(8) den Acht Airgeadais, 1988 agus alt 54(7) den Acht Airgeadais, 1970.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

15. 15. Cuntais Imréitigh Airgeadra Eachtraigh

		€000
larmhéid amhail ar 1 Eanáir 2008		NIL
Ús taisce íochta		
Méideanna faighte faoin Acht Airgeadais 1988 [A67 (8)]	7,653,479	
Méideanna íochta faoin Acht Airgeadais [A54 (7)]	<u>(13,830,204)</u>	(6,176,725)
Fáltais Iasachtaí Airgeadra Eachtraigh	13,474,587	
Íocaíochtaí Iasachtaí Airgeadra Eachtraigh	<u>(7,241,626)</u>	6,232,961
Ús íochta ar Iasachtaí Airgeadra Eachtraigh (nóta 1)		
- Fiach Meántéarmach / Fadtéarmach	(14,062)	
- Fiach Gearrthéarmach	<u>(41,302)</u>	(55,364)
Costais Íocaíochtaí Airgeadra Eachtraigh (nóta 1)		(275)
Costais GBCN		<u>(597)</u>
larmhéid amhail ar 31 Nollaig 2008		<u>NIL</u>

16. Iasachtaí ó Chistí faoi smacht an Aire Airgeadais

Is iad na cistí seo ná iasachtaí Gearrthéarmacha ón Stáitchiste “bhealaí agus modhanna” chun ceanglais Stáitchiste a mhaoiniú as roinnt cistí faoi smacht an Aire Airgeadais.

	Amhail ar 31 Nollaig 2008 € milliún	Amhail ar 31 Nollaig 2007 € milliún
Banc Taisce an Phoist	1,545	1,157
An Cúlchiste Mionchoigiltis	243	344
Ulysses Securitisation plc	127	127
An Ciste Infheistíochta Airgid Taisce	<u>690</u>	<u>630</u>
	<u>2,605</u>	<u>2,258</u>

17. Gníomhaíochtaí Taisce

Cuireann GBCN taiscí um aibíochtaí suas go 1 bhliain amháin chun críocha leachtacht a bhainistiú.

Ráitis Airgeadais Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta – Cuntas Riaracháin

Don Bhliain Dar Chríoch 31 Nollaig 2008

<u>Polasaithe Cuntasaíochta</u>	<u>66</u>
<u>Cuntas Ioncaim agus Caiteachais</u>	<u>68</u>
<u>Ráiteas ar Iomlán na nGnóthachan & na gCailteanas Aitheanta</u>	<u>68</u>
<u>Clár Comhardaithe</u>	<u>69</u>
<u>Nótaí leis na Ráitis Airgeadais</u>	<u>70 – 76</u>

Polasaithe Cuntasaíochta

Cúlra

Bunaíodh Gníomhaireacht Náisiúnta an Chisteáin Náisiúnta, 1990 chun feidhm iasachtaí agus bainistiú an Fhiachais Náisiúnta a chomhlíonadh ar son aon Aire Airgeadais chomh maith le haon feidhmeanna eile a d'fhéadfadh an Rialtas a tharmligean di.

Tá eolas maidir le Fiachas Náisiúnta na hÉireann ar áireamh ar leathanach 54 go 64. Tá eolas airgeadais maidir leis an nGníomhaireacht í féin leagtha amach ar leathanach 66 go 76.

Faoi Alt 11 den Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990 “déanfar na caiteachais a thabhoídh an Gníomhaireacht ag comhlíonadh a feidhmeanna a mhuirearú ar an bPríomh-Chiste nó ar a thoradh fáis agus a íoc amach as sin”

Airgeadra Tuairiscithe

Is é an t-airgeadra tuairiscithe ná an EURO, atá sonraithe ag an tsiombail €.

Bunús na Cuntasaíochta

Ullmhaíodh na ráitis airgeadais ar bhonn fabhrúithe faoi choinbhinsiún an chostais stairiúil. D'fhaomh an tAire Airgeadais foirm na ráiteas airgeadais faoi Alt 12 den Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990.

Sócmhainní Seasta agus Dímheas

Sonraítear sócmhainní seasta ag costas lúide dímheas carntha. Baintear dímheas as sócmhainní seasta trí thráthchodanna bliantúla thar a saol úsáideach measta.

Léasú

Gearrtar cíós faoin léasa oibriúcháin ar an gcuntas ioncaim agus caiteachais ar bhonn fabhrúithe.

Pinsin

Oibríonn an Gníomhaireacht scéim pinsin Sochar Sainithe d'fhostaithe áirithe agus tugann sé ranníocaíochtaí do Chuntais Choigiltis Scoir Pearsanta (PRSA) d'fhostaithe eile. Maoinítear ranníocaíochtaí ó bhuiséad riaracháin na Gníomhaireachta.

Tugtar cuntais i gcostais pinsin faoin Scéim Sochar Sainithe faoi FRS 17. Déantar sócmhainní scéime pinsin a thomhas ag luach cóir. Déantar dliteanais scéime pinsin a thomhas ar bhonn achtúireach tríd an modh aonaid tuartha a úsáid. Cuirtear barrachas dliteanais scéime thar shócmhainní scéime i láthair ar an gClár Comhardaithe mar dhliteanas. Seasann maoiniú pinsin siarchurtha don sócmhainn chomhfhreagrach atá le haisghabháil ón Lárchiste amach anseo.

Tá an táille pinsin Sochar Sainithe sa Chuntas Ioncaim agus Caiteachais comhdhéanta den chostas seirbhíse reatha agus an costas seirbhíse ón am atá thart móide an difríocht idir an toradh ionchais ar shócmhainní scéime agus an costas úis ar dhliteanais scéime. Aithnítear méid a fhreagraíonn don táille pinsin mar ioncam atá inghnóthaithe ón Lárchiste amach anseo.

Aithnítear gnóthachain agus cailteanais achtúireacha a éiríonn as athruithe ar thoimhdí achtúireachta agus as barrachais agus easnaimh taithí sa Ráiteas ar lomlán na nGnóthachan agus na gCailteanas Aitheanta don bhliain ar tharla siad inti agus aithnítear athrú comhfhreagrach mar mhéid atá inghnóthaithe ón Lárchiste.

Polasaithe Cuntasaíochta (ar lean)

Pinsin (ar lean)

Aithnítear an costas as ranníocaíochtaí ag an nGníomhaireacht do PRSAanna mar tháille sa Chuntas Riaracháin don bhliain airgeadais a mbaineann an tseirbhís fostaithe léi.

Athraíodh cur i láthair eolais i dtaobh an Scéim Sochar Sainithe i nóta 7 i 2008 chun athruithe ar FRS 17 a léiriú agus athshonraíodh na figiúir chomparáideacha le haghaidh 2007 ar bhonn comhsheasmhach.

Bogearraí

Gearrtar costais bogearraí ríomhaire ar an gcuntas ioncaim agus caiteachais sa tréimhse a mbaineann siad léi.

Cuntais Caipitil

Léiríonn an cuntas caipitil fáltais ón Lárchiste, a leithdháileadh chun sócmhainní seasta a cheannach. Déantar na fáltais a amúchadh ar aon líne le dímheas ar an sócmhainní seasta bainteacha.

Cuntas Ioncam agus Caiteachais

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Ioncam			
Méid infhaighte ón Lárchiste	9	33,397,700	31,309,880
Ioncam eile	10	1,163,921	1,081,779
Aistriú (chuig)/ó chuntas caipitil	5	(281,138)	(46,724)
		<u>34,280,483</u>	<u>32,344,935</u>
Caiteachas			
Glanmhaoiniú Pinsin Siarchurtha	8(a)	(1,189,697)	(2,922,053)
Costais Ghníomhaireachta	1	<u>(33,090,786)</u>	<u>(26,488,193)</u>
Glanioncam /(Glancaiteachas) don bhliain roimh aistriú chuig cúlchistí		Nil	2,934,689
Aistriú (chuig)/ ón gCúlchiste Pinsin Sochar Sainithe	8(a)	<u>Nil</u>	<u>(2,934,689)</u>
Glanioncam /(Glancaiteachas) don bhliain		<u>Nil</u>	<u>Nil</u>

Ráiteas ar Iomlán na nGnóthachan & na gCailteanas Aitheanta

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

		2008 €	2007 €
Glanioncam aistrithe chuig an gCúlchiste Pinsin Sochar Sainithe		–	2,934,689
Gnóthachan/(cailteanas) achtúireach aitheanta ar Dhliteanas Phinsin	7(f)	(9,174,000)	(492,000)
Gluaiseacht i Maoiniú Pinsin Siarchurtha	8(b)	<u>6,731,311</u>	<u>Nil</u>
Iomlán na nGnóthachan / (na gCailteanas) don bhliain		<u>(2,442,689)</u>	<u>2,442,689</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 70 go dtí 76.

Clár Comhardaithe

31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Sócmhainní Seasta			
Sócmhainní Seasta	2	1,906,538	1,625,400
Sócmhainní Airgeadais			
	12	25	25
Sócmhainní Reatha			
Airgead sa bhanc agus ar lámh		519,504	122,345
Féichiúnaithe	3	<u>3,796,676</u>	<u>3,704,016</u>
Iomlán na Sócmhainní Reatha		4,316,180	3,826,361
Dlíteanais Reatha			
Creidiúnaithe	4	4,316,180	3,826,361
Sócmhainní Reatha lúide Dlíteanais Reatha		-	-
Sócmhainní Iomlána lúide Dlíteanais Reatha roimh phinsin		<u>1,906,563</u>	<u>1,625,425</u>
Maoiniú Pinsin Siarchurtha	7(d)	5,541,614	-
Sócmhainn / (Dlíteanas) Pinsin	7(d)	<u>(5,541,614)</u>	<u>2,442,689</u>
		-	<u>2,442,689</u>
Sócmhainní Iomlána lúide Dlíteanais Reatha		<u>1,906,563</u>	<u>4,068,114</u>
Ag léiriú:			
Cuntas caipitil	5	1,906,563	1,625,425
An Cúlchiste Pinsin Sochar Sainithe	7(d)	-	<u>2,442,689</u>
		<u>1,906,563</u>	<u>4,068,114</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 70 go dtí 76.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

1. Costais na Gníomhaireachta

	Bliain dar Chríoch 31 Nollaig 2008	Bliain dar Chríoch 31 Nollaig 2007
	€	€
Tuarastail	19,909,765	16,352,802
Costas bliantúil Pinsin Sochar Sainithe (FRS 17, Nóta 7(e))	777,000	915,000
Costais Pinsin PRSA (note 6)	684,784	475,411
Costais bhunaithe	2,180,771	1,697,878
Costais oibriúcháin	8,897,503	6,351,608
Dímheas (nóta 2)	640,963	695,494
lomlán na speansas	<u>33,090,786</u>	<u>26,488,193</u>

2. Sócmhainní Seasta

	Réadmhaoin €	Troscán, Trealamh & Mótarfheithiclí €	Iomlán €
Costas:			
Iarmhéid oscailte ar 1 Eanáir 2008	1,401,038	4,526,004	5,927,042
Breisithe ar chostast	-	1,089,795	1,089,795
Díúscairtí	(18,955)	(892,476)	(911,431)
Iarmhéid ar 31 Nollaig 2008	<u>1,382,083</u>	<u>4,723,323</u>	<u>6,105,406</u>
Dímheas carntha:			
Iarmhéid oscailte ar 1 Eanáir 2008	1,054,019	3,247,623	4,301,642
Dímheas don tréimhse	69,104	571,859	640,963
Díúscairtí	(2,843)	(740,894)	(743,737)
Iarmhéid ar 31 Nollaig 2008	<u>1,120,280</u>	<u>3,078,588</u>	<u>4,198,868</u>
Glanluach leabhair ar 31 Nollaig 2008	<u>261,803</u>	<u>1,644,735</u>	<u>1,906,538</u>
Glanluach leabhair ar 31 Nollaig 2007	<u>347,019</u>	<u>1,278,381</u>	<u>1,625,400</u>

Déantar saol úsáideach measta sócmhainní seasta a dhéantar dímheas a ríomh trí fhéachaint chuige mar seo a leanas:

Réadmhaoin	20 bhliain
Trealamh & Mótarfheithiclí	de 3 bhliain agus 5 bliana
Troscán	10 bhliain

Déantar an réadmhaoin a léasú faoi léasa gearrtéarmach, atá faoi réir athbhreithnithe cíosa. Is é an cíos bliantúil reatha ná €1,757,500 in aghaidh na bliana.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

3. Féichiúnaithe

	2008	2007
	€	€
Lárchiste	1,173,242	2,327,072
Réamhíocaíochtaí	1,616,675	1,113,311
Féichiúnaithe eile	<u>1,006,759</u>	<u>263,633</u>
	<u>3,796,676</u>	<u>3,704,016</u>

4. Creidiúnaithe

	2008	2007
	€	€
Creidiúnaithe	522,887	208,462
Fabhruithe	<u>3,793,293</u>	<u>3,617,899</u>
	<u>4,316,180</u>	<u>3,826,361</u>

5. Cuntas Caipitil

	2008	2007
	€	€
Iarmhéid oscailte	1,625,425	1,578,701
Aistriú ó/(chuig) Cuntas Ioncaim agus Cateachais		
Maoiniú Sócmhainní		
- Sócmhainní Seasta	1,089,795	
Amúchadh ar mhaoiniú caipitiúil		
- Amúchadh ar aon líne le dímheas	(640,963)	
- Glanmhéid scaoilte ar		
dhiúscairt sócmhainní	<u>(167,694)</u>	<u>(808,657)</u>
Iarmhéid dúnta	<u>281,138</u>	<u>46,724</u>
	<u>1,906,563</u>	<u>1,625,425</u>

Áiríonn iarmhéid an chuntais chaipitiúil Sócmhainní Airgeadais de €25. Féach Nóta 12 le haghaidh tuil leadh sonraí.

6. Aoisliúntas

Bronntar teidlíochtaí aoisliúntais ball foirne faoi scéim aoisliúntais sochar sainithe a bunaíodh faoi Alt 8 den Acht um Gníomhaíocht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990. Bronntar teidlíochtaí an Phríomhfheidhmeannaigh faoina chonradh seirbhíse. Aistrítear ranníocaíochtaí, lena n-áirítear iad siúd do bhaill foirne a roghnaigh socrúithe um shochair cleithiúnaithe, chuig ciste a dhéantar bainistíocht air go seachtrach. Socraítear ranníocaíocht na Gníomhaireachta de réir comhairle ag achtúire neamhspleách agus i láthair na huaire, tá sé socraithe ag leibhéal 25 fán gcéad den phárolla. Ba ionann ranníocaíochtaí ag an nGníomhaireacht don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 € 1,966,697 (2007: € 6,771,742) chuig an scéim sochar sainithe.

Soláthraítear do dhliteanais a thagann chun cinn faoin scéim sochar sainithe faoi na socrúithe thuas, ach amháin i gcás teidlíochtaí a thagann chun cinn i dtaobh seirbhíse ag baill foirne áirithe den GBCN a earcaíodh ó réimsí eile den earnáil phoiblí. Ar 7 Aibreán 1997 d'ainmnigh an tAire Airgeadais Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta mar eagraíocht fhaofa chun críocha Scéim na hEarnála Poiblí (Aistriú Seirbhíse). Soláthraíonn an t-ainmniú seo, inter alia, chun ranníocaíochtaí a dhéanamh as an Stáitchiste, nuair a bhíonn sochair dlite le hóc sa ghnáthchúrsa, i dtaobh seirbhíse roimhe ag státseirbhíseach a bhí fostaithe ag an nGníomhaireacht roimhe sin. Ní dhearnadh aon soláthar chun íocaíocht na dteidlíochtaí den sórt sin a mhaoiniú.

Freisin thug an Gníomhaireacht ranníocaíocht de €684,784 (2007: €475,411) chuig Cuntais Choigiltis Scoir Pearsanta (PRSAanna) le haghaidh roinnt fostaithe nach raibh ina mbaill den scéim sochar sainithe i 2008.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

7. Sochair Scoir

(a) Scéim Pinsin Sochar Sainithe

Bunaíodh luacháil an scéim sochar sainithe a úsáideadh chun críocha nochtadh faoi FRS17 ar shonraí a chuir an Riarthóir Scéime ar fáil. Rinne achtúire neamhspleách nuashonrú air chun ceanglais FRS17 a thógáil san áireamh chun na dliteanais ar dháta an chláir chomhardaithe a mheas. Tá sócmhainní scéime sonraithe ag a luach tairisceana ar dháta an chláir chomhardaithe.

(b) Athrú ar luach reatha na n-oibleagáidí i leith sochar sainithe

	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 €000	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2007 €000
Oibleagáidí sochair ag tús na bliana	40,657	39,166
Costas seirbhíse	1,199	1,315
Costas úis	2,288	1,865
Ranníocaíochtaí baill scéime	259	232
(Gnóthachan)/caillteanas achtúireach	(6,753)	(1,634)
Sochair íoctha	(884)	(227)
Préimheacha íoctha	(68)	(60)
Oibleagáidí sochair ag deireadh na bliana	<u>36,698</u>	<u>40,657</u>

(c) Athrú ar luach cóir sócmhainní scéime

	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 €000	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2007 €000
Luach cóir sócmhainní scéime ag tús na bliana	43,100	36,244
Toradh ionchais ar shócmhainní scéime	2,710	2,265
Gnóthachan/(caillteanas) achtúireach	(15,927)	(2,126)
Ranníocaíochtaí fostóra	1,967	6,772
Ranníocaíochtaí baill	259	232
Sochair íoctha ón scéim	(884)	(227)
Préimheacha íoctha	(68)	(60)
Luach cóir sócmhainní scéime ag deireadh na bliana	<u>31,157</u>	<u>43,100</u>

Sócmhainní scéime

Seo a leanas na leithdháiltí sócmhainní ag deireadh na bliana:

Gnáthscaireanna	71.88%	62.37%
Bannaí	23.23%	18.05%
Réadmhaoin	3.51%	3.61%
Eile	<u>1.38%</u>	<u>15.97%</u>
	<u>100.00%</u>	<u>100.00%</u>

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

7. Sochair Scoir (ar lean)

(c) Athrú ar luach cóir na sócmhainní scéime (ar lean)

Chun an toimhde maidir le ráta fadtéarmach ionchais an toraidh ar shócmhainní, rinneadh machnamh ar leibhéal reatha na dtorthaí ionchais ar infheistíochtaí saor ó phriacal (bannaí rialtais go príomha), leibhéal stairiúil na préimhe riosca a bhain leis na haicmí sócmhainní eile a bhfuil an punann infheistithe iontu agus na hionchais um thorthaí gach aicme sócmhainne amach anseo. Ansin rinneadh an toradh ionchais do gach aicme sócmhainne a ualú ar bhunús an leithdháileadh sócmh

	Bliain dar chríoch	Bliain dar chríoch
	31 Nollaig	31 Nollaig
	2008	2007
	€000	€000
Toradh iarbhrí ar shócmhainní scéime	<u>(13,217)</u>	<u>139</u>

(d) Barrachas / (Easnamh) Scéime

	2008	2007
	€000	€000
Luach cóir na sócmhainní scéime	31,157	43,100
Luach reatha na n-oibleagáidí maoinithe	<u>36,698</u>	<u>40,657</u>
(Easnamh)/ Barrachas ag deireadh na bliana	<u>(5,541)</u>	<u>2,443</u>

	2008	2007
	€000	€000
Méideanna sa chlár comhardaithe		
Sócmhainn		
Maoiniú Pinsin Siarchurtha	5,541	-
Dlíteanais		
Dlíteanas / (Sócmhainn) Pinsin	(5,541)	(2,443)
Glandlíteanas (glansócmhainn)	-	(2,443)
An Cúlchiste Pinsin Sochar Sainithe	-	2,443

Maoiniú Pinsin Siarchurtha

Aithníonn GBCN sócmhainn a fhreagraíonn don easnamh sa scéim sochar sainithe ar bhunús roinnt imeachtaí ón am atá thart. Áirítear leis na himeachtaí sin an bunús reachtúil um scéimeanna aoisliúntais a bhunú, agus an polasaí agus an cleachtas atá i bhfeidhm faoi láthair maidir le pinsin seirbhíse poiblí a mhaoiniú. Níl aon fhianaise ag GBCN a thugann le fios nach leanfaidh an polasaí maoinithe seo air ag déanamh suimeanna den sórt sin a riar de réir cleachtais reatha.

An Cúlchiste Pinsin Sochar Sainithe

Léiríonn an Cúlchiste Pinsin Sochar Sainithe an barrachas maoinithe thar dhlíteanais scéime ar 31 Nollaig 2007 de réir mar a dhéantar é a thomhas chun críocha FRS17.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

7. Sochair Scoir (ar lean)

(e) Eilimintí de chaiteachas pinsin

Seo a leanas an méid atá aitheanta sa chuntas ioncaim caiteachais:

	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 €000	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2007 €000
Costas seirbhíse reatha	1,199,000	1,315,000
Costas úis	2,288,000	1,865,000
Toradh ionchais ar shócmhainní scéime	(2,710,000)	(2,265,000)
Táille Ioncaim agus Caiteachais (Nóta 1)	<u>777,000</u>	<u>915,000</u>

(f) Gnóthachan / (caillteanas) achtúireach

Seo a leanas an gnóthachan / (caillteanas) achtúireach atá aitheanta sa ráiteas ar iomlán na ngnóthachan agus na gcaillteanas aitheanta:

	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 €000	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2007 €000
Gnóthachan / (caillteanas) achtúireach ar oibleagáidí na scéime	6,753,000	1,634,000
Gnóthachan / (caillteanas) achtúireach ar shócmhainní na scéime	(15,927,000)	(2,126,000)
Ráiteas ar iomlán na nGnóthachan agus na gCailteanas Aitheanta	<u>(9,174,000)</u>	<u>(492,000)</u>
Méid carnach aitheanta sa Ráiteas ar iomlán na nGnóthachan agus na gCailteanas Aitheanta	<u>(13,175,000)</u>	<u>(4,001,000)</u>

(g) Príomhthoimhdí achtúireacha

Seo a leanas na príomhthoimhdí achtúireacha a úsáideadh:

	2008	2007
Toimhdí meán ualaithe úsáidte chun oibleagáidí sochair a shocrú		
Ráta lascaine	5.75%	5.50%
Ráta méadaithe cúitimh	4.00%	4.50%
Toimhdí meán ualaithe úsáidte chun caiteachas pinsin a shocrú don bhliain dar chríoch:		
Ráta lascaine	5.50%	4.60%
Toradh fadtéarmach ionchais ar shócmhainní scéime	6.20%	6.10%

Meánionchas saoil ualaithe ag 60 bliain d'aois le haghaidh táblaí básmhairachta a úsáideadh chun oibleagáidí sochair a shocrú:

Pinsinéirí Amach Anseo		
- Fireann	28.4	28.4
- Baineann	31.5	31.5
Pinsinéirí Reatha		
- Fireann	25.4	25.4
- Baineann	28.5	28.5

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

7. Sochair Scoir (ar lean)

(h) Stair um oibleagáidí i leith sochar sainithe, sócmhainní agus gnóthachain agus cailteanais ó thaithí

	2008	2007	2006	2005	2004
	€000	€000	€000	€000	€000
Oibleagáid sochar sainithe	36,698	40,657	39,166	35,997	29,483
Luach cóir na sócmhainní scéime	<u>31,157</u>	<u>43,100</u>	<u>36,244</u>	<u>23,598</u>	<u>16,598</u>
Easnamh/ (Barrachas)	<u>5,541</u>	<u>(2,443)</u>	<u>2,922</u>	<u>12,399</u>	<u>12,885</u>

Difríocht idir toradh ionchais agus iarbhír ar shócmhainní scéime:

Méid	<u>15,927</u>	<u>2,126</u>	<u>(1,895)</u>	<u>(1,887)</u>	<u>(252)</u>
Curtha in iúl mar % de shócmhainní scéime	<u>51.1%</u>	<u>4.9%</u>	<u>(5.2%)</u>	<u>(8.0%)</u>	<u>(1.5%)</u>

(Gnóthachain) / cailteanais

ó thaithí ar dhliteanais scéime:

Méid	<u>(2,140)</u>	<u>610</u>	<u>221</u>	<u>1,054</u>	<u>842</u>
Curtha in iúl mar % de shócmhainní scéime	<u>(5.8%)</u>	<u>1.5%</u>	<u>0.6%</u>	<u>2.9%</u>	<u>2.9%</u>

8. Glanmhéid Deferred Pension Funding

(a) Glanmhaoiniú Siarchurtha an Chúlchiste Pinsin i dtaobh na bliana

	2008	2007
	€	€
Maoiniú inghnóthaithe i dtaobh chostais pinsin na bliana reatha (nóta 7(e))	777,000	915,000
Ioncam curtha i bhfeidhm chun ranníocaíochtaí a íoc leis an gciste pinsin (nóta 6)	<u>(1,966,697)</u>	<u>(6,771,742)</u>
	<u>(1,189,697)</u>	<u>(5,856,742)</u>
Aistriú ó/(chuig) an gCúlchiste Pinsin Sochar Sainithe	Nil	<u>2,934,689</u>
Glanmhaoiniú Pinsin Siarchurtha	<u>(1,189,697)</u>	<u>(2,922,053)</u>

(b) Gluaiseacht sa Ghlanmhaoiniú Pinsin Siarchurtha

	2008	2007
	€	€
Méid inghnóthaithe i dtaobh chailteanas achtúireach na bliana reatha	9,174,000	-
Lúide: Laghdú ar an gCúlchiste Pinsin Sochar Sainithe	<u>(2,442,689)</u>	-
	<u>(6,731,311)</u>	-

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

9. Ioncam an Lárchiste

(a) Feidhmíonn an Lárchiste ar bhonn fáiltas agus íocaíochtaí agus ullmhaíodh na cuntais seo ar bhonn fabhrúithe. Leagtar amach na míreanna réitigh sa tábla seo a leanas:

	2008	2007
	€	€
Méid oscailte dlite ón Lárchiste (nóta 3)	(2,327,072)	(1,915,625)
Faighte ón Lárchiste	34,551,530	30,898,433
Méid dlite ón Lárchiste ag deireadh na bliana (nóta 3)	<u>1,173,242</u>	<u>2,327,072</u>
Lárchiste Infhaighte don bhliain	<u>33,397,700</u>	<u>31,309,880</u>

(b) Is é an méid iomlán atá aitheanta mar (iníochta le) / inghnóthaithe ón Lárchiste ná:

	2008	2007
	€	€
Féichiúnaithe (nóta 3)	1,173,242	2,327,072
Maoiniú Pinsin Siarchurtha (nóta 7(d))	<u>5,541,000</u>	Nil
	<u>6,714,242</u>	<u>2,327,072</u>

10. Ioncam Eile

	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 €000	Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2007 €000
Ioncam faoi Chumhdach Sócmhainne	730,311	664,094
Ioncam comhairleachta agus eile	<u>433,610</u>	<u>417,685</u>
	<u>1,163,921</u>	<u>1,081,779</u>

Is é atá in Ioncam faoi Chumhdach Sócmhainne ná ioncam a fhaigheann GBCN ina ról faoin Acht um Urrúis faoi Chumhdach Sócmhainne, 2001.

11. Costais GBCN um feidhmeanna eile

Ba iad na costais a d'fhulaing GBCN mar bhainisteoir ar an gCúlchiste Pinsean Náisiúnta €6.6 milliún (2007: €6.8 milliún). Ba iad na costais a d'fhulaing GBCN chun a feidhm a chomhlíonadh maidir leis an Gníomhaireacht Náisiúnta Forbartha Airgeadais agus an Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát ná €7.7 milliún (2007: €4.4 milliún) agus €7.5 milliún (2007: €7.2 milliún) faoi seach. Áirítear na costais seo sa chuntas Ioncaim agus Caiteachais.

12. Sócmhainní Airgeadais

Chuaigh an Gníomhaireacht isteach i TARGET i rith 1999, ar córas socraíochtaí réadama é a riartar ag IRIS Ltd. Úsáidtear an córas chun idirbhearta euro a shocrú trí Chóras Eorpach na mBanc Ceannais. Mar choinníoll ballraíochta, ceanglaíodh ar an nGníomhaireacht 20 gnáthscair IR£1 (€1.27) a cheannach a ceannaíodh ag par. I 2008, scaoileadh IRIS Ltd chun leachtú deonach agus fuair an Gníomhaireacht €2,801.69 mar dháileadh deireanach maidir lena scairsheilbh in Eanáir 2009.

Ráitis Airgeadais Ciste Bhanc Taisce An Phoist

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

<u>Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste</u>	<u>78</u>
<u>Polasaithe Cuntasaíochta</u>	<u>79</u>
<u>Cuntas Ioncaim agus Caiteachais</u>	<u>80</u>
<u>Clár Comhardaithe</u>	<u>81</u>
<u>Nótaí leis na Ráitis Airgeadais</u>	<u>82 – 84</u>

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Rinne mé iniúchadh ar ráitis airgeadais Chiste Bhanc Taisce an Phoist don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 faoin Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990.

Tá na ráitis airgeadais, a ullmhaíodh faoi na polasaithe cuntasáíochta atá leagtha amach iontu, comhdhéanta de na Polasaithe Cuntasáíochta, an Cuntas Ioncaim agus Caiteachais, an Clár Comhardaithe agus na nótaí bainteacha

Freagrachtaí na Gníomhaireachta agus an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste Faoi Seach

Tá an Gníomhaireacht freagrach as na ráitis airgeadais a ullmhú de réir an Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta Náisiúnta, 1990, agus as cinntiú go bhfuil idirbhearta rialta. Ullmhaíonn an Gníomhaireacht na ráitis airgeadais de réir Cleachtas Cuntasáíochta Éireannaigh a bhfuil Glacadh Ginearálta leis. Tá freagrachtaí na Gníomhaireachta i leith cuntasáíochta leagtha amach sa Ráiteas faoi Fhreagrachtaí na Gníomhaireachta.

Táim freagrach as iniúchadh a dhéanamh ar na ráitis airgeadais de réir na gceanglas ábhartha ó thaobh dlí agus rialúcháin de agus de réir na gCaighdeán Idirnáisiúnta ar Iniúchadh (An Ríocht Aontaithe agus Éire).

Tugaim tuairisc ar mo thuairim maidir le cibé an gcuireann na ráitis airgeadais i láthair i gceart, de réir an Chleachtas Cuntasáíochta a bhfuil Glacadh Ginearálta leis in Éirinn, torthaí oibríochtaí na Gníomhaireachta le haghaidh na bliana agus a cuid iarmhéideanna ag deireadh na blianta. Freisin tugaim tuairisc an é mo thuairim gur coimeádadh leabhair chearta cuntais. Ina theannta sin, sonraím an réitíonn na ráitis airgeadais leis na leabhair cuntais.

Tugaim tuairisc ar aon tarlúint ábhartha áit nár baineadh úsáid as airgead le haghaidh an chuspóra a bhí i gceist nó áit nach réitíonn na hidirbhearta leis na húdaráis atá á rialú.

Freisin tuairiscím an bhfuair mé an t-eolas agus na míniúcháin go léir a bhí riachtanach chun críocha m'iniúchta.

Déanaim athbhreithniú chun socrú an léiríonn an Ráiteas faoin gCóras um Rialú Inmheánach Airgeadais comhlíonadh na Gníomhaireachta leis an gCód Cleachtas um Rialú Comhlachtaí Stáit agus tugaim tuairisc ar aon tarlúint ábhartha áit nach ndéanann sé amhlaidh, nó ma tá an ráiteas míthreorach nó mura réitíonn sé le heolas eile atá agam mar thoradh ar m'iniúchadh ar na ráitis airgeadais. Ní cheanglaítear orm a mheas an gclúdaíonn an Ráiteas faoin gCóras um Rialú Inmheánach Airgeadais gach riosca agus rialú airgeadais, ná teacht ar thuairim maidir le héifeachtúlacht na nósanna imeachta maidir le riosca agus rialú.

Bunús Thuairim an Iniúchta

Agus mé ag cleachtadh mo fheidhme mar Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, rinne mé iniúchadh ar na ráitis airgeadais de réir na gCaighdeán Náisiúnta ar Iniúchadh (an Ríocht Aontaithe agus Éire) a d'eisigh an Bord um Chleachtas Iniúcháireachta agus trí bhreathnú ar na cúinsí sonracha a ghabhann leis na comhlachtaí Stáit maidir le hiad a bhainistiú agus a oibriú. Áiríonn iniúchadh scrúdú, ar bhonn tástála, ar fhianaise a bhaineann le méideanna agus nochtadh agus rialtacht na n-idirbheart airgeadais atá ar áireamh san ráitis airgeadais. Áiríonn sé freisin meastúchán ar na meastacháin agus na breithiúnais mhóra a rinneadh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú, agus an bhfuil na polasaithe cuntasáíochta oiriúnach do chúinsí na Gníomhaireachta, an gcuirtear i bhfeidhm go comhsheasmhach iad agus an ndéantar iad a nochtadh go dóthanach.

Bheartaigh mé agus rinne mé m'iniúchadh chun an t-eolas agus na míniúcháin go léir a fháil a mheas mé a bheith riachtanach chun dóthain fianaise a thabhairt dom agus chun dearbhú iomlán a thabhairt go bhfuil na ráitis airgeadais saor ó mhíríteas ábhartha, bíodh gurbh í calaois nó neamhrialtacht nó earráid eile a bhí freagrach as. Agus mé ag teacht ar mo thuairim rinne mé luacháil ar dhóthanacht iomlán i gcás chur i láthair an eolais sna ráitis airgeadais.

Tuairim

Is é mo thuairim ná go dtugann na ráitis airgeadais tuiscint fhíor agus chóir, de réir an Chleachtas Chuntasáíochta a bhfuil Glacadh Ginearálta Leis in Éirinn, ar staid ghnóthaí Bhanc Taisce an Phoist ar 31 Nollaig 2008 agus ar a ioncam agus caiteachas don bhliain dar chríoch an dáta sin.

I mo thuairim, choimeád an Gníomhaireacht leabhair chearta cuntais. Réitíonn na ráitis airgeadais leis na leabhair chuntais.

John Buckley

Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

30 Meitheamh 2009

Polasaithe Cuntasaíochta

Cúlra

Ráthaíonn an tAire Airgeadais go ndéanfar airgead a infheistíonn daoine i mBanc Taisce an Phoist a aisíoc agus a fhónamh. Déanann an Post glanfháltais infheistíochta den sórt sin a loghadh chuig an nGníomhaireacht. Níl Banc Taisce an Phoist mar chuid den Stáitchiste. Tá an príomhchuspóir seo a leanas ag an gciste:

- an t-airgead a chuireann taisceoirí ar fáil a infheistiú, agus
- gníomhú mar idirghabhálaí trínar féidir an Gníomhaireacht tráinsiú, cealúchán, idirbhearta díolacháin agus athcheannaigh (repo) agus trádáil margaidh tánaistigh a idirbheartú, agus
- airgead a sholáthar faoi Sheirbhísí Lárnacha Cisteáin do chomhlachtaí stáit ainmnithe.

Seo a leanas na polasaithe cuntasaíochta suntasacha ar ghlac an ciste leo:-

Airgeadra Tuairiscithe

Is é an t-airgeadra tuairiscithe ná an EURO, atá sonraithe ag an siombal €.

Bunús na Cuntasaíochta

Ullmhaítear na ráitis airgeadais ar an mbonn fabhrúithe faoi choinbhinsiún an chostais stairiúil.

Infheistíochtaí

Sonraítear infheistíochtaí ar chostas.

Cuntas Ioncaim agus Caiteachais

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Ioncam infheistíochta	1	<u>49,087,881</u>	<u>44,780,243</u>
Ús íoctha agus iníoctha	2	17,950,111	10,755,284
Costais eile	3	<u>30,283,417</u>	<u>34,601,721</u>
		<u>48,233,528</u>	<u>45,357,005</u>
Barrachas/(Easnamh) don bhliain		854,353	(576,762)
larmhéid ag tús na bliana		<u>9,051,651</u>	<u>9,628,413</u>
larmhéid ag deireadh na bliana		<u>9,906,004</u>	<u>9,051,651</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 82 go dtí 84.

Clár Comhardaithe

31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Sócmhainní			
Airleacain	4	1,550,099,052	1,162,770,071
Infheistíocht i mBannaí	5	155,237,408	99,787,041
Féichiúnaithe	7	5,775,494	7,742,936
Iasachtaí Lárnacha Cisteáin		57,566,966	34,222,893
Páipéar Tráchtála	10	7,000,000	7,000,000
Airgead		<u>8,633,801</u>	<u>2,648,260</u>
		<u>1,784,312,721</u>	<u>1,314,171,201</u>
Dlíteanais			
Taiscí Bhanc Taisce an Phoist	8	1,771,074,279	1,302,296,033
Creidiúnaithe	9	3,332,438	2,823,517
Cúlchistí Carntha		<u>9,906,004</u>	<u>9,051,651</u>
		<u>1,784,312,721</u>	<u>1,314,171,201</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 82 go dtí 84.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

1. Ioncam Infheistíochta

	2008	2007
	€	€
Ús faighte agus infhaighte	53,716,413	48,699,196
Brabús/(Caillteanas) ar dhíolachán infheistíochtaí	<u>(4,628,532)</u>	<u>(3,918,953)</u>
	<u>49,087,881</u>	<u>44,780,243</u>

2. Ús Íochta agus Iníochta

	2008	2007
	€	€
Ús íochta agus curtha chun sochar taisceoirí Bhanc Taisce an Phoist	<u>17,950,111</u>	<u>10,755,284</u>
	<u>17,950,111</u>	<u>10,755,284</u>

3. Costais Eile

	2008	2007
	€	€
Costais bhainistíochta	<u>30,283,417</u>	<u>34,601,721</u>
	<u>30,283,417</u>	<u>34,601,721</u>

Íoctar na speansais bhainistíochta leis an bPost i dtaobh a riaracháin ar Bhanc Taisce an Phoist. Tar éis teacht ar chomhaontú leis an bPost maidir le comhaontú athbhreithnithe i leith táillí, áiríonn speansais bhainistíochta 2007 méid €5.7 milliún i dtaobh tréimhse oibriúcháin na gCuntas Speisialta Dreasachta Coigiltis ó 2001.

4. Airleacain

	2008	2007
	€	€
Airleacain chuig an Stáitchiste	1,544,967,932	1,157,188,951
Airleacain chuig an nGníomhaireacht um Éilimh ar an Stát	<u>5,131,120</u>	<u>5,581,120</u>
	<u>1,550,099,052</u>	<u>1,162,770,071</u>

Is ionann airleacain agus cistí Bealaí agus Modhanna, a tugadh ar iasacht don Stáitchiste agus don Ghníomhaireacht um Éilimh ar an Stát.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

5. Infheistíochtaí

	2008	2007
	€	€
Bannaí		
Ar chostas	<u>155,237,408</u>	<u>99,787,041</u>
Ar luach margaidh	<u>158,400,736</u>	<u>98,675,212</u>

Sceideal an tSealúchais Infheistíochta:

Ainmniúil	Stoc	Costas
€		€
30,142	3.25% Banna Cisteáin 2009	29,960
3,288,485	4% Banna Cisteáin 2010	3,292,090
43,015	8.5% Stoc Caipitiúil 2010	46,858
20,000,000	4% Banna Cisteáin 2011	20,176,790
26,000	8.75% Stoc Caipitiúil 2012	31,761
27,649,143	5% Banna Cisteáin 2013	28,672,955
83,460	8.25% Banna Cisteáin 2015	107,271
35,336,000	4.5% Banna Cisteáin 2018	35,254,443
30,547,598	4.6% Banna Cisteáin 2016	30,908,177
3,000,000	4.4% Banna Cisteáin 2019	2,931,382
<u>34,447,800</u>	4.5% Banna Cisteáin 2020	<u>33,785,721</u>
<u>154,451,643</u>		<u>155,237,408</u>

6. Comhaontuithe Díolacháin agus Athcheannaigh

Déantar comhaontuithe Díolacháin agus Athcheannaigh a idirbheartú idir an Post agus príomhdhíoltóirí sa mhargadh bannaí. Léirítear an costas ioncaim nó úis bainteach a éiríonn as na hidirbhearta sin in ioncam infheistíochta sa chuntas loncaim agus Caiteachais.

7. Féichiúnaithe

	2008	2007
	€	€
Díbhinní agus ús infhaighte	5,775,494	4,726,160
larmhéideanna airgid leis an bPost	-	<u>3,016,776</u>
	<u>5,775,494</u>	<u>7,742,936</u>

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

8. Taiscí POSB

	2008	2007
	€	€
Taiscí ó Bhanc Taisce an Phoist	<u>1,771,074,279</u>	<u>1,302,296,033</u>
	<u>1,771,074,279</u>	<u>1,302,296,033</u>

In Aibreán 2008 aistríodh €2,061,304 (2007: €1,474,868) ó Chiste Bhanc Taisce an Phoist chuig Ciste na gCuntas Díomhaoin faoi Acht na gCuntas Díomhaoin 2001. Ar 31 Nollaig 2008 tar éis athghníomhú cuntais de €587,680 (2007: €518,595) agus caipitliú úis (glan ó DIRT) de €234,947 bhí iarmhéid €29,956,707 (2007: €28,248,136) dlite tdo thaisceoirí ó Chiste na gCuntas Díomhaoin. Ní áiríonn an figiúr dliteanais €1,771,074,280 um thaiscí ó Bhanc Taisce an Phoist (2007: €1,302,296,033) an dliteanas seo ó Chiste na gCuntas Díomhaoin.

9. Creidiúnaithe

	2008	2007
	€	€
Glanchistí dlite faoi Chomhaontuithe Díolacháin agus Athcheannaigh	128,130	1,743,579
Socraíochtaí banna gan íoc	-	-
DIRTdlite leis an bPost	2,253,456	998,718
Costais bhainistíochta dlite leis an bPost	81,796	81,220
Iarmhéideanna airgid dlite leis an bPost	<u>869,056</u>	-
	<u>3,332,438</u>	<u>2,823,517</u>

10. Páipéar Tráchtála

	2008	2007
	€	€
Billí Idirghabhála um Thráchtarraí Talmhaíochta	<u>7,000,000</u>	<u>7,000,000</u>
	<u>7,000,000</u>	<u>7,000,000</u>

Cheannaigh Ciste Bhanc Taisce an Phoist Billí Idirghabhála um Thráchtarraí Talmhaíochta a d'eisigh an tAire Talmhaíochta agus Bia mar infheistíochtaí.

Ráitis Airgeadais don Chuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Scrúdaigh mé an cuntas ar leathanach 87 agus 88. Fuair mé an t-eolas agus na míniúcháin go léir a theastaíonn uaim.

I mo thuairim, léiríonn an cuntas, a réitíonn leis na taifid chuntasaíochta a choimeád Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta i dtaobh na gníomhaíochta seo, i gceart na hidirbhearta don bhliain dar chríoch 31 Nollaig 2008 agus an t-iarbhéid ar an dáta sin.

John Buckley
Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste
30 Meitheamh 2009

Cuntas ar Fháiltas agus Íocaíochtaí

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	€
larmhéid ar 1 Eanáir 2008	841,475
Fáiltas	
Méideanna faighte ón Lárchiste	
faoin Acht Airgeadais 1950, Alt 22 mar atá leasaithe:	
- Ús	1,444,824,182
- Ciste Fiachmhúchta	<u>487,976,966</u>
	1,932,801,148
Méideanna faighte faoin Acht Airgeadais Act 1988 [A 67 (8)]	49,385,573
Ús taisce faighte	368,431,903
Ús eile faighte	<u>25,572</u>
	<u>2,351,485,671</u>
Íocaíochtaí	
Méideanna curtha i bhfeidhm chun an Fiachas Náisiúnta a fhuascailt:	
- Bannaí Rialtas na hÉireann liostaithe ar Stocmhalartán na hÉireann	24,911,411
- Nótaí Státchiste	449,359,547
- Páipéar Tráchtála	<u>13,706,008</u>
	487,976,966
Méideanna curtha i bhfeidhm chun ús ar an bhFiachas Náisiúnta a riar (nóta 2)	1,469,944,492
Méideanna curtha i bhfeidhm i dtaobh dliteanas faoin Acht Airgeadais 1970 [A 54 (7)]	393,130,741
larmhéid ar 31 Nollaig 2008	<u>433,472</u>
	<u>2,351,485,671</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

1. Bunaíodh an cuntas seo faoi Alt 22 an Achta Airgeadais 1950.

Blianachtaí

Déantar foráil san Acht Airgeadais gach bliain do bhlianachtaí a íoctar isteach sa Chuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla as an ioncam reatha arna ghearradh ar an bPríomh-Chiste. Is féidir suim shocraithe chur i leith an fhónaimh (íocaíochtaí úis) don fhiachas poiblí. Ní mór an fuilleach a chur i leith aisíocaíochtaí príomhshuime.

Iasachtaí Bhainistíocht Airgid

Is féidir leis an Aire Airgeadais idirbhearta a dhéanamh de chineál gnáthbhaincúireachta faoi alt 54 den Acht Airgeadais, 1970 (arna leasú ag alt 118, an tAcht Airgeadais 1983, alt 67, an tAcht Airgeadais, 1988 agus alt 15 den Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990.)

Áirítear ar idirbhearta de chineál gnáthbhaincúireachta gníomhartha bainistíochta punainn nach mbaineann le hiasachtaí príomhshuime m.sh. réamhghaí malairte, babhtáil agus ús ar thaiscí. Ní foláir fáiltas ó idirbhearta den saghas sin, ach amháin idirbhearta in airgeadra nach bhfuil cuntas imréitigh airgeadra eachtraigh bunaithe ina leith faoi Alt 139 den Acht Airgeadais 1993, a thabhairt isteach sa Chuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla. Is féidir suimeanna dá leithéid a úsáid chun íocaíochtaí agus aisíocaíochtaí a dhéanamh maidir le gnáth-idirbhearta baincúireachta nó chun ús agus costais maidir leis an bhfiachas poiblí a íoc. Coinníonn an Ghníomhaireacht iarmhéid iarbhrí an chuntais ag leibhéal a bhíonn faoi réir threoirínte a eisiúnn an tAire Airgeadais faoi alt 4(4) den Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, 1990.

2. Suimeanna i bhfeidhm ag fónamh don ús ar an bhFiachas Náisiúnta:

	An Bhlian dar críoch 31 Nollaig 2008
6% Banna Státchiste 2008	1,784,885
8.25% Stoc Caipitil 2008	98,126
3.25 % Banna Státchiste 2009	165,047,343
4% Banna Státchiste 2010	30,807,930
8.5% Stoc Caipitil 2010	767,076
8.75% Stoc Caipitil 2012	2,755,432
5% Banna Státchiste 2013	301,001,600
8.25% Banna Státchiste 2015	666,825
4.6% Banna Státchiste 2016	266,186,374
4.5% Banna Státchiste 2018	196,331,223
4.4% Banna Státchiste 2019	15,861,847
4.5% Banna Státchiste 2020	317,531,044
Ús Mionchoigiltis	145,984,476
Iasachtaí Bhainistíocht Airgid	10,786,418
Cláir Pháipéir Tráchtála	782,657
Iasachtaí bainc gearrthéarmacha	1,647,291
Nótaí na Státchiste	383,945
Eisiúintí Shocair Babhtála*	11,520,000
Iomlán	<u>1,469,944,492</u>

* Iasachtaí nó bannaí iad na hEisiúintí Shiocair Babhtála a eisiúnn in airgeadra eachtrach agus a ndéantar an sreabhadh airgid uathu a mhalartú go dtí airgeadra eile le bearta babhtála struchtúrtha idir airgeadraí

Ráitis Airgeadais don Chuntas Luath-ús na nIasachtaí Náisiúnta

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Tá an cuntas ar leathanach 90 scrúdaithe agam. Tá an fhaisnéis agus na mínithe ar fad agus a bhí ag teastáil uaim faighte agam.

Is é mo thuairim go dtugann an cuntas, a chomhaontaíonn leis na taifid chuntasáíochta arna gcoinneáil ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta i leith na gníomhaíochta seo, léargas ceart ar idirbhearta don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 agus ar an iarmhéid ar an dáta sin.

John Buckley
Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste
30 Meitheamh 2009

Cuntais na bhFáltas agus Íocaíochtaí

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	€
Blarmhéid ar an 1 Eanáir 2008	4,999,726
Ús fabhráithe a fuarthas mar gheall ar Iasachtaí Náisiúnta - Tráinsí agus Ceantanna	4,172,499
Ús fabhráithe a íocadh mar gheall ar Iasachtaí Náisiúnta	<u>(5,001,041)</u>
Iarmhéid ar an 31 Nollaig 2008 - Airgead Tirim le Banc Ceannais na hÉireann	<u>4,171,184</u>

Nóta leis an gCuntas

Eisíonn nó cealaíonn an Ghníomhaireacht ó am go ham sciaranna de Bhannaí reatha Rialtas na hÉireann. Déantar sin trí dhiolachán nó trí cheannachán ag an gCiste um Banc Taisce an Phoist agus socraíocht ina dhiaidh sin leis an Státchiste. Tugtar san áireamh le gné an úis fhabhráithe den tsuim socraíochta i gcás gach idirbheart banna go mbíonn díbhinn iomlán le híoc leis an úinéir cláraithe sa chás go mbítear i seilbh bhanna ar an dátaex-díbhinne. Is é cuspóir atá leis an gcuntas seo go gcúiteodh an Ciste um Banc Taisce an Phoist an Státchiste as gné neamhthuillte na díbhinne a d'eascródh as tráinseáil bhannaí cum-díbhinne nó as cealú bhannaí ex-díbhinne. Úsáidtear na suimeanna sin ina dhiaidh sin chun na costais a bhíonn ar an Státchiste ag fónamh dó seo a thabhairt isteach.

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach
Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta
26 Meitheamh 2009

Ráitis Airgeadais don Chuntas na nIasachtaí Náisiúnta (Réitithe)

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Tá an cuntas ar leathanaigh 93 scrúdaithe agam. Tá an fhaisnéis agus na mínithe ar fad agus a bhí ag teastáil uaim faighte agam.

Is é mo thuairim go dtugann an cuntas, a chomhaontaíonn leis na taifid chuntasáíochta arna gcoinneáil ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta i leith na gníomhaíochta seo, léargas ceart ar idirbhearta don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 agus ar an iarmhéid ar an dáta sin.

John Buckley

Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

30 Meitheamh 2009

Cuntas ar Fáltais agus Íocaíochtaí

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	Nóta	€
Iarmhéid ar an 1 Eanáir 2008		3,480,526
Fáltais ón Státhchiste	1	6,026,076
Fáltais as Cuntas Fionraí an Bhanc Ceannais		99,940
Íocaíochtaí le Cuntas Fionraí an Bhanc Ceannais		(171,378)
Íocaíochtaí maidir le fuascailt Iasachtaí Náisiúnta	2	(5,708,784)
Iarmhéid ar an 31 Nollaig 2008		
- Airgead Tirim le Banc Ceannais na hÉireann		<u>3,726,380</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

- Nuair a bhíonn dlite Iasacht Náisiúnta a fhuascailt, bíonn an méid iomlán atá ag seasamh amach le hóc le sealbhóirí Iasachta. Aistrítear aon suim nár éilíodh faoin dáta fuascailte isteach sa chuntas seo le hÍocaíocht ón Státhchiste. Tá fuílligh sa chuntas seo chomh maith maidir le hÍocaíochtaí fuascailte nár sóinseáladh a bhíodh_ i seilbh an Bhanc Ceannais agus na Roinne Airgeadais ina nGníomhairí Íocaíochta dóibh agus a aistríodh chuig Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta. Déantar soláthar ón gcuntas d'aon éileamh a dhéantar ina dhiaidh seo.
- Iasachtaí Náisiúnta a fuasclaíodh i rith na bliana dar chríoch 31 Nollaig 2008

	€
6% Stoc Státhchiste 1985/90	571
11.5% Stoc Státhchiste 1990	573
7% Iasacht Náisiúnta 1987/92	4,421
9.25% Iasacht Náisiúnta 89/94	127
9.25% Iasacht Chistiúcháin 91/96	635
11% Iasacht Náisiúnta 1993-98	635
11.75% Stoc Caipitil 2000	5,786
6.25% Banna Státhchiste 2004	74,973
6.5% Stoc Státhchiste 00/05	65,526
8% Banna Státhchiste 2006	29,295
6% Stoc Státhchiste 2008	5,186,300
8.25% Stoc Caipitil 2008	<u>339,942</u>
Iomlán	<u>5,708,784</u>

Ráitis Airgeadais don Chuntas Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Díbhinní Nár Éilíodh)

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Tá an cuntas ar leathanach 96 scrúdaithe agam. Tá an fhaisnéis agus na mínithe ar fad agus a bhí ag teastáil uaim faighte agam.

Is é mo thuairim go dtugann an cuntas, a chomhaontaíonn leis na taifid chuntasáíochta arna gcoinneáil ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta i leith na gníomhaíochta seo, léargas ceart ar idirbhearta don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 agus ar an iarmhéid ar an dáta sin.

John Buckley
Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste
30 Meitheamh 2009

Cuntas ar Fháiltas agus Íocaíochtaí

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	Nóta	€
Iarmhéid ar an 1 Eanáir 2008		1,736,758
Fáiltas ó Dhíbhinní Nár Éilíodh		63,589
Íocaíocht mar gheall ar Dhíbhinní Nár Éilíodh	2	<u>(16,065)</u>
Iarmhéid ar an 31 Nollaig 2008		
- Airgead Tirim le Banc Ceannais na hÉireann	1	<u>1,784,282</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach
Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta
26 Meitheamh 2009

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

1. Nuair atá díbhinn dlite ar dhliteanas lasachta, íocann Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta an tsuim iomlán atá dlite leis an nGníomhaire Íocaíochta agus eisítear ina dhiaidh sin leis na sealbhóirí cláraithe é. Léiríú iarmhéid an chuntais seo ar dhíbhinní ar iasachtaí atá tagtha chun aibíochta, nach bhfuil éilithe ag na sealbhóirí cláraithe agus a chuir an Gníomhaire Íocaíochta ar ais go dtí Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta. Bíonn fuilleach an chuntais ar fáil chun fónamh d'éilimh ar na díbhinní seo a thiocfadh san am atá ag teacht. Coimeádann an Gníomhaire Íocaíochta cúlchnap, thar ceann Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, a úsáideann sé chun fónamh d'éilimh faoi mar a thagann siad chun cinn i rith na bliana.

2. Díbhinní Nár Éilíodh a íocadh i rith na bliana

	€
Bannaí Rialtais na hÉireann arna gclárú le Banc Ceannais na hÉireann	16,065
Bannaí eachtracha faoi riarachán an Gníomhaire Íocaíochta	-
	<u>16,065</u>

Ráitis Airgeadais don Chuntas ar Fhátais agus Íocaíochtaí

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Tá an cuntas ar leathanach 98 scrúdaithe agam. Tá an fhaisnéis agus na mínithe ar fad agus a bhí ag teastáil uaim faighte agam.

Is é mo thuairim go dtugann an cuntas, a chomhaontaíonn leis na taifid chuntasáíochta arna gcoinneáil ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta i leith na gníomhaíochta seo, léargas ceart ar idirbhearta don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 agus ar an iarmhéid ag an dáta sin.

John Buckley

Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

30 Meitheamh 2009

Cuntas ar Fháiltais agus Íocaíochtaí

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	€
larmhéid ar an 1 Eanáir 2008	630,231,000
Airleacain Mhodhanna agus Mheán arna n-íoc leis an Státchiste	7,848,022,730
Airleacain Mhodhanna agus Mheán arna n-aisíoc ón Státchiste larmhéid ar an 31 Nollaig 2008	<u>(7,787,971,730)</u>
- Airleacain Mhodhanna agus Mheán leis an Státchiste	<u>690,282,000</u>

Nóta leis an gCuntas

Taifeadtar sa chuntas seo na hiasachtaí agus na haisíocaíochtaí ar chistí farasbairr arna gcoimeád i gCuntas Soláthair an Phámháistir Ginearálta.

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Ráitis Airgeadais an Chuntais um Stoc a Ghlactar mar Íocaíocht ar Cháin Oidhreachta agus Dleachtanna Báis

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Tá an cuntas ar leathanaigh 101 agus 102 scrúdaithe agam. Tá an fhaisnéis agus na mínithe ar fad agus a bhí ag teastáil uaim faighte agam.

Is é mo thuairim go dtugann an cuntas, a chomhaontaíonn leis na taifid chuntasaíochta arna gcoinneáil ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta i leith na gníomhaíochta seo, léargas ceart ar idirbhearta don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 agus ar an iarmhéid ar an dáta sin.

John Buckley
Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

30 Meitheamh 2009

Cuntas ar Fháiltais agus Íocaíochtaí

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	€
Iarmhéid ar an 1 Eanáir 2008	NIL
Fáiltais	
Ús a fuarthas ar shealúchas stoic	NIL
Fáiltais ó fhuascailt stoic	<u>NIL</u>
Íocaíochtaí	
Íocadh leis na Coimisinéirí Ioncaim as luach an stoic a aistríodh go dtí an tAire Airgeadais	
- Ainmniúil	NIL
- Ús	<u>NIL</u>
Aisíocaíocht leis an Stáitchiste	<u>NIL</u>
Iarmhéid ar an 31 Nollaig 2008	<u>NIL</u>

Cuntas Stoic

Iarmhéid ar an 1 Eanáir 2008	NIL
Athrú na bliana	
Méid ainmniúil stoic a aistríodh go dtí an tAire Airgeadais	NIL
Méid ainmniúil stoic a fuasclaíodh	<u>NIL</u>
Iarmhéid ar an 31 Nollaig 2008	<u>NIL</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach
Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

1. Cuspóir an Chuntais

Is feithicil an cuntas seo a bunaíodh faoin Acht Airgeadais 1954, arna leasú ag an Acht um Cháin Fháltas Caipitiúil 1976, chun plé le Bannaí Rialtais ainmnithe áirithe a ghlacann na Coimisinéirí Ioncaim ar an aghaidhluach in ionad dleachtanna báis. Faigheann na Coimisinéirí Ioncaim Bannaí Rialtais na hÉireann agus aistríonn siad chuig an Aire Airgeadais iad. Cuirtear ar ceal ansin iad agus tugtar an fáltas (ar luach an mhargaidh) san áireamh. Déantar aon gannchion idir sin agus a bhfuil dlite do na Coimisinéirí Ioncaim (ar an aghaidhluach) a shásamh as an Státchiste agus íoctar na Coimisinéirí Ioncaim in iomláine.

2. Cuntas Stoic

Déantar taifead sa chuntas stoic ar idirbhearta ar an luach cothrom ainmniúil. Aon fhuilleach a bhíonn sa chuntas seo, baineann sé le bannaí i seilbh an Aire Airgeadais chun dlíteanas cánach maidir leis na Coimisinéirí Ioncaim a scaoileadh nach bhfuil díolta fós ag an Aire.

Ráitis Airgeadais an Chuntais an Chúlchiste Mionchoigiltis

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Tá an cuntas ar leathanach 104 scrúdaithe agam. Tá an fhaisnéis agus na mínithe ar fad agus a bhí ag teastáil uaim faighte agam.

Is é mo thuairim go dtugann an cuntas, a chomhaontaíonn leis na taifid chuntasáíochta arna gcoinneáil ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta i leith na gníomhaíochta seo, léargas ceart ar idirbhearta don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 agus ar an iarmhéid ar an dáta sin.

John Buckley

Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

30 Meitheamh 2009

Cuntas ar Fháiltas agus Íocaíochtaí

Iarmhéid ar an 1 Eanáir 2008

	€
Iarmhéid ar an 1 Eanáir 2008	343,823,265
Fuarthas (íocadh) ó (leis) an Stáitchiste	<u>(101,168,654)</u>
Iarmhéid ar an 31 Nollaig 2008	<u>242,654,611</u>
Ús fabhráithe measta 31 Nollaig 2008	652,778,767

Foráladh le halt 160 den Acht Airgeadais 1994 do chiste a bhunú ar a dtugtar an Cúlchiste Miontaisí. Foráladh d'íoc €76 milliún isteach sa chiste i 1994 agus do na suimeanna sin, dá mba ann dóibh, gach bliain ina dhiaidh sin a shocródh an tAire Airgeadais. Sa chás in aon bhliain fhéilire ar bith go sáraíonn íocaíocht úis ar shoinseáil miontaisí 11 faoin gcéad den ús fabhráithe ar choigilteas den chineál sin ag deireadh na bliana féilire díreach roimhe sin, is féidir acmhainní an chiste a chur i leith shásamh oiread de na híocaíochtaí úis sin agus a sháraíonn, mar chéatadán den ús fabhráithe iomlán sin thuas, 11 faoin gcéad. B'ionann an costas úis iarmhír don bhliain 2008 agus 27.01 faoin gcéad den ús fabhráithe ar an 31 Nollaig 2007 - €780 milliún.

Aistrítear fuilleach an Chiste go dtí an Stáitchiste mar airleacain mhodhanna agus mheán inaisíochta. Níor íoc an Stáitchiste aon ús ar airleacain dá leithéid.

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Ráitis Airgeadais An Ghníomhaireacht Um Éilimh Ar An Stát

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

<u>Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste</u>	<u>106</u>
<u>Polasaithe Cuntasaíochta</u>	<u>107</u>
<u>Cuntas an Ráitis Éilimh</u>	<u>108</u>
<u>Clár Comhardaithe</u>	<u>109</u>
<u>Nótaí leis na Ráitis Airgeadais</u>	<u>110 – 112</u>

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Tá ráitis airgeadais na Gníomhaireachta Éilimh Stáit don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 iniúchta agam faoin Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta 1990 arna leasú ag an Acht um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú) 2000.

Tá na ráitis airgeadais, a ullmhaíodh faoi na beartais chuntasaíochta arna leagan amach sna ráitis, comhdhéanta de na Beartais Chuntasaíochta, Cuntas Ráiteas na nÉileamh, an Clár Comhardaithe, agus na nótaí gaolmhara.

Freagrachtaí Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta agus an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste faoi seach

Tá an Ghníomhaireacht freagrach as na ráitis airgeadais a ullmhú de réir an Achta um Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta 1990, agus as rialtacht na n-idirbheart a chinntiú. Ullmhaíonn an Ghníomhaireacht na ráitis airgeadais de réir Cleachtas Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn. Tá freagrachtaí cuntasaíochta na Gníomhaireachta leagtha amach sa Ráiteas um Fhreagrachtaí na Gníomhaireachta.

Is é m'fhreagrachta ná na ráitis airgeadais a iniúchadh de réir cheanglas ábhartha dlí agus rialúcháin agus Caighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Ríocht Aontaithe agus Éire).

Tuairiscím mo thuairim maidir le cibé an dtugann na ráitis airgeadais léargas fíorcheart, de réir Cleachtas Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn. Tuairiscím freisin cibé, dar liom, an raibh leabhair chuntais chúí coinnithe. Lena chois sin, deirim cibé an dtugann na ráitis airgeadais leis na leabhair chuntais.

Tuairiscím ar aon chás ábhartha nár feidhmíodh suimeanna airgid chun na gcríoch a bhí beartaithe nó sa chás nach leanann na hidirbhearta do na húdaráis a rialaíonn iad.

Tuairiscím freisin mura bhfuil an fhaisnéis agus na mínithe ar fad faighte agam agus atá riachtanach chun críocha m'iniúchta.

An Bunús atá le mo Thuairim ar na Ráitis

I mbun m'fheidhme mar Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, rinne mé m'iniúchadh ar na ráitis airgeadais de réir Caighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Ríocht Aontaithe agus Éire) arna n-eisiúint ag an mBord um Chleachtas Iniúcháireachta agus trí thagairt a dhéanamh do na nithe ar leith is gá a chur san áireamh i ndáil le cúrsaí bainisteoireachta agus oibriúcháin a ghabhann le comhlachtaí Stáit. Déantar scrúdú mar chuid den iniúchadh, ar bhonn tástála, ar fhianaise a bhaineann le suimeanna agus rialtacht na n-idirbheart airgeadais a chuirtear san áireamh sna ráitis airgeadais, agus leis na hidirbhearta a fhoilsítear iontu. Chomh maith leis sin, cuimsíonn an t-iniúchadh measúnacht ar na meastacháin agus ar na breitheanna suntasacha a rinneadh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú, agus measúnacht le féachaint an n-oireann na beartais chuntasaíochta don bhail atá ar chúrsaí na Gníomhaireachta Éilimh Stáit, ar feidhmíodh na beartais sin ar bhealach leanúnach agus ar foilsíodh iad ar bhealach sásúil.

Phleanáil mé agus rinne mé m'iniúchadh sa chaoi is go bhfaighinn an fhaisnéis agus na mínithe ar fad a mheas mé a bheith riachtanach ionas go mbeadh leordhóthain fianaise agam a d'fhágfadh cinnteacht réasúnach ann go bhfuil na ráitis airgeadais saor ó mhíríteas ábhartha, cibé acu calaíocht nó neamhrialtacht eile nó earráid is cúis leis sin. I dteacht ar mo thuairim, rinne mé meastóireacht ar a shásúla is a cuireadh faisnéis i láthair sna ráitis airgeadais san iomlán freisin.

Tuairim

Is é mo thuairim go dtugann na ráitis airgeadais léargas fíorcheart, de réir Cleachtas Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn, ar riocht ghnóthaí na Gníomhaireachta Éilimh Stáit ag 31 Nollaig 2008 agus ar a idirbhearta don bhliain dar críoch sin.

Is é mo thuairim go raibh leabhair chuntais chúí coinnithe ag an nGníomhaireacht. Tá na ráitis airgeadais ag teacht leis na leabhair chuntais.

John Buckley

Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

30 Meitheamh 2009

Polasaithe Cuntasaíochta

Cúlra

Faoin Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú), 2000, rinneadh an bhainistíocht maidir le héilimh i gcoinne an Stáit mar gheall ar dhíobháil phearsanta agus dhamáiste do mhaoín agus leis na rioscaí ba bhun leis sin a tharmligean do GBCN. Nuair a bhítear ag comhlíonadh na bhfeidhmeanna sin, Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát (GÉS) a thugtar ar GBCN.

Leagtar dhá aidhm amach don GÉS faoin Acht:

- Bainistíocht a dhéanamh maidir le héilimh d'fhonn cinntiú go gcoinnítear dliteanas an Stáit agus costais dlí agus eile a bhainfeadh leis ag an leibhéal is ísle is féidir; agus
- Seirbhísí comhairle maidir le riosca a chur ar fáil d'Údaráis Stáit d'fhonn laghdú le himeacht ama ar a mhínicí agus a dhéantar éilimh agus ar a ghéire agus a bhíonn siad.

I mí Feabhra 2003, rinneadh an bhainistíocht ar éilimh maidir le faillí chlinicíochta agus rioscaí a bhaineann leis faoin Scéim Slánaíochta Clinicíochta a tharmligean do Gníomhaireacht Éileamh an Stáit. Bunaíodh an Scéim chun cuíchóiriú a dhéanamh maidir le socrúithe slánaíochta leighis do bhoird sláinte, d'ospidéal agus do gníomhaireachtaí eile sláinte. Faoin Scéim, glacann an Stát freagracht iomlán slánaíochta in aghaidh éileamh maidir le faillí chlinicíochta agus leis an mbainistíocht orthu.

Seo a leanas na polasaithe cuntasaíochta den suntas atá curtha i bhfeidhm: -

Airgeadra Tuairisceáin

Is é an EURO an t-airgeadra tuairisceáin agus is í an tsiombail € is sainchomhartha dó.

Bonn Cuntasaíochta

Ullmhaítear na ráitis airgeadais ar bhonn fabhráithe faoi choinbhinsiún an chostais stairiúil. Baineann feidhmeanna na Gníomhaireachta leis an mbainistíocht ar éilimh thar ceann Údaráis Stáit ar a bhfuil dliteanas maidir le héilimh agus óna ndéanann an Gníomhaireacht aisghabháil ar shuimeanna aon dhámhachtana agus aon chostas a bhaineann leo. Is margheall ar idirbhearta na Gníomhaireachta amháin a thuairiscítear sna ráitis airgeadais agus dá bhrí sin, ní luaitear suim ar bith maidir le luach na n-éileamh a bheadh ag seasamh amach.

Caiteachas

Luaitear caiteachas ar dhámhachtainí agus costais maidir le héilimh a shocrú ar cheadú deimhnithe a fháil nó ar shocrú deimhnithe éilimh dá shórt. Luaitear lóisteáil leis an gcúirt mar chaiteachas thar cheann Údaráis Stáit ar dháta na lóisteála

Suimeanna Infhaighte ó Údaráis Stáit

Luaitear suimeanna a bheith infhaighte ó Údaráis Stáit ag teacht leis an lua ar chaiteachas a bhaineann leis.

Cuntas Ráitis Na nÉileamh

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Faighte agus infhaighte ó Údaráis Stáit			
maidir le héilimh agus costais	1	53,110,101	27,016,579
Costais a gabhadh ar ais ó Éilitheoirí		<u>744,398</u>	<u>202,479</u>
		<u>53,854,499</u>	<u>27,219,058</u>
Íochta agus iníochta maidir le dámhachtainí		33,368,957	17,884,150
Costais eile	2	19,766,416	9,131,584
Aisíocaíochtaí de chostais a aisghabhála le húdaráis Stáit		<u>719,126</u>	<u>203,324</u>
		<u>53,854,499</u>	<u>27,219,058</u>

Michael J. Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 110 go dtí 112.

Clár Comhardaithe

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Sócmhainní			
Infheistíochtaí	3	12,904,007	-
Féichiúnaithe	4	5,895,289	6,797,266
Airgead Tirim		<u>28,993</u>	<u>33,750</u>
		<u>18,828,289</u>	<u>6,831,016</u>
Dliteanais			
Scéim Speisialta Cnáimhseachais	5	12,904,007	-
Iasachtaí ón gCiste um Banc Taisce an Phoist	6	5,131,120	5,581,120
Creidiúnaithe	7	<u>793,162</u>	<u>1,249,896</u>
		<u>18,828,289</u>	<u>6,831,016</u>

Michael J. Somers, Príomhfheidhmeannach
Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 110 go dtí 112.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

1. Ioncam

	2008	2007
	€	€
Fuarthas ó Údaráis Stáit	45,757,065	20,225,947
Fuarthas ó Scéim Speisialta Cnáimhseachais	1,464,155	-
Infhaighte ó Údaráis Stáit	<u>5,888,881</u>	<u>6,790,632</u>
	<u>53,110,101</u>	<u>27,016,579</u>

2. Costais Eile

	2008	2007
	€	€
<i>Costais Gníomhaireacht Éileamh an Stáit</i>		
- Táillí Dí	8,118,979	4,887,715
- Táillí Míochaine	753,451	502,128
- Táillí Innealtóireacha	119,486	111,149
- Táillí Eile	382,439	273,551
- Costais Riaracháin GBCN a gabhadh ar ais	<u>25,272</u>	<u>2,250</u>
	9,399,627	5,776,793
<i>Costais an Ghearánaí</i>		
- Táillí Dí	10,355,454	3,334,238
- Táillí Saineolaithe Eile	695	-
- Costais Taistil	<u>5,019</u>	<u>3,765</u>
	10,361,168	3,338,003
<i>Costais Finnéithe</i>		
	<u>5,621</u>	<u>16,788</u>
	<u>19,766,416</u>	<u>9,131,584</u>

I dteannta na gcostais sin thuas, ba é iomlán na gcostas riaracháin a thabhaigh Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta i gcomhlíonadh feidhmeanna an Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát ná €7,527,021 (2007: €7,171,776). Tá na costais sin san áireamh i gcostais riaracháin Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta agus muirearaítear ar an bPríomh-Chiste iad. Ní lorgaíonn GBCN aisíoc na gcostas sin ó na hÚdaráis Stáit.

3. Infheistíochtaí

Áirítear le hinfeistíochtaí Nótaí Stáitchiste, a infheistítear thar ceann na Roinne Sláinte a dhéanann An Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát bainistíocht ar an Scéim Speisialta Cnáimhseachais ar a son.

4. Féichiúnaithe

	2008	2007
	€	€
Infhaighte ó Údaráis Stáit	5,888,881	6,790,632
Eile	<u>6,408</u>	<u>6,634</u>
	<u>5,895,289</u>	<u>6,797,266</u>

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

5. Scéim Speisialta Cnámhseachais

I 2008, bhunaigh an tAire Sláinte agus Leanaí an Scéim Slánaíochta Cnámhseachais Speisialta. Faoin Scéim, d'aontaigh an tAire slánaíocht a thabhairt d'Ospidéal Bon Secours agus Mount Carmel i leith éilimh chnámhseachais shonraithe. Rinne na hospidéal ainmnithe, rannphárteacha ranníoca leis an gCiste. Ina theannta sin, faoi théarmaí shocrú idir Chumann um Chosaint Míochaine (MPS) agus an tAire Sláinte agus Leanaí, d'aistrigh MPS roinnt maoiniú chuig an Stát chun costas ar éilimh cnámhseachais ainmnithe i gcoinne cnámhseoirí ainmnithe clúdaithe ag an socrú a pháirt mhaoiniú. Cheadaigh an tAire don Gníomhaireacht um Éilimh ar an Stát méideanna a tharraingt anuas ó am go ham ón gCiste ábhartha chun an SCA a aisíoc faoi Alt 16(2) d'Acht Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú), 2000 do mhéideanna ar bith íoctha ag an SCA thar ceann na n-ospidéal rannphárteach nó thar ceann aon duine clúdaithe ag an socrú MPS maidir le híoc éileamh nó éilimh de réir mar a thagann siad chun cinn. Íoctar ioncam a thuilltear ar infheistíochtaí na Scéime isteach sa Scéim.

Seo i leanas an ghluaiseacht sa Scéim Slánaíochta Cnámhseachais Speisialta i rith 2008:

	€
Ranníoca le ciste	13,965,000
Socruithe agus costais éileamh	(1,464,155)
Ioncam tuillte	<u>403,162</u>
Iarmhéid ar fáil do shocrú éileamh	<u>12,904,007</u>

6. Iasachtaí ó Bhanc Taisce an Phoist

Faoi Alt 16 den Acht um Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (Leasú) 2000, is féidir leis an Aire Airgeadais airleacain a thógáil ó Chiste Bhanc Taisce an Phoist chun suimeanna maidir le costais, táillí agus costais maidir le seirbhísí lucht gairme agus saineolaithe comhairle eile, suim aon dámhachtaine nó socraithe atá le híoc le gearánaí i ndáil le héileamh tarmiligthe, agus suim an úis (má thagann sin i gceist) atá le híoc air.

7. Creidiúnaithe

	2008	2007
	€	€
Iníochta maidir le dámhachtainí	435,931	799,501
Iníochta maidir le costais	166,253	225,891
Cáin Shiarchoinneálach Sheirbhísí Gairme dlite do na Coimisinéirí Ioncaim	177,540	188,142
Suim dlite d'Údaráis Stáit	13,076	35,858
Eile	<u>362</u>	<u>504</u>
	<u>793,162</u>	<u>1,249,896</u>

8. Costais Riaracháin

Féadann Gníomhaireacht Éileamh an Stáit costais riaracháin a dtéann sí iontu a aisghabháil ó ghearánaithe a dteipeann ar a ngearán. Sa chás go n-aisghabhhtar costais, aistrítear iad go dtí cuntas Riaracháin Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

9. Dlíteanais Theagmhasacha d'Údaráis Stáit

Níl aon mhéid san áireamh sna cuntais seo ar an dlíteanas teagmhasach éileamh neamhíoctha na n-údarás stát mar níl an Ghníomhaireacht ach ag bainistiú na n-éileamh thar ceann údaráis den sórt sin.

Ar an 31 Nollaig 2008, bhí 4,297 éileamh faoi bhainistíocht ag an nGníomhaireacht. Seo i leanas an ghluaiseacht in éilimh faoi bhainistíocht i rith na bliana:

Éilimh faoi bhainistíocht - 1 Eanáir 2008	4,266
Éilimh nua a fuarthas	1,754
Éilimh réitithe	<u>(1,723)</u>
Éilimh faoi bhainistíocht – 31 Nollaig 2008	<u>4,297</u>

Ráitis Airgeadais

Ciste Na gCuntas Díomhaoin

Don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008

<u>Ráiteas faoi Fhreagracht na Gníomhaireachta</u>	114
<u>Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste</u>	115
<u>Polasaithe Cuntasaíochta</u>	116
<u>Cuntas Infheistíochta agus Eisíocaíochta</u>	117
<u>Cuntas Cúlchiste</u>	118
<u>Clár Comhardaithe</u>	119
<u>Nótaí leis na Ráitis Airgeadais</u>	120 – 124

Ráiteas faoi Fhreagracht na Gníomhaireachta

Tá dlite ar an nGníomhaireacht faoi réir Acht na gCuntas Díomhaoin, 2001 arna leasú le hAcht na gCuntas Díomhaoin (Leasú) 2005 agus an tAcht um Polasaithe Árachais Saoil Neamhéilithe, 2003 ráitis airgeadais a ullmhú maidir le hoibriúchán gach bliana airgeadais.

Dlítear ar an nGníomhaireacht agus na ráitis sin á n-ullmhú:

- polasaithe cuntasáochta cuí a roghnú agus iad a chur i bhfeidhm go seasmhach;
- breithiúnais agus meastacháin a dhéanamh atá réasúnach, stuama;
- na ráitis airgeadais a ullmhú ar bhonn gnóthais leantaigh murarbh mhíchúí sin;
- aon imeacht ábhartha ó na caihdeáin chuntasaíochta infheidhmithe a nochtadh agus a mhíniú.

Tá an Gníomhaireacht freagrach as gach cuntas ceart agus coitianta a choimeád, san fhoirm a cheadaíonn an tAire, ar an airgead ar fad a fuarthas nó a caitheadh agus as taifid chuntasaíochta a choimeád lena nochtófaí le cruinneas réasúnta ag tráth ar bith riocht airgeadais an Chiste.

Tá an Gníomhaireacht freagrach chomh maith as sócmhainní atá faoina rialú a chosaint agus dá réir sin as bearta réasúnacha a dhéanamh chun calaois agus míréireachtaí eile a thabhairt faoi deara agus a chosc.

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Tuarascáil an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste le cur i láthair Thithe an Oireachtais

Tá ráitis airgeadais Chiste na gCuntas Díomhaoin don bhliain dar críoch 31 Nollaig 2008 iniúchta agam faoin Acht um Chiste na gCuntas Díomhaoin 2001.

Tá na ráitis airgeadais, a ullmhaíodh faoi na beartais chuntasaíochta arna leagan amach sna ráitis, comhdhéanta de na Beartais Chuntasaíochta, an Cuntas Infheistíochta agus Iocaíochtaí Amach, An Cúlchuntas, an Clár Comhardaithe, agus na nótaí gaolmhara.

Freagrachtaí Ghníomhaireachta Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta agus an Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste faoi seach

Tá an Ghníomhaireacht freagrach as na ráitis airgeadais a ullmhú de réir an Achta um Chiste na gCuntas Díomhaoin 2001, agus as rialtacht na hidirbhearta a chinntiú. Ullmhaíonn an Ghníomhaireacht na ráitis airgeadais de réir Cleachtas Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn. Tá freagrachtaí cuntasaíochta na Gníomhaireachta leagtha amach sa Ráiteas um Fhreagrachtaí na Gníomhaireachta.

Is é m'fhreagrachta ná na ráitis airgeadais a iniúchadh de réir cheanglas ábhartha dlí agus rialúcháin agus Caighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Ríocht Aontaithe agus Éire).

Tuairiscím mo thuairim maidir le cibé an dtugann na ráitis airgeadais léargas fíorcheart, de réir Cleachtas Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn. Tuairiscím freisin cibé, dar liom, an raibh leabhair chuntais chúí coinnithe. Lena chois sin, deirim cibé an dtugann na ráitis airgeadais leis na leabhair chuntais.

Tuairiscím ar aon chás ábhartha nár feidhmíodh suimeanna airgid chun na gcríoch a bhí beartaithe nó sa chás nach leanann na hidirbhearta do na húdaráis a rialaíonn iad.

Tuairiscím freisin mura bhfuil an fhaisnéis agus na mínithe ar fad faighte agam agus atá riachtanach chun críocha m'iniúchta.

An Bunús atá le mo Thuairim ar na Ráitis

I mbun m'fheidhme mar Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste, rinne mé m'iniúchadh ar na ráitis airgeadais de réir Caighdeán Idirnáisiúnta maidir le hIniúcháireacht (Ríocht Aontaithe agus Éire) arna n-eisiúint ag an mBord um Chleachtas Iniúcháireachta agus trí thagairt a dhéanamh do na nithe ar leith is gá a chur san áireamh i ndáil le cúrsaí bainisteoireachta agus oibriúcháin a ghabhann le comhlachtaí Stáit. Déantar scrudú mar chuid den iniúchadh, ar bhonn tástála, ar fhianaise a bhaineann le suimeanna agus rialtacht na n-idirbheart airgeadais a chuirtear san áireamh sna ráitis airgeadais, agus leis na hidirbhearta a fhoilsítear iontu. Chomh maith leis sin, cuimsíonn an t-iniúchadh measúnacht ar na meastacháin agus ar na breitheanna suntasacha a rinneadh agus na ráitis airgeadais á n-ullmhú, agus measúnacht le féachaint an n-oireann na beartais chuntasaíochta don bhail atá ar chúrsaí an Chiste, ar feidhmíodh na beartais sin ar bhealach leanúnach agus ar foilsíodh iad ar bhealach sásúil.

Phleanáil mé agus rinne mé m'iniúchadh sa chaoi is go bhfaighinn an fhaisnéis agus na mínithe ar fad a mheas mé a bheith riachtanach ionas go mbeadh leordhóthain fianaise agam a d'fhágfadh cinnteacht réasúnach ann go bhfuil na ráitis airgeadais saor ó mhíráiteas ábhartha, cibé acu calaois nó neamhrialtacht eile nó earráid is cúis leis sin. I dteacht ar mo thuairim, rinne mé meastóireacht ar a shásúla is a cuireadh faisnéis i láthair sna ráitis airgeadais san iomlán freisin.

Tuairim

Is é mo thuairim go dtugann na ráitis airgeadais léargas fíorcheart, de réir Cleachtas Chuntasaíochta a nGlactar Leis go Coitianta in Éirinn, ar riocht ghnóthaí Chiste na gCuntas Díomhaoin ag 31 Nollaig 2008 agus ar a hidirbhearta don bhliain dar críoch sin.

Is é mo thuairim go raibh leabhair chuntais chúí coinnithe ag an nGníomhaireacht. Tá na ráitis airgeadais ag teacht leis na leabhair chuntais.

John Buckley
Ard-Reachtair Cuntas agus Ciste

30 Meitheamh 2009

Polasaithe Cuntasaíochta

Cúlra

Foráiltear le hAcht na gCuntas Díomhaoin, 2001 (“An Príomh-Acht”), arna leasú ag Acht na gCuntas Díomhaoin (Leasú) 2005, do scéim chun cistí díomhaoin i mbainc, i gcumainn fhoirgníochta agus in An Post a aistriú faoi chúram an Stáit, agus ag an am céanna déantar ráthaíocht ar an gceart na cistí sin a aisghabháil. Foráiltear freisin do scéim a thabhairt isteach maidir le cistí nach dócha go n-aisghabhfar iad a íoc amach chun críche carthanachta nó leas an phobail.

Foráladh leis an Acht um Polasaithe Árachais Saoil Neamhéilithe, 2003 d’aistriú pholasaithe árachais saoil neamhéilithe go dtí an Stát agus leasaíodh Acht na gCuntas Díomhaoin, 2001 de réir mar ba ghá chun polasaithe árachais saoil a thabhairt isteach faoin reachtaíocht chomh maith.

Tá Cuntas Cúlchiste, as a n-íoctar cistí a aisghabhatar agus costais éagsúla, agus Cuntas Infheistíochta agus Eisíocaíochtaí, as a ndéantar infheistíochta agus eisíocaíocht, ag baint le Ciste na gCuntas Díomhaoin.

Tá de fhreagracht ar Ghníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta, faoi altanna 17 agus 18 an Phríomh-Achta 2001, Ciste na gCuntas Díomhaoin a bhunú, a bhainistiú agus a rialú agus tá gach cumhacht aige (cumhacht táillí, iníochta as an gCiste, a ghearradh maidir le bainistíocht agus rialú an Chiste san áireamh) is gá chun na feidhmeanna a chomhlíonadh. Tá siad seo a leanas i measc na bhfeidhmeanna sin:

- eisíocaíochtaí a dhéanamh de réir na treorach ón mBord Eisíocaíochtaí1
- an Cuntas Cúlchiste a choimeád
- na táillí, costais agus speansais a thabhaíonn an Ghníomhaireacht agus an Bord Eisíocaíochtaí1 a ghlanadh
- luach saothair, táillí agus costais na gcigirí údaraithe a ghlanadh
- aisíoc airgid a aistríodh go dtí an Ciste
- an plean infheistíochta bliantúil a ullmhú, i bhfianaise an phlean eisíocaíochta agus aon treoir a thabharfadh an tAire Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta
- infheistíocht ar aon airgead a sheasann chun sochair an Chiste nach bhfuil, san am i láthair, de dhíth chun críche dliteanais an Chiste a shásamh
- cuntais chúí a choimeád ar an airgead a fhaigheann agus a chaitheann an Ghníomhaireacht
- cuntais bhliantúla a chur faoi bhráid an Ard-Reachtair Cuntas

Mar a rinneadh forálacha do in Acht na gCuntas Díomhaoin (Leasú) 2005, bhunaigh an Aire Ghnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta Bord na gCuntas Díomhaoin ar an 4 Eanáir 2006. Tagann sé in áit Bord Eisíocaíochtaí Chiste na gCuntas Díomhaoin, a díscaoileadh ar an dáta céanna. Is ról monatóireachta agus comhairliúcháin atá ag Bord na gCuntas Díomhaoin go príomhúil, ach tá sé de chumhacht aige ordú a thabhairt don Ghníomhaireacht eisíocaíochtaí a dhéanamh as Ciste na gCuntas Díomhaoin, ag teacht as iarratais ar dheontais a cheadaigh Bord Eisíocaíochtaí Chiste na gCuntas Díomhaoin a bhí, roimh a dhíscaoilte (déanann alt 11(3) d’Acht na gCuntas Díomhaoin (Leasú) 2005 tagairt do).

Seo a leanas na polasaithe cuntasaíochta den suntas atá i bhfeidhm: -

Airgeadra Tuairisceáin

Is é an EURO an t-airgeadra tuairisceáin agus is í an tsiombail € is sainchomhartha dó.

Tréimhse Tuairisceáin

Is í an bhliain dar críoch an 31 Nollaig 2008 an tréimhse tuairisceáin.

Bonn Cuntasaíochta

Ullmhaítear na ráitis airgeadais ar bhonn fabhrúithe faoi choinbhinsiún na gcostas stairiúil.

Cuntas Infheistíochta agus Eisíocaíochta

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Ús ar infheistíochtaí		6,230,608	7,603,997
Airgead a aistríodh go dtí an Ciste maidir le cuntais dímhaoine agus polasaithe árachais saoil neamhéilithe	1	33,033,686	66,293,795
Suim a aistríodh go dtí an cuntas cúlchiste	2	(22,339,226)	(39,247,795)
Eisíocaíochtaí	3	(73,050,705) (56,125,637)	(45,511,412) (10,861,415)
Iarmhéid ar an 1 Eanáir 2008		<u>161,216,010</u>	<u>172,077,425</u>
Iarmhéid ar an 31 Nollaig 2008		<u>105,090,373</u>	<u>161,216,010</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 120 go dtí 124.

Cuntas Cúlchiste

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Aistriú ón gCuntas Infheistíochta agus Eisíocaíochtaí	2	22,339,226	39,247,795
Ús ar Infheistíochtaí		1,666,496	1,539,709
Aisíoc airgid a aistríodh go dtí an Ciste	1	(19,500,790)	(34,082,867)
Ús ar aisíoc airgid a aistríodh go dtí an Ciste	1	(335,231)	(356,103)
Costais eile	4	(1,999,780)	(1,881,135)
Athrú don bhliain		2,169,921	4,467,399
larmhéid ar an 1 Eanáir 2008		<u>43,734,318</u>	<u>39,266,919</u>
larmhéid ar an 31 Nollaig 2008		<u>45,904,239</u>	<u>43,734,318</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta
26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 120 go dtí 124.

Clár Comhardaithe

Bliain dar chríoch 31 Nollaig 2008

	Nótaí	2008 €	2007 €
Sócmhainní			
Sócmhainní Airgeadais s			
- Infheistíocht ar an gcostas		-	-
Sócmhainní Reatha			
- Airgead Tirim	5	149,725,598	203,024,110
- Féichiúnaithe		1,390,259	2,262,287
Dliteanais			
- Creidiúnaithe		(121,245)	(336,069)
Glan Sócmhainní	6	<u>150,994,612</u>	<u>204,950,328</u>
Arna léiriú ag:			
Cuntas Infheistíochta agus Eisiocaíochtaí		105,090,373	161,216,010
Cuntas Culchiste		<u>45,904,239</u>	<u>43,734,318</u>
		<u>150,994,612</u>	<u>204,950,328</u>

Michael J Somers, Príomhfheidhmeannach

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

26 Meitheamh 2009

Is cuid shlán de na ráitis airgeadais seo na nótaí ar leathanaigh 120 go dtí 124.

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais

1. Suimeanna a aistríodh agus a aisghabhadh maidir le cuntais dhíomhaoiné agus polasaithe árachais neamhéilítthe

Bainc – Cuntais Dhíomhaoiné	Iarmhéid Tosaigh 1/1/08 €	Aistríodh €	Aisghabhadh €	Iarmhéid Deiridh 31/12/08 €	Ús a Íocadh €
ABN AMRO	356	34,636	-	34,992	-
ACC Bank plc	4,180,856	258,991	268,212	4,171,635	1,176
Allied Irish Bank plc	41,043,253	3,609,415	910,638	43,742,030	6,396
AIB Finance Limited	2,065,766	-	95,052	1,970,714	1,248
Anglo Irish Bank Corporation plc	369,452	59,471	20,831	408,092	41
Barclays Bank plc	321,453	-	40,691	280,762	1,594
BNP Paribas	67,487	-	-	67,487	-
Bank of America	154,778	-	-	154,778	-
Bank of Ireland	39,087,798	4,387,935	1,207,953	42,267,780	6,006
Bank of Ireland Treasury & International Banking	2,250,028	1,593,170	243,339	3,599,859	3,414
Bank of Scotland (Ireland)	513,266	41,929	33,198	521,997	955
Citibank	28,700	-	-	28,700	-
EBS Building Society	8,247,963	1,776,175	683,716	9,340,422	25,205
First Active	5,676,298	911,739	90,004	6,498,033	230
ICS Building Society	1,732,482	938,121	206,299	2,464,304	2,269
Investec Bank (UK) Limited (Brainse na hÉireann)	362,281	2,985	532	364,734	15
Irish Nationwide Building Society	3,349,960	1,319,723	460,183	4,209,500	13,585
JP Morgan Ireland plc	48,897	-	-	48,897	-
National Irish Bank Limited	3,413,230	805,915	165,055	4,054,090	1,877
An Post – Coigiltis Infheistíochta	1,047,463	177,342	129,482	1,095,323	45,712
An Post – Coigiltis Infheistíochta (Ús Caipitlithe)	3,988,684	417,502	468,080	3,938,106	-
Permanent TSB	20,578,000	2,041,089	706,345	21,912,744	17,522
An Post – Banc Taisce an Phoist	28,041,574	2,061,304	583,800	29,519,078	3,881
An Post – Bannaí Coigiltis (Ús Caipitlithe)	3,109,093	314,847	252,131	3,171,809	-
An Post - Bannaí Coigiltis	1,878,755	307,010	161,955	2,023,810	-
An Post – Teastais Choigiltis (Ús Caipitlithe)	56,466,439	1,938,127	8,589,990	49,814,576	-
An Post - Teastais Choigiltis	13,669,390	1,023,602	2,518,463	12,174,529	202,803
Scotiabank (Ireland) Limited	1,003,127	-	-	1,003,127	-
Ulster Bank Ireland Limited	8,531,923	1,863,136	171,823	10,223,236	1,302
WestLB Ireland plc	122,119	-	-	122,119	-
IOMLÁN	251,350,871	25,884,164	18,007,772	259,227,263	335,231

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

1. Suimeanna a aistríodh agus a aisghabhadh maidir le cuntais dhíomhaoine agus polasaithe árachais neamhéilithe (ar Lean)

Comhlachtaí Árachais - Polasaithe Árachais Neamhéilithe	Iarmhéid Tosaigh 1/1/08 €	Aistríodh €	Aisghabhadh €	Iarmhéid Deiridh 31/12/08 €	Ús a Íocadh €
<i>Téarma Sonraithe</i>					
Alba Life	67,705	-	-	67,705	-
Ark Life	6,349	-	-	6,349	-
Caledonian Life	88,961	15,787	-	104,748	-
Canada Life Assurance	217,477	12,668	-	230,145	-
Canada Life Ireland	269,859	-	-	269,859	-
Eagle Star	102,293	140,480	31,238	211,535	-
Friends First	957,980	16,396	26,876	947,500	-
Hibernian Life	953,634	334,049	64,390	1,223,293	-
Irish Life	2,278,236	799,009	453,326	2,623,919	-
New Ireland	285,507	288,541	121,393	452,655	-
Royal Liver	3,078,955	519,801	4,837	3,593,919	-
Royal & SunAlliance	608,565	33,584	-	642,149	-
St. James Place	10,649	-	-	10,649	-
Scottish Legal Life	243,989	24,727	-	268,716	-
Scottish Provident Ireland	-	96,245	-	96,245	-
Standard Life	388,345	12,203	51,618	348,930	-
Sun Life Financial of Canada	73,909	69,131	-	143,040	-
<i>Gan Téarma Sonraithe</i>					
Alba Life	15,033	-	-	15,033	-
Caledonian Life	31,113	-	-	31,113	-
Canada Life Assurance	83,765	77,712	775	160,702	-
Canada Life Ireland	2,626,591	670,051	36,018	3,260,624	-
Eagle Star	634,492	494,679	53,096	1,076,075	-
Friends First	1,039,960	71,589	76,079	1,035,470	-
Hibernian	1,531,935	112,009	1,880	1,642,064	-
Irish Life	4,638,255	448,153	136,992	4,949,416	-
New Ireland	8,671,799	1,339,816	-	10,011,615	-
Royal & SunAlliance	93,354	406	-	93,760	-
Royal Liver	6,588,931	716,849	97,476	7,208,304	-
Scottish Legal Life	151,315	252,607	-	403,922	-
Scottish Provident Ireland	280,623	-	39,229	241,394	-
Standard Life	855,117	603,030	297,795	1,160,352	-
Sun Life Financial of Canada	47,473	-	-	47,473	-
IOMLÁN	36,922,169	7,149,522	1,493,018	42,578,673	-
Ciste an Eastáit Eiséata	4,400,000	-	-	4,400,000	-
MÓRIOMLÁN	292,673,040	33,033,686	19,500,790	306,205,936	335,231

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

1. Suimeanna a aistríodh agus a aisghabhadh maidir le cuntais dhíomhaoine agus polasaithe árachais neamhéilithe (ar lean)

Bhí suimeanna in ainmníocht airgeadraí seachas an Euro i measc na suimeanna a aistríodh go dtí an Ciste. Is é éifeacht a bheadh le hathluacháil ar na cuntais seo ar rátaí malairt dheireadh na bliana laghdú €1,155,110 a chur ar an tsuim iomlán a aistríodh go dtí an Ciste agus nár aisghabhadh go fóill ó €306,205,936 go dtí €305,050,826.

2. Aistriú go dtí an Cuntas Cúlchiste

Faoi Alt 17 (4) d'Acht na gCuntas Díomhaoin 2001, íocann Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta isteach sa Chuntas Cúlchiste, ó am go ham, suim a shocraíonn an Gníomhaireacht, le ceadú an Aire Gnóthaí Pobail, Tuaithe agus Gaeltachta arna thabhairt le toiliú an Aire Airgeadais, chun críche aisíocaíochtaí a dhéanamh as an gCiste agus táillí agus costais éagsúla na Gníomhaireachta, an Bhoird agus na gcigirí údaráithe a ghlanadh. Dá réir sin, déanann an Gníomhaireacht aistriú ag tús gach ráithe chun an iarmhéid sa chuntas cúlchiste a choimeád ar an ráta atá ceadaithe faoi láthair de 15% d'iomlán na gcistí díomhaoin a fuair Ciste na gCuntas Díomhaoin agus nár aisghabhadh go fóill. D'fhéadfadh iarmhéid an chuntais Cúlchiste titim faoi bhun 15% i rith na tréimhse eadramhaí idir na dátaí athchomhardaithe ráithiúla.

3. Eisiocaíochtaí

Rinneadh na heisiocaíochtaí mar seo a leanas as an gCiste i rith na tréimhse.

	2008	2007
	€	€
Ar ordú Bhord na gCuntas Díomhaoin (alt 41 d'Acht na gCuntas Díomhaoin, 2001)		
Pobal (ADM mar a bhíodh, soláthraí seirbhíse agus ghníomhaire Bhord Eisiocaíochtaí na gCuntas Díomhaoin)	10,524,631	11,755,948
Ar ordú an Aire Airgeadais		
An Roinn Gnóthaí Pobail, Tuaithe & Gaeltachta (don Scéim Sóisialta Tuaithe)	16,000,000	16,000,000
An Roinn Gnóthaí Pobail, Tuaithe & Gaeltachta	9,563,454	5,446,907
An Roinn Oideachais agus Eolaíochta	18,771,252	3,155,143
Feidhmeannacht na Seirbhíse Sláinte	13,397,028	3,659,859
An Roinn Ealaíon, Spóirt agus Turasoíreacht	874,483	1,823,473
Oifig an Aire Leanáí	2,999,978	2,338,500
An Roinn Cumarsáide, Fuinnimh agus Acmhainní Nádurtha	517,259	900,778
An Roinn Díl agus Cirt, Comhionannais agus Athchóirithe Díl	129,960	251,924
Seirbhís Príosún na hÉireann	272,660	178,880
	<u>73,050,705</u>	<u>45,511,412</u>

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

4. Costais eile

	2008	2007
	€	€
Costais Bhord na gCuntas Díomhaoin		
- Táillí Boird	79,498	72,083
- Costais Boird	8,209	4,511
- Táillí an tsoláthraí seirbhíse (Pobal)	1,800,000	1,610,461
- Táillí comhairleoireachta agus comhairleacháin	80,368	110,537
- Fógraíocht	13,988	49,534
- Costais eile	<u>17,717</u>	<u>34,009</u>
	<u>1,999,780</u>	<u>1,881,135</u>

5. Airgead Tirim

Léiríonn an figiúr seo iarmhéid an airgid ar coimeád i mBanc Ceannais na hÉireann.

6. Dlíteanas Teagmhasach Stáitchiste

(a) Mar thoradh ar eisíocaíochtaí carntha go dáta tá glan-sócmhainní an chiste níos lú ná na cistí díomhaoin a aistríodh agus nach aisghabháladh go fóill. Léiríonn an difríocht seo dlíteanas teagmhasach stáitchiste a chaithfeadh an Stáitchiste a chomhlíonadh sa chás go n-aisghabhálfadh an t-airgead ar fad a haistríodh chuig Ciste na gCuntas Díomhaoin. Faoi alt 17(7) d'Acht na gCuntas Díomhaoin 2001, sa chás nach leor an t-airgead sa Chuntas Infheistíochta agus Eisíocaíochta chun fónamh don easnamh sa Chuntas Cúlchiste, is féidir suim nach mó ná an t-easnamh a íoc as an bPríomh-Chiste isteach sa Chuntas Cúlchiste. Aisíoctar an t-airgead leis an bPríomh-Chiste, chomh luath agus is féidir, as airgead farasbairr sa Chiste tar éis soláthar d'aon dlíteanais nó dlíteanais teagmhasacha maidir leis an gCiste.

(b) Anailís ar an Dlíteanas Teagmhasach Stáitchiste

	1 Eanáir 2008	Gluaiseacht i rith na bliana	31 Nollaig 2008
	€	€	€
Glan-Sócmhainní an Chiste	204,950,328	(53,955,716)	150,994,612
Cistí Díomhaoin aistrithe nach aisghabháladh	<u>(292,673,040)</u>	<u>(13,532,896)</u>	<u>(306,205,936)</u>
Dlíteanas Teagmhasach	<u>(87,722,712)</u>	<u>(67,488,612)</u>	<u>(155,211,324)</u>

(c) Léirítear gluaiseacht an Dhlíteanas Teagmhasach Stáitchiste mar seo a leanas:

	€
Ús ar infheistíochtaí	7,897,104
Ús ar aisíocaíochtaí airgead a aistríodh chuig an gCiste (Féach Nóta 1)	(335,231)
Eisíocaíochtaí (féach Nóta 3)	(73,050,705)
Costais eile (féach Nóta 4)	<u>(1,999,780)</u>
Gluaiseacht don bhliain	(67,488,612)
Dlíteanas Teagmhasach Stáitchiste ar an 1/1/2008	<u>(87,722,712)</u>
Dlíteanas Teagmhasach Stáitchiste ar an 31/12/2008	<u>(155,211,324)</u>

Nótaí leis na Ráitis Airgeadais (ar lean)

7. Costais Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Faoi alt 45 (1)(c) d'Acht na gCuntas Díomhaoin, 2001 tá dlite ar an nGníomhaireacht eolas sonraithe áirithe a thabhairt de thuairisc don Bhord Eisíocaíochta ar a n-áirítear cuntas faoi leith ar tháillí agus costais riaracháin a tharraingítear ar an nGníomhaireacht i bhfeidhmiú an Chiste. Leagtar amach thíos iad:

	2008	2007
	€	€
Riarachán Ginearálta	<u>150,000</u>	<u>150,000</u>
Iomlán	<u>150,000</u>	<u>150,000</u>

Meastachán atá anseo agus é mar chuid de na nótaí leis na cuntais amháin, ó tá socraithe ag GBCN gan an tsuim sin a ghearradh ar an mBord Eisíocaíochtaí.

8. Toradh ar an Infheistíocht

Faoi alt 45 (1)(b) d'Acht na gCuntas Díomhaoin, 2001 tá dlite ar an nGníomhaireacht tuairisc a thabhairt don Bhord Eisíocaíochta ar an toradh a bhaineann an Ciste amach ar an infheistíochta. 3.95% (2007: 3.93%) arna lua de réir na bliana, an toradh ar an gCiste i rith na tréimhse a thagann faoin bplean infheistíochta.

Is obair ealaíontóir Éireannach, **John Nolan**, iad na pictúir atá sa tuarascáil seo.
www.nolanart.com

Clúdach tosaigh: *Woman with Owl*

Clúdach cúil: *Peacock*

Taobh istigh an clúdach todaigh: *Picasso Head*

Taobh istigh an clúdach cúil: *Heliotropes*

Os coinne an Chláir: *Three Mackerel*

Leathanach 6: *Rooster Duet*

Leathanach 12: *Still Life*

Leathanach 34: *Palimpsest XV*

Dearadh: **Vermillion Design**
www.vermilliondesign.com

Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta

Foirgneamh an Chisteáin
Sráid na Canála Móire
Baile Átha Cliath 2
Éire

Teil +353 1 664 0800
Facs +353 1 664 0890

www.ntma.ie